

Forfattere:

Troels Risager Mikkelsen
Martin Brinch Therkelsen

Vejleder:

Frank Thinggaard

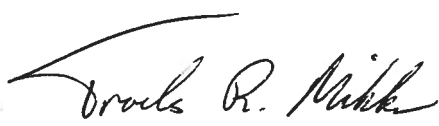
Afleveringsdato:

11. april 2008

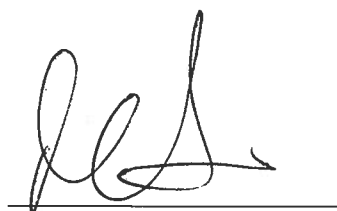
Dagsværdi

- en analyse af dagsværdi i internationale regnskabsstandarder.

Silkeborg, den 11. april 2008

Troels Risager Mikkelsen

Martin Brinch Therkelsen

Indholdsfortegnelse

1. INDLEDNING	5
1.2 PROBLEMFORMULERING	6
1.2.1 TOLKNING AF HOVEDPROBLEMSTILLINGER	6
1.3 DISPONERING AF AFHANDLINGEN	9
1.4 AFGRÆNSNING	10
1.5 INTERESSENTANALYSE OG METODEVALG	12
1.5.1 IDENTIFIKATION AF INTERESSETER	12
1.5.2 KUNDSKABSMÆSSIGT NIVEAU	14
1.5.3 VALG AF DATAKILDER	14
1.6 ANVENDTE DEFINITIONER	15
1.7 ANVENDTE FORKORTELSER	17
1.8 FIGUR- OG BILAGSOVERSIGT	17
1.9 FORDELING AF ANSVAR MELLEM FORFATTERNE	17
2. DAGSVÆRDI I EN PERFEKT VERDEN OG I EN IMPERFEKT VERDEN	19
2.1 ÅRSRAPPORTENS ROLLE	19
2.2 MARKEDS- OG KONKURRENCEFORMER	20
2.2.1 HOMOGENE OG HETEROGENE MARKEDER	20
2.2.2 FULDKOMMEN KONKURRENCE	22
2.2.3 ØVRIGE KONKURRENCEFORMER	23
2.3 PERFEKTE OG KOMPLETTE MARKEDER	24
2.3.1 ÅRSRAPPORTEN VED PERFEKTE OG KOMPLETTE MARKEDER	25
2.4 IMPERFEKTE OG INKOMPLETTE MARKEDER	26
2.4.1 ÅRSRAPPORTEN VED IMPERFEKTE OG INKOMPLETTE MARKEDER	26
2.5 REGNSKABSTEORIER	28
2.5.1 PRÆSTATIONSORIENTERET REGNSKABSTEORI	28
2.5.1.1 Resultatopgørelsens og balancens teorigrundlag	28
2.5.2 FORMUEORIENTERET REGNSKABSTEORI	30
2.5.2.1 Resultatopgørelsens og balancens teorigrundlag	31

2.6 SKEMATISK SAMMENHOLDELSE AF DE TO TEORIER	31
2.7 KRITIK AF DEN PRÆSTATIONSORIENTEREDE REGNSKABSTEORI	31
2.8 KRITIK AF DE VÆRDIBASEREDE REGNSKABSTEORIER	33
2.9 DAGSVÆRDI OG REGNSKABSTEORIERNE	33
2.10 DAGSVÆRDI I EN REALISTISK VERDEN	34
2.11 SAMMENFATNING	34
<u>3. DAGSVÆRDIBEGREBETS HARMONI MED BEGREBSRAMMERNE</u>	<u>37</u>
<u>3. DAGSVÆRDIBEGREBETS HARMONI MED BEGREBSRAMMERNE</u>	<u>38</u>
3.1 BESKRIVELSE AF BEGREBSRAMMERNE	38
3.1.1 DEN EKSISTERENDE BEGREBSRAMMES STRUKTUR OG FORMÅL	38
3.1.1.1 Grundlæggende forudsætninger	39
3.1.1.2 Begrebsrammens struktur	40
3.1.2 DEN NYE BEGREBSRAMME	41
3.2 MÅLSÆTNING	41
3.2.1 NIVEAU 1: BRUGERNES INFORMATIONSBEHOV	41
3.2.1.1 Regnskabsbrugerne ifølge den eksisterende begrebsramme	41
3.2.1.2 Regnskabsbrugerne ifølge oplægget til en ny begrebsramme	42
3.2.1.3 Brugernes informationsbehov	43
3.2.1.4 Imødekommelse af brugernes informationsbehov i dagsværdimålinger	43
3.2.2 NIVEAU 2 - KVALITETSKRAV	44
3.2.2.1 Relevans	45
3.2.2.2 Pålidelighed	46
3.2.2.3 Forståelighed	47
3.2.2.4 Sammenlignelighed	48
3.2.2.5 Troværdig repræsentation	48
3.3 MÅLESYSTEMER	50
3.3.1 NIVEAU 3 – DEFINITION PÅ ELEMENTER	50
3.3.2 NIVEAU 4 – INDREGNING OG MÅLING	51
3.3.3 NIVEAU 5 – KLASSIFIKATION	52
3.4 DET RETVISENDE BILLEDE I RELATION TIL DAGSVÆRDI	53

3.5 REVISION AF BEGREBSRAMMENS MÅLEGRUNDLAG	54
3.5.1 EFTERFØLGENDE MÅLING	55
3.6 SAMMENFATNING	56
<u>4. DAGSVÆRDIER I INTERNATIONALE REGNSKABSSTANDARDE</u>	<u>58</u>
<u>4. DAGSVÆRDIER I INTERNATIONALE REGNSKABSSTANDARDE</u>	<u>59</u>
4.1 DEFINITIONERNE PÅ DAGSVÆRDI	59
4.2 ANVENDELSEN AF DAGSVÆRDI I INTERNATIONALE REGNSKABSSTANDARDE	60
4.2.1 IFRS 2 AKTIEBASERET VEDERLÆGGELSE	60
4.2.2 IFRS 3 - VIRKSOMHEDSSAMMENSLUTNINGER	62
4.2.2.1 IAS 28 - Investeringer i associerede virksomheder	63
4.2.3 IFRS 5 - ANLÆGSAKTIVER, SOM BESIDDES MED HENBLIK PÅ SALG OG OPHØRTE AKTIVITETER	64
4.2.4 IAS 2 - VAREBEHOLDNINGER	64
4.2.4.1 IAS 41 - Landbrug	64
4.2.5 IAS 11 - ENTREPRISEKONTRAKTER	65
4.2.6 IAS 16 - MATERIELLE ANLÆGSAKTIVER	65
4.2.7 IAS 17 - LEASINGKONTRAKTER	66
4.2.8 IAS 18 - OMSÆTNING	67
4.2.9 IAS 19 - PERSONALEYDELSER	67
4.2.9.1 IAS 26 - Fratrædelsesordninger	68
4.2.10 IAS 20 - OFFENTLIGE TILSKUD	68
4.2.11 IAS 36 - VÆRDIFORRINGELSE AF AKTIVER	68
4.2.12 IAS 38 - IMMATERIELLE AKTIVER	69
4.2.13 IAS 39 - FINANSIELLE INSTRUMENTER: INDREGNING OG MÅLING	70
4.2.14 IAS 40 - INVESTERINGSEJENDOMME	70
4.3 VURDERING AF KONSISTENS I ANVENDELSEN AF DAGSVÆRDI	71
4.4 DAGSVÆRDIER I ÅRSREGNSKABSLOVEN	73
4.6 SAMMENFATNING	76
<u>5. ET SAMLEBEGREB FOR DAGSVÆRDIER</u>	<u>77</u>

5. ET SAMLEBEGREB FOR DAGSVÆRDIER	78
5.1 DISCUSSION PAPER - FAIR VALUE MEASUREMENTS	78
5.1.1 BAGGRUND OG FORMÅL	78
5.1.2 DEFINITION AF DAGSVÆRDI	80
5.1.2.1 Exit pris og/eller entry pris	80
5.1.2.2 Markedsdeltagere ctr. uafhængige, vidende og villige parter	81
5.1.2.3 Overdragelse contra afvikling af en forpligtelse	82
5.1.3 TRANSAKTIONSPRIS OG DAGSVÆRDI VED FØRSTE INDREGNING	83
5.1.4 HOVEDMARKED ELLER MEST FORDELAGTIGE MARKED	84
5.1.5 SPECIFIKKE KARAKTERISTIKA OG TRANSAKTIONSOMKOSTNINGER	85
5.1.6 MEST FORDELAGTIGE UDNYTTELSE AF AKTIVER	86
5.1.7 DAGSVÆRDIHIERARKI	86
5.1.8 HENSYNTAGEN TIL MÆNGDE	87
5.1.9 UDBUDS- OG EFTERSPØRGSELSPRISER	87
5.2 COMMENT LETTERS	88
5.2.1 KPMG	88
5.2.2 ERNST & YOUNG (E&Y)	90
5.2.3 PRICEWATERHOUSECOOPERS (PWC)	93
5.2.4 DELOITTE	95
5.2.5 NESTLÉ	97
5.2.6 THE HUNDRED GROUP	99
5.2.7 DE 6 COMMENT LETTERS SAMMENFATTENDE	102
5.3 FORSLAG TIL ARBEJDSDEFINITIONER PÅ ENTRY/EXIT PRISER	102
5.4 FORFATTERNES VURDERING	103
5.4 SAMMENFATNING	109
6. KONKLUSION	112
7. RESUME	117
LITTERATURLISTE	121
BILAG 1	124

1. Indledning

IASB har med "Discussion Paper - Fair Value Measurements" udgivet en standard, som tydeligt definerer, hvorledes begrebet skal tolkes, når det anvendes i IASB-standarderne. IASB tror og håber, at en ny standard og definition af dagsværdi på sigt vil forenkle IASB-standarderne samt forbedre kvaliteten af dagsværdiinformation i årsrapporten.

Følgende er eksempler på, hvorledes en række interessenter tolker begrebet dagsværdi:

Bo Odgaard (Statsautoriseret revisor, Deloitte): "Dagsværdi er den værdi, som en uafhængig part vil betale for et aktiv eller en virksomhed skal betale for at afvikle en forpligtelse".

Jesper Andersen (Controller, Bilernes Hus): "Aktuel markedsværdi på et velfungerende marked, hvor det er udbud og efterspørgsel mellem uafhængige parter, som bestemmer prisen".

Niels Møller (Regnskabschef, IntraNote): "Dagsværdi er den værdi et aktiv har på dagen hvor regnskabet udarbejdes og ikke på den sidste dag i regnskabsåret".

Heidi Jensen (Revisor, CMA, Deloitte): "Handelsværdien mellem to uafhængige parter".

Ole Mortensen (Direktør, Investeringselskabet Elkær Invest): "Dagens værdi af et aktiv eller en forpligtelse svarer til den økonomiske værdi aktivet eller forpligtelsen kan "veksles" til på "dagen" mellem to ikke afhængige parter".

Brian Jacobsen (Revisor, HD-R, Deloitte): "Dagsværdi er den værdi et aktiv vil kunne realiseres til på et bestemt tidspunkt eller en forpligtelse kan afvikles til".

Ovenstående viser hvor forskelligartet en opfattelse interessenter har af begrebet dagsværdi.

Er begrebet og anvendelsen dermed så entydig, som IASB lægger op til?

1.2 Problemformulering

Afhandlingens titel er som følger:

Dagsværdi

- en analyse af dagsværdi i internationale regnskabsstandarder.

Med baggrund i afhandlingens titel har vi opstillet følgende hovedproblemstillinger, som vil danne ramme for strukturen i afhandlingen og de afgrænsninger, vi foretager i afsnit 1.4:

1. Har dagsværdi kun en rolle i en ideal verden?
2. Er dagsværdier forenelige med de brugergrupper og kvalitative karakteristika, som vi har vedtaget?
3. Hvor optræder dagsværdier i IAS/IFRS, og anvendes begrebet konsistent?
4. Kan der skabes et samlebegreb for dagsværdier, som kan benyttes konsistent, der hvor dagsværdier kræves i IAS/IFRS?

1.2.1 Tolkning af hovedproblemstillinger

Nedenfor vil vi komme med en kort begrundelse for valg af hovedproblemstillinger, herunder problemstillingernes relevans i forhold til afhandlingens titel samt interessenternes forståelse af kronologi og intern sammenhæng i afhandlingen.

Hovedproblemstilling 1

Formålet med hovedproblemstillingen er at få belyst, om dagsværdier alene har en rolle i en ideal verden - eller hvorvidt dagsværdier ligeledes bør spille en rolle i en realistisk verden.

Vi vil herunder definere og diskutere dagsværdiers rolle på perfekte og imperfekte markeder. Vi vil under hovedproblemstillingen definere og beskrive en idealverden med effektive og aktive markeder samt en realistisk verden med inkomplette markeder med imperfektioner. Hovedproblemstillingen vil tage sit udgangspunkt i den mikroøkonomiske teori.

Vi vil i kapitlet ligeledes beskrive og diskutere årsrapporternes rolle på perfekte og imperfekte markeder, herunder sammenhængen mellem måling til dagsværdi og præstationsorienteret samt balanceorienteret regnskabsaflæggelse.

Vi vurderer, at det er essentielt for forståelsen af dagsværdibegrebet og de forhold, der knytter sig hertil, at afhandlingens læsere har kendskab til den økonomiske teoris definitioner og væsentlige forhold i relation hertil, samt klart får angivet dagsværdiers rolle i en realistisk verden.

Hovedproblemstilling 2

Formålet med hovedproblemstillingen er at få belyst, om holdningen til dagsværdier må antages at være ens mellem forskellige brugergrupper/interessenter samt om dagsværdier er i overensstemmelse med de kvalitative karakteristika, som begrebsrammen opstiller.

Vi vil i kapitlet identificere og beskrive årsrapportens interessenter samt beskrive og analysere deres informationsbehov i relation til dagsværdier.

Vi vil analysere, hvordan måling til dagsværdi harmonerer med begrebsrammen, herunder de kvalitative karakteristika som begrebsrammen opstiller. Vi vil endvidere give læseren en introduktion til udkastet til den nye begrebsramme.

Hovedproblemstilling 3

Formålet med hovedproblemstillingen er at få belyst, hvorledes begrebet dagsværdi anvendes i nugældende regnskabsstandarter under IFRS samt om der er konsistens i anvendelsen af begrebet.

Vi vil med problemstillingen beskrive og diskutere den nuværende anvendelse af begrebet dagsværdi i de internationale regnskabsstandarter under IASB, hvori begrebet optræder. Vi vil endvidere foretage en vurdering af, hvorvidt begrebet anvendes konsistent i standarterne.

Vi vil i kapitlet inddrage anvendelsen af dagsværdi i den danske årsregnskabslov, samt vurdere, om der er konsistens mellem dansk og international lovgivning.

Hovedproblemstilling 4

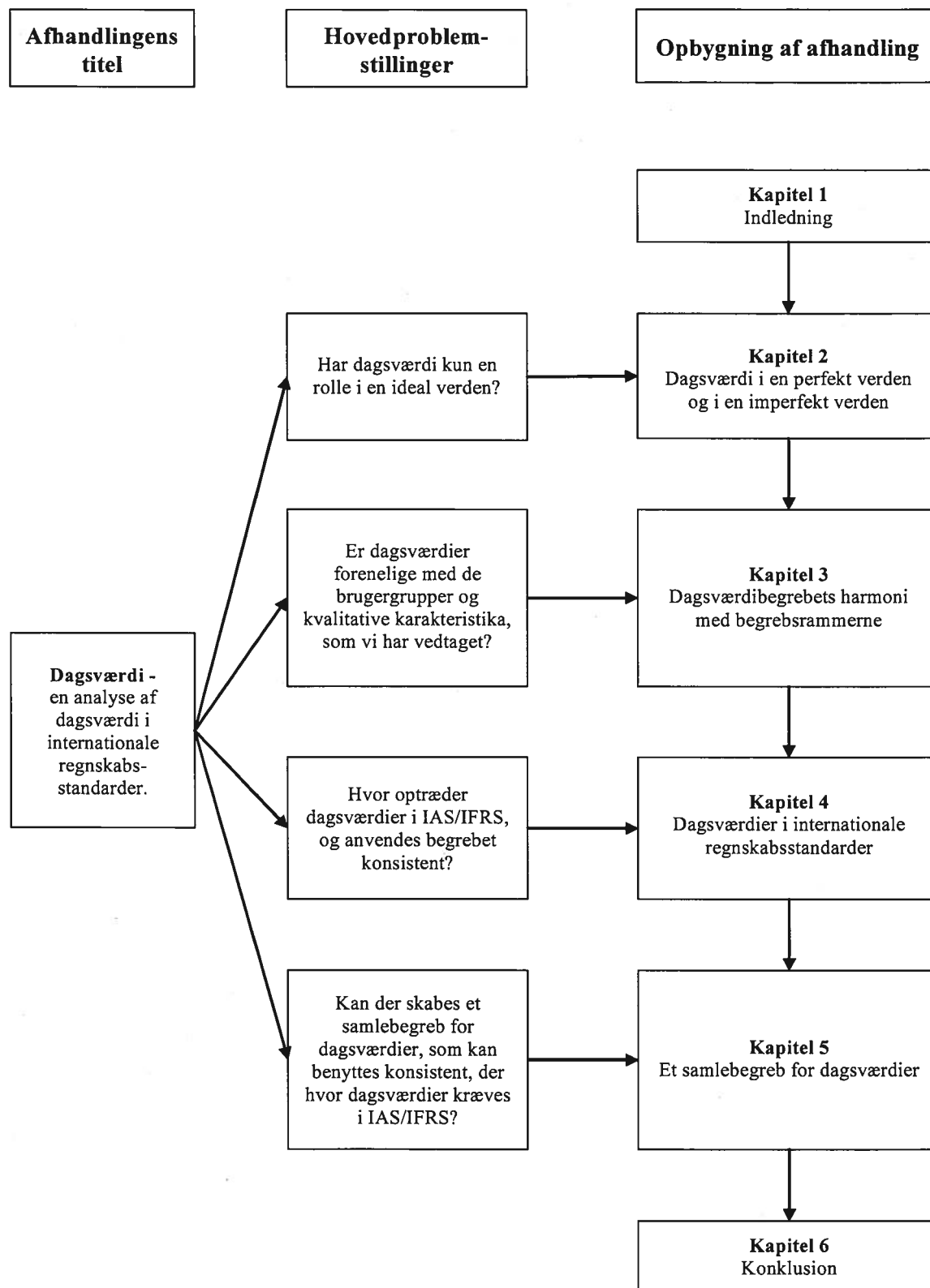
Formålet med hovedproblemstillingen er at få belyst, om der kan skabes et samlebegreb for dagsværdier.

Vurderingen og beskrivelsen vil tage sit udgangspunkt i IASB's "Discussion Paper - Fair Value Measurements".

Vi vil endvidere inddrage udvalgte comment letters til IASB's Discussion Paper - Fair Value Measurements i vores gennemgang. Hovedsynspunkterne heri vil blive gennemgået.

Slutteligt vil vi komme med vores holdning til, hvorvidt vi mener, det er muligt at skabe et samlebegreb for dagsværdier.

1.3 Disponering af afhandlingen

Figur 1 - Disponering af afhandlingen, egen tilvirkning

1.4 Afgrænsning

Med udgangspunkt i afhandlingens problemformulering har vi foretaget følgende afgrænsninger. Afgrænsningerne er både positive og negative. Afgrænsning af nedenstående problemstillinger er foretaget, da vi vurderer, at en behandling af negative afgrænsninger i afhandlingen ikke er relevant i forhold til vores problemformulering og således ikke vil tilføre afhandlingen værdi. Positive afgrænsninger er tilvalgt, da vi vurderer at forholdene er relevante i forhold til vores problemformulering og således vil tilføre afhandlingen værdi.

Udgangspunktet for afhandlingen er IASB's Discussion Paper - Fair Value Measurements. Vi vil foretage en gennemgang og vurdering af discussion paperet i afhandlingens kapitel 5. IASB's Discussion paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting vil blive inddraget i kapitel 3 ved gennemgang af den nuværende begrebsramme og forslag til en ændret begrebsramme. IASB's Discussion Paper - Fair Value Measurements vil blive inddraget ved gennemgang af gældende internationale regnskabsstandarder i kapitel 4, herunder alene kommentarer, som knytter sig til de gældende internationale regnskabsstandarder. IASB's Discussion Paper - Measurement Objectives vil blive berørt i afhandlingens kapitel 3 i relation til beskrivelse af målegrundlag. IASB's Discussion Paper - Measurement Objectives vil ikke blive gennemgået og analyseret yderligere.

Dagsværdi i henhold til årsregnskabsloven vil blive inddraget i afhandlingens kapitel 4. Vi vil beskrive definitionen på dagsværdi samt foretage en analyse af, hvor dagsværdi optræder i årsregnskabsloven. Afsnittet er medtaget i afhandlingen for at anskueliggøre koblingen mellem dansk og international regnskabslovgivning, samt for at vurdere om der er konsistens herimellem.

Med "Discussion Paper - Fair Value Measurements" lægger IASB op til en ensretning af begrebet dagsværdi for børsnoterede selskaber (regnskabsklasse D) samt øvrige selskaber, der aflægger årsrapport efter IASB-standarderne. Afhandlingen vil derfor hovedsageligt omhandle problemstillingerne vedrørende regnskabsklasse D samt selskaber i regnskabsklasse C, som positivt tilvælger IASB-standarderne (typisk større familieejede virksomheder som fx. Lego, Danfoss og Grundfos). Vi antager, at problemstillingen omkring måling til dagsværdi i henhold til IASB-standarderne er af mindre betydning for regnskabsklasse A og B, da

de ikke aflægger årsrapport efter IASB-standarderne. Regnskabsklasse A og B er som udgangspunkt alene underlagt reglerne i årsregnskabsloven.

Ovennævnte fokus har betydning for de interessenter, som bliver identificeret i kapitel 3. Selskaber i regnskabsklasse D har en lang række interessenter, som ikke er aktuelle for regnskabsklasse A og B, samt en væsentlig andel af virksomhederne i regnskabsklasse C.

Den amerikanske regnskabsstandard SFAS 157 vedrørende måling til dagsværdi vil ikke særskilt blive beskrevet og analyseret. Indholdet heri antages at være identisk med IASB's Discussion Paper - Fair Value Measurements. Vi vil benytte standarden og forarbejdet hertil som inspiration, da standarden har dannet grundlag for udarbejdelse af IASB's Discussion Paper - Fair Value Measurements. SFAS 157 samt tilhørende forarbejde vil blive nævnt og berørt i kapitel 5 i forbindelse med vores gennemgang af Discussion Paper - Fair Value Measurements.

Vi vil i afhandlingen alene behandle de regnskabsmæssige problemstillinger på området i henhold til vores problemformulering. Vi vil som udgangspunkt ikke komme nærmere ind på de skattemæssige og selskabsretlige overvejelser på området, da vi betragter dette som værende særskilte diskussioner, der ikke har væsentlig betydning for den regnskabsmæssige behandling. Vi vil i afhandlingen ikke tage højde for aktuel skat og udskudt skat.

Afhandlingens omtale af beregningsmodeller til fastlæggelse af dagsværdien vil begrænse sig til det beskrivende niveau. Vi vil ikke tage stilling til valg af den ene model frem for den anden. Vi vil ikke efterprøve grundlaget for beregningsmodellerne, da beregningsmodellerne er internationalt anerkendte til beregning af dagsværdi.

Vi vil ikke behandle beskrivelsen af dagsværdi i anvendt regnskabspraksis, ledelsesberetning og revisionspåtegning, da dette alene vurderes at være afledte faktorer af, hvorledes aktiver og passiver måles i årsrapporten.

Begrebsrammen til årsregnskabsloven og IAS/IFRS vil i afhandlingen blive anset for at være identiske, da begrebsrammen til årsregnskabsloven er udarbejdet på baggrund af IASB's begrebsramme.

Der er i alt indsendt 136 comment letters til IASB. En gennemgang af samtlige comment letters vil ikke tilføre afhandlingen yderligere værdi, men alene gøre afhandlingen uoverskuelig og overfladisk. Vi har som følge heraf valgt at tage udgangspunkt i comment letters indsendt af "The Final Four" revisionsfirmaerne, da revisionsfirmaerne alt andet lige bør have et tilstrækkeligt højt teoretisk og praktisk niveau til at kunne foretage en objektiv vurdering af indholdet i IASB's Discussion Paper - Fair Value Measurements. Endvidere vil comment letters fra Nestlé S.A.¹ og The Hundred Group² blive gennemgået. Baggrunden for valg heraf er et ønske om at inddrage bemærkninger fra interessenter, som hovedsageligt har en praktisk indgangsvinkel til IASB's Discussion Paper - Fair Value Measurements.

1.5 Interessentanalyse og metodevalg

1.5.1 Identifikation af interessenter

Interessenterne for afhandlingen er identificeret på baggrund af emnets anvendelsesområde.

Afhandlingen skrives som udgangspunkt til vejleder og censor, men forventes også anvendt af personer, som gennem deres tilknytning til aktieselskaber - der aflægger årsrapport efter IASB-standarderne - har behov for en analyse af fordele og ulemper ved måling til dagsværdi i årsrapporten.

Afhandlingens interessenter kan opdeles i henholdsvis primære og sekundære interessenter.

Primære interessenter:

- Vejleder og censor.

Sekundære interessenter:

- Aktionærer og investorer.
- Selskabsledelser/regnskabsaflæggere.
- Revisorer.
- Standardudstedende organisationer (IASB).
- Studerende på kandidatniveau.

¹ Nestlé S.A. er en af verdens førende producenter af nærings- og nydelsesmidler.

² The Hundred Group of Finance Directors repræsenterer synspunkter fra økonomidirektører i Storbritanniens største selskaber - hovedparten heraf indgår i FTSE100-indexet.

Afhandlingen skrives som udgangspunkt til afhandlingens vejleder og censor, da de er interesserede i at få det valgte emneområde placeret i den rette sammenhæng, herunder få synliggjort, at kandidaterne formår at give en opbyggelig gennemgang af og viser forståelse for centrale begreber, definitioner og problemstillinger forbundet med emneområdet.

Aktionærer og investorer kan benytte afhandlingen til at tilegne sig viden om dagsværdi, herunder hvilken betydning måling til dagsværdi har for årsrapporten. Investorer og aktionærer kan benytte rapporten som et værktøj til at bedømme de forskellige definitioner på dagsværdier, der benyttes i de internationale regnskabsstandarder.

Baggrunden for valg af revisorer og selskabsledelse/regnskabsaflæggere som interessenter er, at de har brug for et hjælpeværktøj til bedømmelsen samt målingen af dagsværdier i årsrapporten. Desuden kan interessenterne ved hjælp af afhandlingen få et indblik i de nye tanker og ideer på området. Revisorer og selskabsledelse har behov for at kende bevæggrundene for målingen til dagsværdi for at tilgodese interessenternes informationsbehov på bedste vis. Revisor har som ekstern rådgiver et ansvar for den ydelse, der leveres til kunden. Selskabsledelsen har ansvaret for årsrapporten. Begge grupper har dermed et behov for at tilegne sig viden på et område, som kan få indflydelse på selskabets årsrapport.

Valget af standardudstedende organisationer som interessentgruppe begrundes med, at kommentarperioden netop er afsluttet, hvorfor der endnu ikke er udstedt en standard på området. Der er derfor stadig plads til kommentarer, som kan tages i overvejelse forinden implementering. Afhandlingen kan betragtes som et comment letter til det af IASB udarbejdede "Discussion Paper - Fair Value Measurementss".

Studerende kan, som vejleder og censor, anvende afhandlingen til at tilegne sig viden om dagsværdibegrebet gennem en opbyggelig gennemgang af centrale begreber, definitioner og problemstillinger forbundet med emneområdet. Denne viden er nødvendig for forståelse af en række problemstillinger i de internationale regnskabsstandarder.

Det kundskabsmæssige niveau for afhandlingen vil tage udgangspunkt i de primære interessenter jf. afsnit 1.5.2.

1.5.2 Kundskabsmæssigt niveau

Afhandlingens kundskabsmæssige niveau vil tage udgangspunkt i de under afsnit 1.5.1 identificerede interessenters behov.

De primære interessenter er som beskrevet i afsnit 1.5.1 afhandlingens vejleder og censor. De sekundære interessenter er aktionærer og investorer, selskabsledelser/regnskabsaflæggere, revisorer, standardudstedende organisationer (IASB) og studerende på kandidatniveau.

Interessenterne har behov for, at definitionerne står klart, inden læsningen af afhandlingen påbegyndes. Definitionsafsnit og beskrivelsesafsnit vil ikke hæve sig over det beskrivende niveau.

Afhandlingens kapitel om dagsværdibegrebets rolle vil, ud over det beskrivende niveau, hæve sig til det forstående og forklarende niveau.

Afhandlingens kapitel om dagsværdibegrebets harmoni med begrebsrammerne vil, ud over det beskrivende niveau, hæve sig til det forstående og forklarende niveau.

Afhandlingens kapitel om dagsværdier i internationale regnskabsstandarder vil, ud over det beskrivende niveau, hæve sig til det forstående og forklarende niveau.

Afhandlingens kapitel om hvorvidt der kan skabes et samlebegreb for dagsværdier, vil ud over det beskrivende niveau, hæve sig til det forstående og forklarende niveau samt problem-løsende niveau i afsnittet med vores vurdering heraf.

1.5.3 Valg af datakilder

Der vil primært være tale om at anvende sekundære datakilder i form af lovgivning, publikationer og øvrige udgivelser på området. Vi vil ikke anvende primære datakilder, da vi vurderer, at disse ikke vil tilføre afhandlingen værdi henset til emnets kompleksitet og udviklingsstadie.

Da diskussionen om etablering af et samlebegreb for dagsværdi er forholdsvis ny, er der ikke udgivet meget sekundær litteratur i form af publikationer og artikler. Det begrænser sig pri-

mært til udgivelser fra standardudstedende organisationer og større revisionsfirmaer samt enkelte tidsskriftsartikler.

Der vil som følge af ovenstående stadig være diskussionsemner, som ikke er endeligt afklaret, hvorfor vi vil være opmærksomme på ikke ukritisk at benytte pointer i sekundær litteratur. Der kan være forhold, som kræver revision pga. uhensigtsmæssighed og manglende erfaring på området.

Emnets forholdsvis sene fremkomst medfører, at der ikke er empiri at sammenholde med teori, hvorfor det kan blive svært at foretage en egentlig bedømmelse af sammenhængen herimellem.

Indsamling af data er afsluttet den 31. januar 2008.

1.6 Anvendte definitioner

For at undgå begrebsforvirring har vi igennem afhandlingen så vidt muligt anvendt samme benævnelser for samme begreber. Nedenfor har vi defineret de begreber, vi anser for vigtigst for forståelsen af afhandlingen.

Økonomisk mikroteori	Gren indenfor økonomi, der undersøger ressourcelokeringen hos individer, husholdninger og virksomheder - typisk i markeder for varer eller serviceydelser. Det undersøges, hvordan beslutningerne påvirker udbud og efterspørgsel - prisfastsættelsen.
Discussion paper	Begrebet anvendes som betegnelse for IASB's "Discussion Paper - Fair Value Measurements". Øvrige discussion papers, der inddrages i afhandlingen, vil specifikt blive nævnt, hvor de anvendes.
IASB-standarderne	Begrebet anvendes som betegnelse for både IFRS'erne og IAS'erne.

Årsrapport

Begrebet anvendes som betegnelse for virksomhedens økonomiske regnskab uden hensyntagen til ovenstående afgrænsninger vedrørende anvendt regnskabspraksis, ledelsesberetning og revisionspåtegning.

IASB

Begrebet dækker både IASC og IASB. IASC var forløberen til IASB.

Begrebsrammen

Betegnelsen anvendes som særskilt substantiv. Såfremt begrebet henviser til en specifik begrebsramme, vil det fremgå af overskrifter eller af opgaveteksten.

Entry pris

Den værdi, et aktiv kan anskaffes til ved en handel mellem kvalificerede, villige, indbyrdes uafhængige parter eller den værdi, der modtages ved at påtage en forpligtelse.

Exit pris

Den værdi, et aktiv kan afhændes til eller den værdi, en forpligtelse kan overdrages til, ved en handel mellem kvalificerede, villige, indbyrdes uafhængige parter.

1.7 Anvendte forkortelser

Endvidere har vi gennem afhandlingen anvendt følgende forkortelser:

FASB	Financial Accounting Standards Board (USA).
US GAAP	Generally Accepted Accounting Principles (USA).
SFAS	Statement of Financial Accounting Standards (USA).
AcSB	The Accounting Standards Board (Canada).
IASB	International Accounting Standards Board.
IFRS	International Financial Reporting Standard.
IAS	International Accounting Standards.
ÅRL	Årsregnskabsloven.

1.8 Figur- og bilagsoversigt

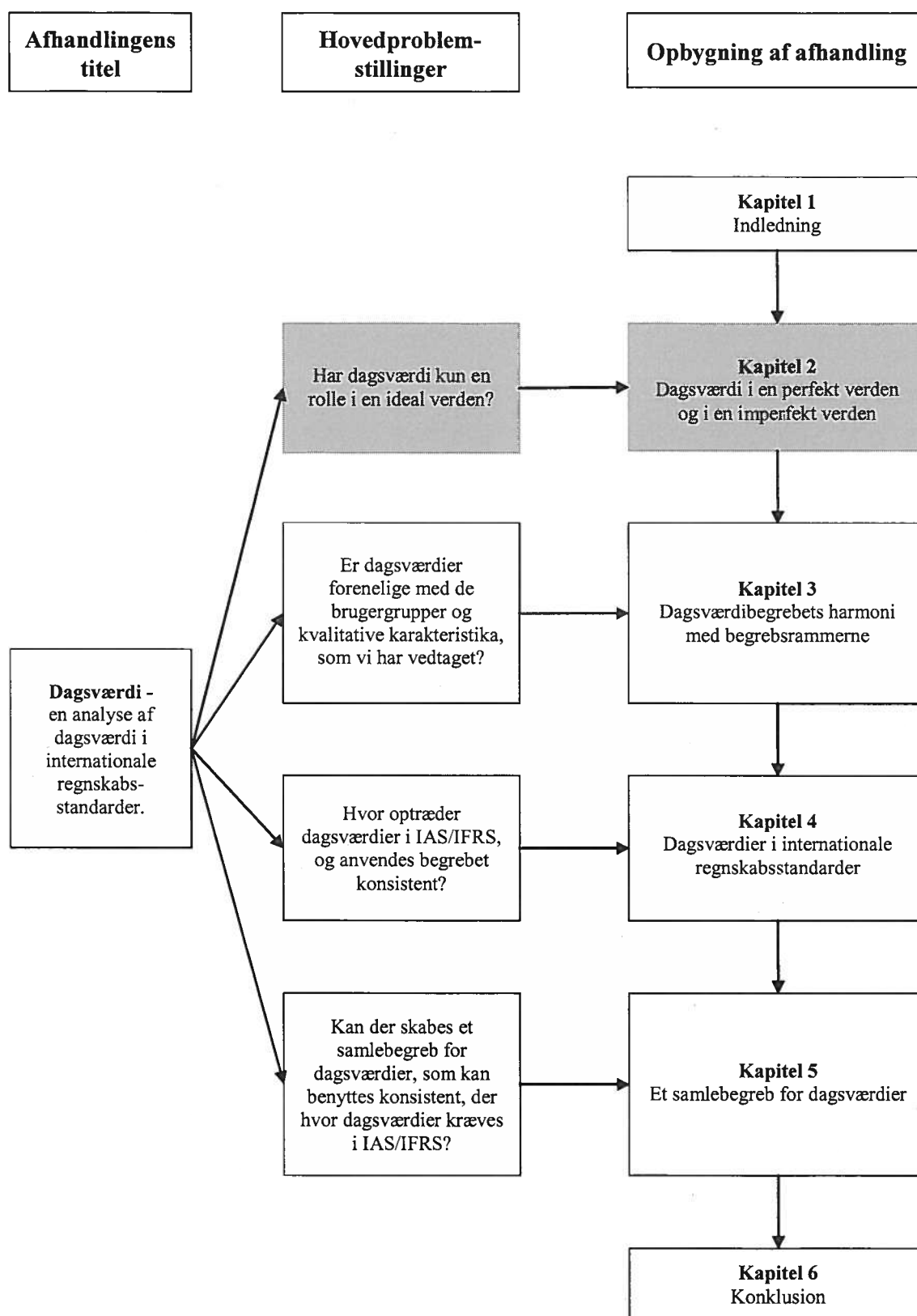
Figur 1 - Disponering af afhandlingen, egen tilvirkning.	9
Figur 2 - Markeds- og konkurrenceformer, Driftsøkonomi, s. 272	22
Figur 3 - Prisfastsættelse under fuldkommen konkurrence, Driftsøkonomi, s. 273	23
Figur 4 - Sammenholdelse af regnskabsteoriene, egen tilvirkning.	31
Figur 5 - Begrebsrammens 5 niveauer, Årsrapporten, s. 161.	40
Figur 6 - Dagsværdimåling i henhold til ÅRL (kommenteret udgave)	74

Bilag 1 - Oversigt over anvendelsen af dagsværdi i IASB-standarderne.

1.9 Fordeling af ansvar mellem forfatterne

Nedenstående oversigt viser fordeling af ansvar for afhandlingens kapitler:

Kapitel 1	Fælles
Kapitel 2	Martin Brinch Therkelsen
Kapitel 3	Troels Risager Mikkelsen
Kapitel 4	Troels Risager Mikkelsen
Kapitel 5	Martin Brinch Therkelsen
Kapitel 6	Fælles
Kapitel 7	Fælles

2. Dagsværdi i en perfekt verden og i en imperfekt verden

Kapitlet vil tage sit udgangspunkt i årsrapportens rolle i samfundet og økonomien.

Kapitlet vil fortsætte med en beskrivelse af markeds- og konkurrenceformer samt definition og diskussion af perfekte og komplette markeder i henhold til den økonomiske mikroteori, herunder vil imperfekte og inkomplette markeder ligeledes blive defineret og diskuteret.

Kapitlet har endvidere til formål at beskrive og diskutere årsrapporternes rolle, herunder sammenhængen mellem måling til dagsværdi og præstationsorienteret samt balanceorienteret regnskabsaflæggelse.

2.1 Årsrapportens rolle

Selskaber er gennem national og international lovgivning underlagt krav om årligt at udarbejde og offentliggøre en årsrapport. Selskaber kommunikerer gennem årsrapporten mv. med omverdenen; kommunikation af finansiel information og kommunikation af information om virksomhedens udnyttelse af knappe ressourcer til beslutningsformål. Det er af stor betydning for denne kommunikation, herunder at afsendt information bliver tolket og vurderet efter hensigten, at begrebsapparatet og regelsættet er kendt af både regnskabsudarbejder og regnskabsbruger. Vi vil i kapitel 3 nærmere definere og diskutere begrebet *regnskabsbruger*.

Et kendt begrebsapparat og regelsæt er dog ikke nødvendigvis tilstrækkeligt. Hvis informationen skal anvendes til beslutningsformål, er der en række kvalitetskrav, som skal være opfyldt. Informationen skal være forståelig, relevant, pålidelig og sammenlignelig. Vi vil i kapitel 3, nærmere beskrive kvalitetskravene.

Samfundet har gennem en omfattende regnskabslovgivning opstillet en række krav til selskabernes regnskabsaflæggelse, som skal sikre, at kvalitetskravene overholdes. Generalklausulen om *et retvisende billede* i ÅRL § 11 er det altoverskyggende krav i lovgivningen - såvel i national (dansk) som international regnskabslovgivning. Selskaberne er ansvarlige for at kravet overholdes. Kravet har til formål at sikre nytteværdien af årsrapporten.

Årsrapporter fra børsnoterede selskaber og offentliggørelsen heraf har en stor betydning for samfundsøkonomien/verdensøkonomien. Som følge heraf er det forståeligt, at samfundet

opstiller en række detaljerede krav til regnskabsaflæggelsen. Det er vigtigt for samfundets ressourceallokering, at selskaberne ved overholdelse af kvalitetskravene informerer om indtjenings- og finansieringsforhold. Årsrapporten skal danne grundlaget for en rationel allokering.

Medlemslande i EU er underlagt krav om at implementere den fælleseuropæiske regnskabslovgivning i form af 4. og 7. regnskabsdirektiv. Målet hermed er at skabe sammenlignelighed mellem selskaberne i EU.³

Børsnoterede europæiske virksomheder er fra og med regnskabsåret, der begynder 1. januar 2009, underlagt krav om at følge de internationale regnskabsstandarder - IAS/IFRS - som udarbejdes af den verdensomspændende standardudstedende organisation IASB. Amerikanske børsnoterede virksomheder er underlagt krav om at følge de amerikanske regnskabsstandarder - US GAAP - som udarbejdes af FASB.

2.2 Markeds- og konkurrenceformer

Forbrugernes præferencer over for en vare og/eller over for en given udbyder har sammen med antallet af virksomheder, der opererer på det givne marked, betydning for hvilken markeds- og konkurrenceform virksomheden skal agere under.⁴

2.2.1 Homogene og heterogene markeder

Der findes som udgangspunkt to typer markeder: Homogene og heterogene markeder.

Et homogent marked er karakteriseret ved, at køberen er indifferent, dels over for hvilken udbyders produkt han køber, dels hvilken udbyder han køber produktet hos. Der eksisterer ingen præferencer på markedet.

Et heterogent marked derimod er karakteriseret ved, at køberen har præferencer. Det være sig præferencer enten over for det enkelte produkt eller over for den enkelte udbyder.

³ Årsrapporten – teori og regulering, s. 17-23

⁴ Driftsøkonomi, s. 268-269

Ovenstående sondring mellem homogene og heterogene markeder fører over i en sondring mellem standardvarer og differentierede varer. Standardvarer er betegnelsen for varer, som af forbrugerne opfattes som værende ens, men som bliver udbudt af forskellige producenter. Differentierede varer er derimod varer, som køberne opfatter som værende forskellige. Dette kan skyldes, at produktets kvalitet, emballage eller reklame giver produktet et særpræg. Producenterne kan gennem kvalitet, emballage og reklame forsøge at påvirke forbrugernes opfattelse af deres produkt, men afgørelsen af om der er præferencer eller ikke for et produkt bestemmes i forbrugsleddet og ikke i producentleddet.

Standardvarer findes først og fremmest inden for international børshandel med råvarer. Det er straks vanskeligere at finde eksempler på standardvarer inden for forbrugsvarer, da producenter bevidst søger at skabe præferencer for deres produkter. Produkter som mælk og smør har tidligere været betragtet som standardvarer, men med udviklingen inden for små mejerier og økologiske mejerier, er det ikke længere tilfældet. Såfremt benzin opfattes som værende ens hos forbrugeren uanset mærke, er der tale om en standardvare. Er der derimod præference for udbyderen (Shell, Q8, Statoil mv.) er der tale om en differentieret vare.

På et homogent marked er alle varer standardvarer. Der er ingen geografiske afstande af betydning mellem forbruger og producent, og salgsbetingelserne er ensartede. Det homogene marked er et yderpunkt. Det heterogene marked dækker over den resterende del af spektret - fra meget lille til meget stor præference.

Den art af konkurrence, som en virksomhed arbejder under, benævnes *markedsform*. Markedsformen defineres ud fra antal udbydere på markedet, samt om der er tale om homogene eller heterogene produkter. Det ene yderpunkt er fuldkommen konkurrence, mens modsætningen er monopol, hvor der alene er en udbyder.

Kombinationsmulighederne af antal udbydere og homogene contra heterogene produkter er skitseret i nedenstående figur.⁵

⁵ Driftsøkonomi, s. 268ff.

	Antal sælgere				
	Én	Én stor og mange små	To	Få	Mange
Homogent marked	Monopol	Delvis monopol	Duopol	Oligopol	Fuldkommen konkurrence
Heterogent marked		Differentieret delvis monopol	Differentieret duopol	Differentieret oligopol	Monopolistisk konkurrence

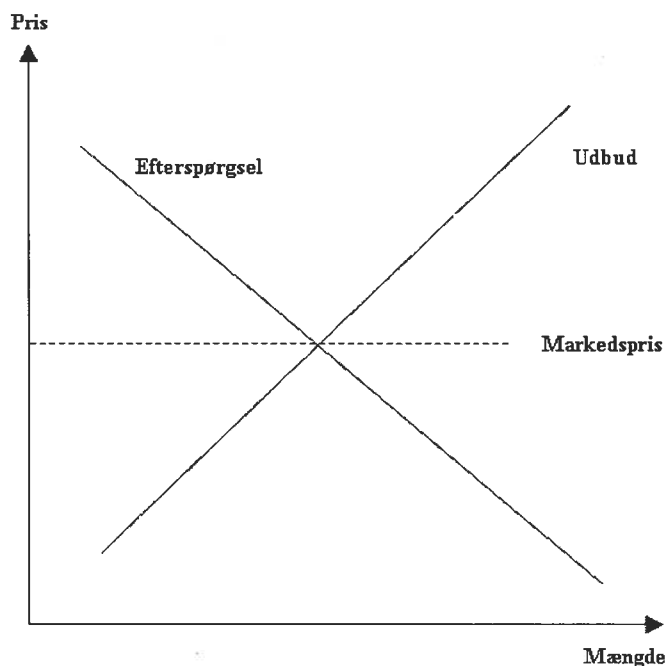
Figur 2 - Markeds- og konkurrenceformer, Driftsøkonomi, s. 272

2.2.2 Fuldkommen konkurrence

Det er en forudsætning for fuldkommen konkurrence, at følgende betingelser er opfyldt:

1. Varerne på markedet skal være homogene, jf. ovenstående definition, og der må ikke eksistere personlige præferencer.
2. Markedet skal være fri for handelsbarrierer, herunder skal der være fuld klarhed og åbenhed på markedet om alle købs- og salgsbetingelser samt fri etableringsret.
3. Der skal være et relativt stort antal købere og sælgere på markeder, så de ikke gennem mængdeændringer på markedet har mulighed for at påvirke markedsprisen.

Markedsprisen dannes ved fuldkommen konkurrence i skæringspunktet mellem udbudskurven og kurven for efterspørgsel. Udbudskurven er stigende, da sælgere på markedet vil udbyde en øget mængde, hvis prisen øges. Efterspørgselskurven er derimod faldende, da køber vil efterspørge en øget mængde, hvis prisen sænkes. Situationen er skitseret i nedenstående figur:

Figur 3 - Prisfastsættelse under fuldkommen konkurrence, Driftsøkonomi, s. 273

Både køber og sælger må tage markedsprisen for givet, jf. ovenstående betingelse nr. 3. Sælgeren vil under fuldkommen konkurrence være mængdetilpasser, hvorfor den enkelte sælgers afsætningskurve bliver vandret. Sælgeren vil aldrig kunne få mere end markedsprisen for sin vare, og der er ingen grund til at sætte en lavere pris, da markedet vil følge efter.

Ovennævnte betingelser for at der eksisterer fuldkommen konkurrence er så strenge, at markedsformen må anses for værende en teoretisk abstraktion. Der findes dog enkelte produkter og markedsområder, som tilnærmelsesvis opfylder betingelserne. Det er for eksempel børshandel med råvarer samt auktionshandel med landbrugsprodukter og fisk.⁶

2.2.3 Øvrige konkurrenceformer

Monopolistisk konkurrence anvendes som betegnelse for et marked, hvor markedsforholdene stort set er identisk med dem under fuldkommen konkurrence. Eneste forskel er at produkterne er heterogene. Sælgerne har således forsøgt at differentiere deres varer for at opnå en konkurrencemæssig fordel.

⁶ Driftsøkonomi, s. 272f

Ved et monopol er der kun én udbyder/sælger af en given vare. Efterspørgselskurven for markedet vil under et monopol være lig med monopolistens afsætningskurve. Jo stærkere et monopol er, jo stejlere vil afsætningskurven være.

Ufuldkommen konkurrence anvendes som betegnelse for markedsformerne mellem monopol og fuldkommen konkurrence.

2.3 Perfekte og komplette markeder

En økonomi er karakteriseret ved perfekte og komplette markeder, når der eksisterer ideelle markedsforhold - svarende til ovennævnte betingelser for fuldkommen konkurrence. Perfekte og komplette markeder eksisterer, når der ikke er *information asymmetry* eller andre forhold og barrierer, som forhindrer markedsadgangen. Sådanne markedsforhold er også kendt som "first best".

På et komplet marked findes der markedspriser for alle aktiver og forpligtelser. Aktiver og forpligtelser vil under ideelle forhold blive målt på baggrund af nutidsværdien af forventet fremtidigt cash flow. Nutidsværdien/kapitalværdien vil under ideelle forhold svare til markedsværdien, da markedet ikke vil være påvirket af handelsbarrierer eller reguleringer.

Køber en virksomhed således en maskine til 20 mio. kr. under perfekte markedsforhold, vil virksomheden forvente, at den vil generere en kapitalværdi på 20 mio. kr. over dens levetid. Såfremt maskinen genererer en lavere kapitalværdi, vil det ikke være rationelt for virksomheden at anskaffe maskinen - omvendt vil virksomheden ikke kunne generere en højere kapitalværdi, da det vil være et udtryk for et overnormalt afkast. Virksomheden vil i så fald øge sin produktion i håbet om øget afkast. Konkurrenter vil komme til, hvilket vil øge udbuddet yderligere - med det resultat, at markedsprisen og kapitalværdien vil falde. Markedet vil igen nå et punkt med ligevægt, hvor alle opnår et afkast, som svarer til markedsrenten = normalafkastet.⁷

⁷ Financial Accounting Theory, s. 10 og Årsrapporten – teori og regulering, s. 136ff

2.3.1 Årsrapporten ved perfekte og komplette markeder

I en situation med perfekte og komplette markeder vil al information i en årsrapport være indregnet relevant og pålideligt. Investorer og interessenter vil derfor ikke have behov for at foretage en alternativ/professionel vurdering af årsrapporten. Årsrapporten vil være udarbejdet på baggrund af information, der er kendt af alle. Det er som følge heraf muligt for en given investor at omgøre en virksomheds pengestrømme, såfremt han måtte have en anden periodepræference, end den årsrapporten dækker.⁸

På et perfekt og komplet marked, hvor markedsrenten (i) og nutidsværdien for et aktiv (PV) er kendt, kan en given investor på ethvert tidspunkt (t) beregne fremtidsværdien af aktivet (FV) ved hjælp af følgende formel:

$$FV = PV(1 + i)^t$$

hvor $(1+i)^t$ benævnes diskonteringsfaktoren.

Årsrapporten vil ved perfekte og komplette markeder kunne udarbejdes på baggrund af objektive markedspriser for aktiver og forpligtelser, frem for på baggrund af subjektive måleattributter, da der eksisterer fuldkommen konkurrence for alle aktiver og forpligtelser. Fremgangen i nettoaktiverne vil være et udtryk for det økonomiske overskud.

Markedsværdien på et børsnoteret selskabs aktier vil være lig med kapitalværdien af selskabets aktier. Markedsværdien/kapitalværdien af en virksomhed måles som en aggregering af aktivernes og passivernes værdi. Det enkelte aktivs markedsværdi vil i en ligevægtssituation svare til det respektive aktivs kapitalværdi på det ressourcemarked, hvorpå aktivet handles. Da en af forudsætningerne for perfekte og komplette markeder er, at der ikke eksisterer synergieffekter mellem aktiverne i form af stordriftsfordele og lignende, vil markedsprisen opfange al værdiskabelse, som aktivet må forventes at generere. Der vil således ikke forekomme goodwill eller badwill på perfekte og komplette markeder.

Da balancen til enhver tid vil afspejle virksomhedens værdi, er resultatopgørelsen og pengestrømsopgørelsen reelt overflødige i årsrapporten. Eksterne investorer vil som følge af anvendelsen af markedsværdi/kapitalværdi som måleattribut anlægge en ensartet vurdering af

⁸ Årsrapporten – teori og regulering, s. 137f

årsrapporten. Der vil ikke være usynlige aktiver eller passiver i årsrapporten, som regnskabsbrugerne skal forholde sig til.⁹

2.4 Imperfekte og inkomplette markeder

I teorien er perfekte og komplette markeder det ønskelige, da det som beskrevet vil medføre fuld gennemsigtighed og dermed, at al information er tilgængelig for virksomhederne og regnskabsbrugerne/-interessenterne. Der vil i en teoretisk perfekt verden som følge heraf ikke være behov for regnskaber, da værdien (dagsværdien) af samtlige aktiver og passiver på et hvert tidspunkt vil kunne baseres på forventet fremtidigt cash flow, og en given virksomheds overskud vil til enhver tid svare til markedsrenten. Vi lever imidlertid ikke i en teoretisk, perfekt og gennemsigtig verden.

I en realistisk verden findes imperfekte og inkomplette markeder. Imperfekte og inkomplette markeder er karakteriseret ved, at der findes forskellige priser for samme aktiv. Kapitalværdien er ikke identisk med markedsværdien eller den historiske kostpris. For identiske aktiver på det samme marked kan en given måleattribut endvidere have forskellige værdier på samme tidspunkt. Kapitalværdien for en given maskine er ikke nødvendigvis den samme i forskellige virksomheder. Den pågældende virksomheds kapitalværdi afhænger af evnen til at udnytte maskinen, ligesom valg af diskonteringsfaktor kan variere fra selskab til selskab, afhængig af marked, risiko, investorenes krav til afkast mv.

Markedsdeltagerne kan ikke handle alt det de ønsker på inkomplette markeder. Der findes ikke nødvendigvis et marked for handel med brugte aktiver og forpligtelser. Det vil ikke være muligt for interessenter at anvende en alternativ tidspræference og opgøre et selskabs markedsværdi på et hvilket som helst tidspunkt, da information til brug herfor ikke er tilgængelig.

2.4.1 Årsrapporten ved imperfekte og inkomplette markeder

I en situation med imperfekte og inkomplette markeder vil al information ikke nødvendigvis være tilgængelig. Hvis de fremtidige pengestrømme fra et givent aktiv imidlertid er kendte

⁹ Årsrapporten – teori og regulering, s. 137f

som følge af en kontrakt eller lignende, vil kapitalværdien også her kunne anvendes som måleattribut.

Hvis man ønsker at måle de økonomiske fordele, som et givent aktiv forventes at tilføre virksomheden over dets levetid, så er historisk kostpris en dårlig måleattribut set ud fra et værdimæssigt synspunkt. Den historiske kostpris kan være nødvendig at anvende som måleattribut, da man ikke har anden pålidelig og relevant information til rådighed.¹⁰

Investorer og interessenter kan ved imperfekte og inkomplette markeder have behov for at foretage en alternativ/professionel vurdering af årsrapporten, da årsrapporten ikke vil være udarbejdet på baggrund af kendt information. Årsrapporten vil i nogen grad være baseret på subjektive vurderinger af værdi og levetid for aktiver og forpligtelser. Det kan som følge heraf være svært - måske umuligt - for en given investor at omgøre en virksomheds pengestrømme, såfremt han måtte have andre periodepræferencer end den årsrapporten dækker.

Virksomhedens værdi vil ikke entydigt fremgå af balancen. Da kapitalværdien ikke er den eneste måleattribut som anvendes, vil balancen indeholde en række skjulte/usynlige aktiver og passiver som fx. goodwill/badwill. Resultatopgørelsen og pengestrømsopgørelsen kan derfor have stor værdi for regnskabsbrugeren, når virksomhedens evne til at generere økonomisk overskud skal vurderes. Eksterne investorer vil som følge af anvendelsen af subjektive vurderinger ikke nødvendigvis anlægge en ensartet vurdering af årsrapporten. Uafhængige investorer kan således have forskellige vurderinger af virksomhedens evne til at skabe fremtidigt cash-flow, hvorfor deres vurdering af virksomhedens nutidsværdi ikke nødvendigvis vil være ens.

For børsnoterede selskaber afspejles markedets forventning til fremtidigt cash flow i selskabers aktiekurs. En potentiel investor forsøger, på baggrund af selskabets årsrapport og anden information som virksomheden udsender, at forudsige virksomhedens fremtidige økonomiske formåen. Vurderingen vil ofte være baseret på en eller flere værdiansættelsesmodeller. Konklusionen herpå danner grundlag for den værdi, som den pågældende investor vil betale for et forholdsmæssigt ejerskab af virksomheden. Da en virksomheds årsrapport ikke måler

¹⁰ Årsrapporten – teori og regulering, s. 139f.

aktiver og forpligtelser til kapitalværdien, vil der alt andet lige opstå forskel mellem aktiekursen og egenkapitalen (selskabets indre værdi).

2.5 Regnskabsteorier

Årsrapporten kan anskues ud fra to teoretisk vidt forskellige synsvinkler: præstationsorienteret regnskabsteori og formueorienteret regnskabsteori.

2.5.1 Præstationsorienteret regnskabsteori

Den præstationsorienterede regnskabsteori er også kendt som den transaktionsbaserede regnskabsteori. Baggrunden herfor er, at virksomheden i henhold til teorien opfattes som en kontinuerlig strøm af drifts-, investerings- og finansieringstransaktioner, som passerer gennem virksomheden i løbet af dens levetid.

Hovedformålet med teorien er at sammendrage transaktionernes økonomiske virkninger i periodiske resultatmålinger i hele virksomhedens levetid. Teorien kan udtrykkes ved følgende ligning:

$$\text{Indtægter} - \text{omkostninger} = \text{overskud/underskud}$$

I den præstationsorienterede regnskabsteori er balancen sekundær. Balancen har alene til formål at opsamle de uafsluttede transaktioner, som opstår ved periodeovergangene – for så at blive indregnet i resultatopgørelsen i efterfølgende regnskabsperioder. Balancen bliver således "brobygger" mellem 2 perioders resultatopgørelse.

Omkostningerne måles i henhold til teorien traditionelt til de historiske kostpriser, som virksomheden har måtte ofre for at anskaffe og få kontrol over de erhvervede aktiver. Teorien bliver derfor også benævnt "Den transaktionsbaserede historiske kostpris-model".¹¹

2.5.1.1 Resultatopgørelsens og balancens teorigrundlag

Resultatopgørelsen og balancen i den præstationsorienterede regnskabsteori bygger på det fundamentale regnskabsprincip: periodiseringsprincippet.

¹¹ Årsrapporten – teori og regulering, s. 83.

Udgangspunktet i periodiseringsprincippet er at måle de finansielle konsekvenser af en virksomheds transaktioner samt øvrige begivenheder, som har likviditetsmæssig effekt (positiv eller negativ) i den eller i de perioder, som transaktionen eller begivenheden vedrører. Transaktionerne og/eller begivenhederne henføres således ikke til den eller de perioder, hvor de udmønter sig i pengestrømme.

Den præstationsorienterede regnskabsteori bygger endvidere på forsigtighedsprincippet. I henhold til forsigtighedsprincippet indregnes indtægter først, når de er realiseret i salgstransaktioner. Realisationsprincippet som indregningskriterium for indtægter angiver, at indtægter først kan indregnes, når der er stor sandsynlighed for, at det medfører en indbetaling. Endvidere er det et krav, at indtægterne er indtjent.

Når en virksomhed efter realisationsprincippet har identificeret de indtægter, som skal indregnes, består den efterfølgende opgave i at indregne det ressourcetræk, som er medgået til at skabe de identificerede indtægter. Omkostninger (ressourcetrækket) medtages som omtalt ovenfor til historiske kostpriser.¹²

Omkostninger defineres som "Ved omkostninger forstås det ressourceforbrug målt på grundlag af historisk kostpris, som er medgået til at opnå periodens indtægter".¹³

Kravet om sammenhæng mellem indtægter og omkostninger benævnes matchingprincippet. Formålet med matchingprincippet er at indregne det ressourcetræk, som er medgået (i en hvilken som helst regnskabsperiode) til både produktion og salg af de indtægter, som indregnes i den givne regnskabsperiode. Forudsætningen er således, at alle omkostninger afholdes for at skabe indtægter. Det ønskede formål med matchingprincippet er således at måle årsag-virkning-sammenhængen ved et givent salg.¹⁴

Som nævnt ovenfor er balancen sekundær i den præstationsorienterede regnskabsteori. Balancens formål er at opsamle de uafsluttede transaktioner, som matchingprincippet og forsigt-

¹² Årsrapporten – teori og regulering, s. 97ff.

¹³ Årsrapporten – teori og regulering, s. 99.

¹⁴ Årsrapporten – teori og regulering, s. 99.

tighedsprincippet medfører – for at de så kan blive indregnet i resultatopgørelsen i de efterfølgende regnskabsperioder, som de vedrører. Aktiver og forpligtelser bliver således residualposter i forhold til resultatopgørelsen.

2.5.2 Formueorienteret regnskabsteori

Ifølge de formueorienterede teorier er den overordnede opgave at måle virksomhedens egenkapital i balancen. En given periodes overskud/underskud kan efterfølgende udtrykkes som en stigning/fald i egenkapitalen fra primo til ultimo. Teorien kan udtrykkes ved følgende ligning:

$$\text{Aktiver (ultimo)} - \text{forpligtelser (ultimo)} = \text{egenkapital (primo)} + (\text{indtægter} - \text{omkostninger})$$

hvoraf følgende kan udledes:

$$\text{Egenkapital ultimo} - \text{egenkapital primo} = \text{periodens overskud/underskud}$$

I de formueorienterede regnskabsteorier er resultatopgørelsen sekundær. Resultatopgørelsen har til formål at måle forskydningen i værdien af aktiver og forpligtelser i en given periode. På trods af resultatopgørelsens sekundære formål i de formueorienterede regnskabsteorier, kan det ikke i praksis udelukkes, at en given regnskabsbruger vil tillægge resultatopgørelsen den største informationsværdi.

Inden for de formueorienterede regnskabsteorier ønsker man så vidt muligt at måle balancens beholdninger til deres værdi på balancedagen. Den teoretiske synsvinkel benævnes derfor ofte som værdibaseret regnskabsteori.¹⁵

Mens den præstationsorienterede regnskabsteori som tidligere nævnt måler aktiverne og forpligtelserne på baggrund af historiske kostpriser, så måler de formueorienterede regnskabsteorier aktiverne og forpligtelserne på baggrund af de økonomiske fordele og ulemper, som, de erhvervede aktiver eller forpligtelser og den efterfølgende udnyttelse heraf, forventes at til-

¹⁵ Årsrapporten – teori og regulering, s. 84f.

flyde virksomheden i fremtiden. Den præstationsorienterede regnskabsteori er således bagudrettet, mens de formueorienterede regnskabsteorier er fremadrettet.¹⁶

2.5.2.1 Resultatopgørelsens og balancens teorigrundlag

De formueorienterede regnskabsteorier har taget deres udgangspunkt i den mikroøkonomiske teoris indkomst- og kapitalbegreber, jf. ovenstående gennemgang heraf. I teorierne anvendes der alene definitioner, der er i overensstemmelse med den økonomiske teori. Definitionerne bygger endvidere på balancens elementer, dvs. at det regnskabsmæssige resultat fremkommer som en periodes udvikling i egenkapitalen (nettoaktiver).¹⁷

2.6 Skematisk sammenholdelse af de to teorier

I nedenstående skema er de overordnede hovedforskelle, jf. ovenstående beskrivelser mellem de to regnskabsteorier, sammenfattet:

Præstationsorienteret regnskabsteori	Formueorienteret regnskabsteori
Induktiv metode	Deduktiv metode
Bagudrettet (ex post)	Fremadrettet (ex ante)
Transaktionsbaseret	Værdibaseret
Resultatopgørelse primær	Balance primær
Historisk kostpris	Kapitalværdi/Markedsværdi
Matching	Vedligeholdelse af nettoformue

Figur 4 - Sammenholdelse af regnskabsteoriene, egen tilvirkning

2.7 Kritik af den præstationsorienterede regnskabsteori

I henhold til præstationsorienterede regnskabsteori eksisterer der ikke en egentlig definition på aktiver og forpligtelser. Aktiver og forpligtelser er således alene et udtryk for de poster, som indregnes i balancen som afledte posteringer som følge af den valgte praksis med hensyn til indregning af indtægter og omkostninger i resultatopgørelsen. Forsigtighedsprincippet medfører, som følge af den manglende definition på aktiver og forpligtelser, at selskabernes

¹⁶ Årsrapporten – teori og regulering, s. 129.

¹⁷ Årsrapporten – teori og regulering, s. 129.

ledelse har mulighed for at overskudsudjævne. Indkomstudjævningen opstår gennem indregning af nogle regnskabstekniske poster i balancen som modpostering til omkostninger indregnet i resultatopgørelsen. Ledelsen har således mulighed for at oparbejde en skjult reserve i balancen. I gode år med høj indtjening er der mulighed for at omkostningsføre for store beløb i resultatopgørelsen for at reducere overskuddet, mens ledelsen i år med svigtende indtjening kan indregne færre omkostninger. Beløbene posteres under hensatte forpligtelser i balancen.

Den beskrevne regnskabspraksis kan medføre, at overskuddet bliver en misvisende og upræcis målestok for en virksomheds reelle økonomiske formåen, herunder at der i selskabets balance kan være indregnet poster (hensatte forpligtelser), som i virkeligheden ikke er reelle forpligtelser for virksomheden på balancedagen.

Indregning af immaterielle anlægsaktiver bliver asymmetrisk i henhold til den præstationsorienterede regnskabsteori afhængig af, om der er tale om køb eller internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver. Køb af immaterielle anlægsaktiver kan således normalt aktiveres, da der findes en ekstern kostpris for aktivet - modsat de internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver. Dette uagtet, at indtjeningspotentialet kan være på niveau med eller større end de internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver.

Omkostningsførelse af internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver strider dog mod matchingprincippet, da de umiddelbart vedrører fremtidige indtægter og ikke den givne regnskabsperiodes indtægter. Den valgte praksis begrundes dog med forsigtighedsprincippet.

Når hovedvægten lægges på resultatopgørelsen og matchingprincippet, medfører det, at for få af de aktiver og forpligtelser, der eksisterer på balancedagen, bliver indregnet. Herunder i relation til ovenfor nævnte internt oparbejdede immaterielle anlægsaktiver. Mange moderne industrilande har gennem de senere år fået stadig flere virksomheder i de tertiære erhverv¹⁸. For disse virksomheder har immaterielle anlægsaktiver alt andet lige en stadig større betydning for indtjeningspotentialet i virksomheden end øvrige aktiver. Inden for specielt servicevirksomhederne og forskningstunge virksomheder har de immaterielle anlægsaktiver måske endda større indtjeningspotentialer end de materielle anlægsaktiver. Med en manglende fokus

¹⁸ Tertiære erhverv består af offentlige og private servicevirksomheder.

på balanceposterne må det ligeledes forventes, at ikke alle forpligtelser, som eksisterer på balancedagen, bliver indregnet i balancen.

Informationsværdien i årsrapporten bliver som følge af ovenstående forringet, når virksomhedens balance alene omfatter en andel af den samlede aktivmasse på balancedagen. Interessenternes mulighed for at bedømme en virksomheds økonomiske situation og ikke mindst virksomhedens mulighed for at generere fremtidig indtjening er væsentlig forringet, da balancen alene indeholder usynlige aktiver og forpligtelser.

Slutteligt har anvendelsen af historisk kostpris som måleattribut for aktiver og forpligtelser, set fra et investorsynspunkt, stadig mindre interesse. Informationsbehovet knytter sig i større grad til den værdi, som aktiver og forpligtelser kan realiseres til på balancedagen.¹⁹

2.8 Kritik af de værdibaserede regnskabsteorier

De værdibaserede regnskabsteorier bygger, som nævnt i afsnit 2.4.2.1, på den mikroøkonomiske teoris indkomst- og kapitalbegreber. Kritikken af regnskabsteoriene er således identisk med den kritik, som knytter sig til den mikroøkonomiske teori. Der henvises således til vores diskussion af den mikroøkonomiske teori i afsnit 2.1 og 2.2.

Endvidere skal det tilføjes, at det ikke er sikkert, at virksomhedsejerne har identiske præferencer og dermed ikke identiske diskonteringsfaktorer/krav til afkast på deres investering.

2.9 Dagsværdi og regnskabsteoriene

Dagsværdi har umiddelbart ikke nogen berettigelse i henhold til den præstationsorienterede regnskabsteori. Historisk kostpris er det ufravigelige målegrundlag, og dagsværdi harmoner ikke på nogen måde med teorien.

Dagsværdi har derimod en berettigelse i henhold til de værdibaserede regnskabsteorier, samt en stor tilknytning hertil. Som navnet antyder, er formålet med regnskabsteoriene at få synliggjort virksomhedernes værdi. Måling af balancens poster til dagsværdi er teoriernes hovedformål.

¹⁹ Årsrapporten – teori og regulering, s. 115f.

2.10 Dagsværdi i en realistisk verden

Det må antages, at det alt andet lige vil lette arbejdet for en investor (og også kreditor), hvis en virksomheds aktiver og forpligtelser måles til kapitalværdien (dagsværdien). Det bør umiddelbart medføre, at virksomhedens indre værdi (egenkapital) nærmer sig markedsværdien, hvorfor mængden af korrektioner investor skal foretage reduceres. Dette dog med det in mente, at enkelt-investorer kan anlægge forskellige betragtninger, da de kan have forskellige forventninger samt ønsker om afkast, hvilket vil medføre forskellige vurderinger.

Måling til en dagsværdi, som svarer til markedets forventning, må således antages at være den foretrukne måleattribut for en investor, da det alt andet lige vurderes at give den bedste information til brug for beslutningstagning.

Som anført i afsnit 2.9 harmonerer dagsværdi med de værdibaserede regnskabsteorier. Begrebsrammen til IASB-standarderne og ÅRL bygger på de værdibaserede regnskabsteorier. Dagsværdi har således ikke alene sin berettigelse i en teoretisk, perfekt verden, men også i en realistisk verden.

2.11 Sammenfatning

Årsrapporter for børsnoterede selskaber har en stor betydning for samfundsøkonomien. Det er vigtigt for en rationel allokering af samfundets ressourcer, at selskaberne ved overholdelse af kvalitetskravene informerer om indtjenings- og finansieringsforhold.

Børsnoterede europæiske selskaber er fra 1. januar 2009 underlagt krav om at følge IASB-standarderne. Amerikanske børsnoterede selskaber er underlagt krav om at følge US GAAP. IASB og FASB har indgået aftale om at skabe konsistens mellem IASB-standarderne og US GAAP samt, et fælles mål om at udarbejde regnskabsstandarder af høj kvalitet, som kan anvendes på alle verdens kapitalmarkeder.

Der findes som udgangspunkt to typer markeder. På et homogent marked eksisterer der ingen præferencer, mens køberne på et heterogent marked har særlige præferencer.

En anden sondring er på vareniveau, hvor der sondres mellem standardvarer og differentierede varer. Standardvarer opfattes af forbrugerne som værende ens, på trods af at de udbydes af

forskellige producenter. Differentierede varer opfatter køberne derimod som værende forskellige.

Der findes forskellige markedsformer. Det afgørende for hvilken markedsform der eksisterer, er antallet af udbydere og markedstypen. Monopol er det ene yderpunkt, mens fuldkommen konkurrence er det andet. Markedsformer imellem betegnes under ét som ufuldkommen konkurrence.

Perfekte og komplette markeder eksisterer, når markedsforholdene er ideelle - svarende til betingelserne for fuldkommen konkurrence. På et komplet marked findes der markedspriser for alle aktiver og forpligtelser. Nutidsværdien/kapitalværdien vil under ideelle forhold svare til markedsværdien, da markedet ikke vil være påvirket af handelsbarrierer eller reguleringer. Da der teoretisk eksisterer priser på samtlige aktiver og forpligtelser, vil årsrapporten kunne udarbejdes på baggrund heraf. Virksomhedens reelle værdi vil være direkte afspejlet i årsrapporten, som indeholder al information. Dagsværdi er således den væsentligste/eneste måleattribut i en teoretisk perfekt verden.

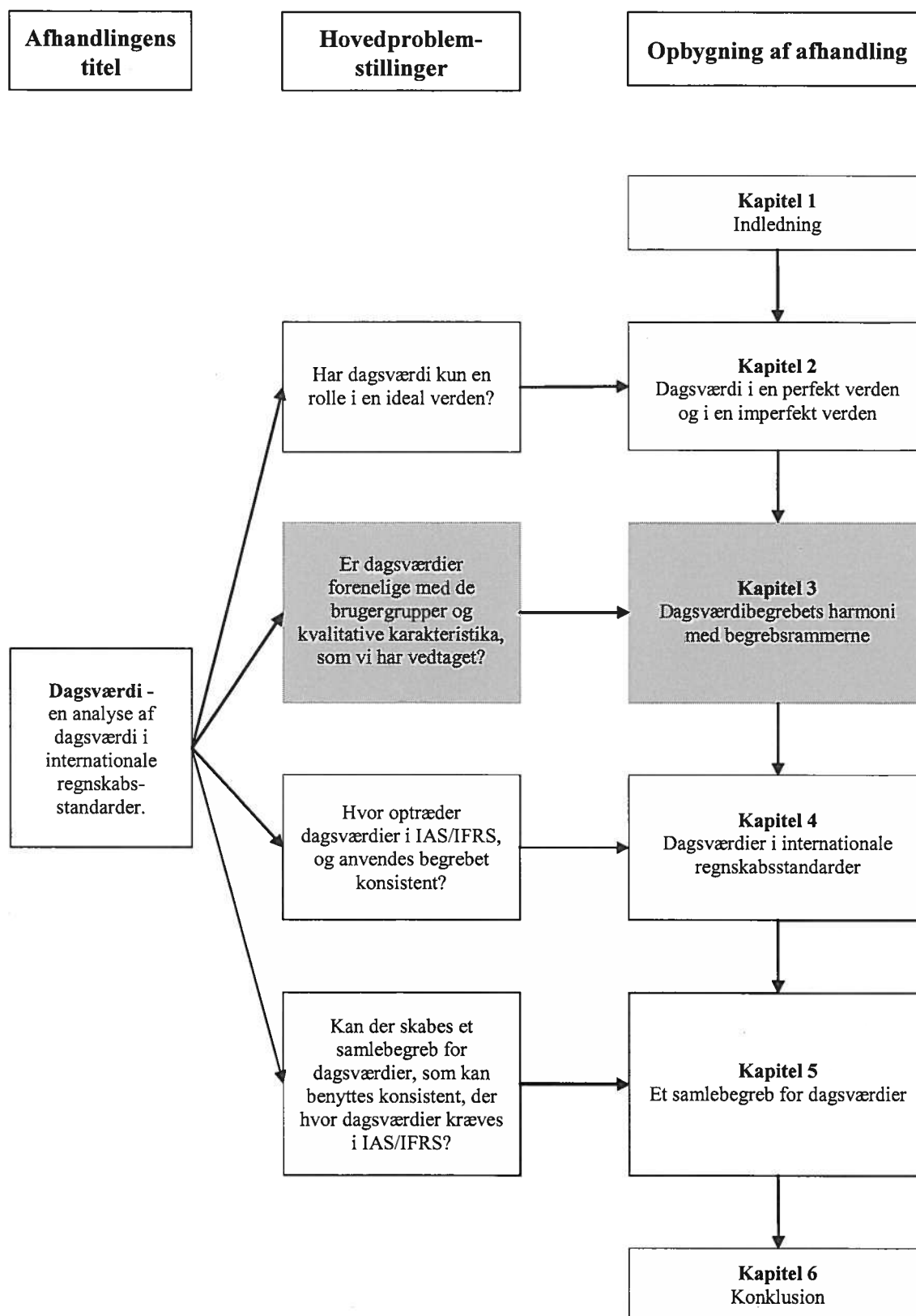
Imperfekte og inkomplette markeder eksisterer, når markedsforholdene ikke er ideelle. Al information er ikke tilgængelig. Der findes forskellige priser for samme aktiv. Kapitalværdien er ikke identisk med markedsværdien eller den historiske kostpris. Årsrapporten vil ikke kunne udarbejdes på baggrund af information kendt af alle. Årsrapporten vil være baseret på subjektive vurderinger, og investorer vil i visse tilfælde være nødsaget til at foretage alternative vurderinger.

Virksomhedens markedsværdi vil ikke entydigt fremgå af balancen ved imperfekte og inkomplette markeder, da kapitalværdien ikke er den eneste måleattribut. Balancen vil som følge heraf indeholde en række skjulte/usynlige aktiver og passiver i form af fx. goodwill/badwill. Anvendelse af dagsværdi som måleattribut baseret på markedets forventning, må alt andet lige reducere omfanget af ikke-indregnet goodwill/badwill og skabe større sammenhæng mellem markedsværdien/børskursen og selskabets indre værdi. Dagsværdi har således også sin berettigelse i en realistisk verden med imperfekte og inkomplette markeder.

I den transaktionsbaserede regnskabsteori er resultatopgørelsen primær og balancen sekundær. Indtægter indregnes først, når de er realiseret i salgstransaktioner (forsigtighedsprincippet). Omkostningerne måles til de historiske kostpriser. Balancen har alene til formål at opsamle de uafsluttede transaktioner, som opstår ved periodeovergangene (periodiseringsprincippet). Teorien bygger endvidere på matchingprincippet. Det forudsættes således, at alle omkostninger afholdes for at skabe indtægter.

I de formueorienterede regnskabsteorier er balancen primær og resultatopgørelsen sekundær. Balanceposterne måles til markedsværdi/kapitalværdi og værdireguleringen føres i resultatopgørelsen. Teoriene bygger på forudsætningerne i den mikroøkonomiske teori.

Dagsværdi harmonerer ikke med den præstationsorienterede regnskabsteori. Historisk kostpris er det ufravigelige målegrundlag. Dagsværdi har derimod en stor tilknytning til og berettigelse i henhold til de værdibaserede regnskabsteorier. Teoriernes hovedformål er måling af balancens poster til dagsværdi.

3. Dagsværdibegrebets harmoni med begrebsrammerne

Vi vil indledningsvis give en beskrivelse af den eksisterende begrebsramme og første del af udkastet til en ny begrebsramme og analysere grundlaget for anvendelse af dagsværdier i regnskabsaflæggelsen med baggrund i begrebsrammerne. Heri vil indgå en beskrivelse af regnskabsbrugernes, som de er identificeret i begrebsrammerne. Regnskabsbrugernes generelle og specifikke informationsbehov vil blive beskrevet og diskuteret.

Herefter ønsker vi at give en beskrivelse af de kvalitative karakteristika, som begrebsrammerne opstiller samt overensstemmelsen mellem de kvalitative karakteristika og anvendelsen af dagsværdier i årsrapporterne.

Kapitler vil afslutningsvis indeholde en kort omtale af målegrundlag ved første indregning i henhold til IASB's Discussion Paper - Measurement Bases for Financial Accounting – Measurement on Initial Recognition udarbejdet af AcSB.

3.1 Beskrivelse af begrebsrammerne

3.1.1 Den eksisterende begrebsrammes struktur og formål

Begrebsrammen er udarbejdet af FASB i perioden 1978 – 1985. Denne begrebsramme har dannet grundlag for alle efterfølgende begrebsrammer, herunder IASB og Årsregnskabsloven. Begrebsrammen blev indført i IASB-regi i 1989 og implementeringen i dansk regnskabslovgivning og i IASB skete i 2001. Begrebsrammen i IASB-regi og den danske begrebsramme er i al væsentlighed ensartet, da de er opbygget på samme grundlag.²⁰ Begrebsrammen blev udarbejdet for at reducere forskellene mellem forskellige landes regnskabsstandarder.²¹

Formålet med begrebsrammen er ifølge IASB, at:

- (a) være til hjælp for IASB's bestyrelse ved udviklingen af fremtidige internationale regnskabsstandarder og ved gennemgangen af eksisterende internationale regnskabsstandarder,

²⁰ Årsrapporten – teori og regulering s. 159-160

²¹ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, forord

- (b) være til hjælp for IASB's bestyrelse i dens bestræbelser på at harmonisere bestemmelser, regnskabsstandards og metoder for præsentation af årsrapporter ved at skabe et grundlag til begrænsning af antallet af alternative regnskabsmæssige metoder, som er tilladt i henhold til internationale regnskabsstandards,
- (c) være til hjælp for nationale standardudstedende organisationer og institutioner ved udarbejdelsen af nationale standards,
- (d) være til hjælp for regnskabsaflæggere ved anvendelsen af internationale regnskabsstandards og ved behandlingen af emner, som endnu ikke er omfattet af en international regnskabsstandard,
- (e) være til hjælp for revisorer, når de skal erklære, hvorvidt en årsrapport er aflagt i overensstemmelse med internationale regnskabsstandards,
- (f) være til hjælp for regnskabsbrugere ved fortolkningen af den information, der er indeholdt i årsrapporter, udarbejdet i overensstemmelse med internationale regnskabsstandards,
- (g) give personer, der har en interesse i IASB's arbejde, information om den angrebsvinkel, der anvendes ved udformningen af internationale regnskabsstandards.²²

3.1.1.1 Grundlæggende forudsætninger

Begrebsrammen bygger på nogle grundlæggende forudsætninger; periodiseringsprincippet og going concern princippet.

Periodiseringsprincippet forudsætter, at virkningen af transaktioner og begivenheder indregnes, når de finder sted og ikke når kontanter modtages eller betales. Periodiseringsprincippet betyder, at ikke kun transaktioner, som allerede har haft likviditetsmæssig effekt bliver medregnet, men at også transaktioner, som senere medfører tilgang og afgang af likvider bliver medregnet.

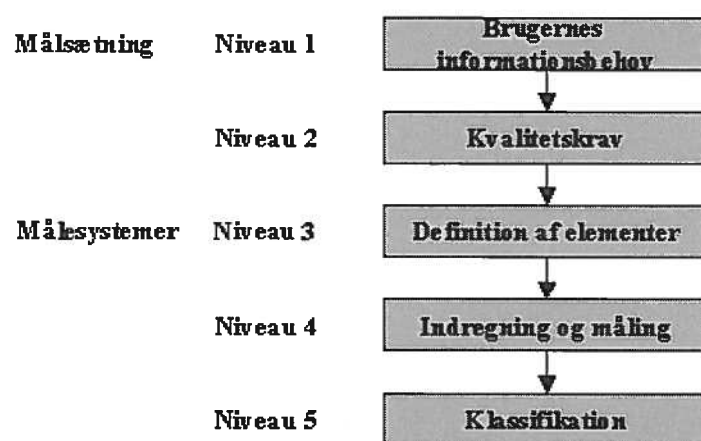
Going concern forudsætter, at selskabet fortsætter driften i en overskuelig fremtid. Såfremt selskabet ikke er en going concern er det muligt, at årsrapporten skal præsenteres på en må-

²² IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 1.

de, som eventuelt ikke er omfattet af begrebsrammen.²³ Aktiver og passiver vil i tilfælde af manglende opfyldelse af going concern blive indregnet til realisationsværdier.

3.1.1.2 Begrebsrammens struktur

Begrebsrammen er sammensat af 5 niveauer, som udgør et system, hvor et lavere niveau uddyber det forrige. Udgangspunktet tages i brugernes informationsbehov. Nedenstående illustration er udarbejdet med baggrund i Årsregnskabsloven, men da begrebsrammerne bygger på det samme grundlag, vurderes det, at figuren og opbygningen ligeledes er velegnet som illustration for beskrivelsen af IASB's begrebsramme.

Figur 5 - Begrebsrammens 5 niveauer, Årsrapporten, s. 161

Ovenstående illustration er udarbejdet med udgangspunkt i den eksisterende begrebsramme. Udkastet til en ny begrebsramme som beskrevet i Discussion Paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting fra juli 2006, omhandler de to elementer under målsætning og vil blive beskrevet i forlængelse af beskrivelsen af den eksisterende begrebsramme. Der vil herunder blive foretaget en sammenligning af de to begrebsrammer.

²³ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 22-23

3.1.2 Den nye begrebsramme

Behovet for udviklingen af en ny begrebsramme bunder i, at man som en del af konvergensprojektet mellem IASB og FASB ønsker at udvikle en ens regnskabspraksis, uafhængigt af hvilken begrebsramme regnskaber aflægges efter.

Revisionen af begrebsrammen har til formål at opdatere og redefinere de eksisterende begreber, for at afspejle ændringer i markeder, forretningsgange og det økonomiske klima, som har fundet sted i de to årtier siden de eksisterende begrebsrammer blev forfattet.

Man ønsker at forbedre dele af begrebsrammerne på områder såsom, anerkendelse af aktiver og forpligtelser samt målegrundlag samt udfylde nogle huller i de eksisterende begrebsrammer.²⁴

3.2 Målsætning

3.2.1 Niveau 1: Brugernes informationsbehov

Begrebsrammen anvendes til udarbejdelse af generelle finansielle årsrapporter, som udarbejdes mindst én gang årligt for at imødekomme det almene informationsbehov.²⁵ Årsrapporterne skal derfor udarbejdes med udgangspunkt i regnskabsbrugernes behov.

3.2.1.1 Regnskabsbrugerne ifølge den eksisterende begrebsramme

For at tilgodese regnskabsbrugernes behov, er det nødvendigt at identificere regnskabsbrugere. Forskellige interessegrupper har forskellige behov for information. IASB nævner en række interessenter, hvis økonomiske beslutninger kan blive påvirket af årsrapporten: nuværende og potentielle investorer, ansatte, långivere, leverandører og andre kreditorer, kunder, offentlige myndigheder og den almene offentlighed.²⁶ De samme grupper, er med mindre variationer nævnt i Årsregnskabslovens §12. IASB forudsætter, at der er en betydelig mængde af fælles information, som de forskellige interessegrupper benytter sig af. Informationsbe-

²⁴ Discussion Paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting, §P6

²⁵ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 6

²⁶ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 9

hovet for investorer vurderes at være så omfangsrigt, at såfremt dette informationsbehov bliver dækket, så vil øvrige interessenters informationsbehov ligeledes være dækket.²⁷

Konklusionen på identifikationen af interessenterne må være, at investorerne er de vigtigste interessenter ifølge den eksisterende begrebsramme.

3.2.1.2 Regnskabsbrugerne ifølge oplægget til en ny begrebsramme

I oplægget til en ny begrebsramme nævnes de samme regnskabsbrugere som i den eksisterende begrebsramme.²⁸ I modsætning til den eksisterende begrebsramme, så sidestilles investorer og kreditorer i oplægget til en ny begrebsramme. Information, som er i stand til at tilfredsstille investorenes og kreditorernes behov, vurderes at være anvendeligt for alle brugergrupperne.²⁹

De primære interessenters informationsbehov adskiller sig på én væsentlig måde, som kan give anledning til modstridende krav til årsrapportens indhold. Investorerne er interesseret i, *hvor godt det går* og ønsker information om alle værdier, der ligger i virksomheden, så de på den baggrund kan foretage den optimale ressourceallokering. Investorerne ønsker med andre ord neutral information, som giver et retvisende billede af virksomhedens dagsværdi.

Kreditorerne er interesseret i at vide, om *det går godt nok* og om virksomheden som minimum er i stand til at opfylde sine forpligtelser, således at kreditorerne ikke lider tab. Kreditorerne stiller sig således tilfreds med mere forsigtig information.³⁰ Realisationsværdier er det relevante målegrundlag for kreditorerne ved bedømmelse af virksomhedens kreditværdighed - herved forstås den værdi, som aktiverne og forpligtelserne kan realiseres til inden for en kort tidshorisont.

²⁷ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 10

²⁸ Discussion Paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting, § OB6

²⁹ Discussion Paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting, § OB12

³⁰ Fair values ved første indregning i regnskabet? (1)

3.2.1.3 Brugernes informationsbehov

Ifølge begrebsrammerne er målsætningen med årsrapporten at give information om virksomhedens økonomi til nytte for en bred kreds af regnskabsbrugere, til støtte ved deres økonomiske beslutningstagen.

Den ene del af denne nytteværdi opnås gennem årsrapportens prognosemæssige egenskaber, hvor regnskabsbrugere kan sammenligne årsrapporten med andre årsrapporter, eller i forhold til den forventede udvikling på baggrund af budgetter og branchenøgletal mv., i bestræbelserne på at placere investeringer optimalt.

Den anden del af nytteværdien er årsrapportens egenskab som kontrolredskab for investorerne omkring ledelsens forvaltning af de betroede ressourcer.³¹

Et af problemerne med en årsrapport er, at den ikke nødvendigvis giver alle de informationer, som regnskabsbrugere behøver ved økonomisk beslutningstagen, eftersom årsrapporten afspejler de økonomiske konsekvenser af historiske begivenheder, i stedet for at give fremadrettede informationer. Samtidig er man på nogle områder, af hensyn til overskueligheden, nødt til at udelade information. Årsrapporten giver ikke nødvendigvis information med ikke finansielle karakteristika, hvorfor den ikke altid kan stå alene. Investorer kan derfor være nødsaget til at indhente information fra alternative kilder.

Regnskabsproducenterne har mulighed for at imødekomme dette ved indarbejdelse af alternative beretninger i årsrapporten og separat.

3.2.1.4 Imødekommelse af brugernes informationsbehov i dagsværdimålinger

Udarbejdelse af årsrapporter, som er i stand til at give oplysninger om de aktuelle dagsværdier af virksomhedens aktiver og forpligtelser, vurderer vi *alt andet lige* vil være at foretrække, jf. afsnit 2.10.

I den eksisterende begrebsrammes § 15-20 og i oplægget til en ny begrebsrammes § OB 18-26, er det specifikt nævnt, at årsrapporten skal kunne anvendes til vurdering af virksomhe-

³¹ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, §§ 12-14, 27

dens fremtidige evne til at frembringe likvider og virksomhedens evne til effektivt at kunne udnytte ressourcerne. Interessenterne vil, ved hjælp af oplysningerne om dagsværdien af virksomhedens aktiver og passiver, være i stand til at træffe optimale beslutninger om placering af deres ressourcer og deres ageren i forhold til virksomheden. De vil på baggrund af oplysningerne være i stand til at vurdere det fremtidige potentiale for virksomheden og dermed dens potentiale i forhold til at leve op til den enkelte interessents forventninger.

Problemet for kreditorerne ved anvendelsen af dagsværdier er, at mange af dagsværdierne, som det bliver beskrevet i kapitel 2, ikke er dagsværdier opgjort på aktive markeder. Simplethen fordi der for de fleste aktiver og forpligtelser ikke eksisterer aktive markeder. Dermed forsvinder en del af sikkerheden for kreditorerne. De ønsker sikkerhed for, at specielt virksomhedens aktiver kan realiseres til den værdi, som er opført i regnskabet, og den sikkerhed opnås bedst ved sammenligning med aktuelle handler. Såfremt denne bekræftelse ikke opnås, er det bedste alternativ, set fra kreditorernes synspunkt, den laveste værdi, så aktiverne i hvert fald ikke er overvurderede, hvorved kreditorerne risikerer tab i tilfælde af selskabets konkurs.

3.2.2 Niveau 2 - Kvalitetskrav

Den eksisterende begrebsramme indeholder 4 kvalitative karakteristika, som gør dem brugbare for investorer, kreditorer og andre interessenter.³²

- Relevans.
- Pålidelighed.
- Sammenlignelighed.
- Forståelighed.

Information, som offentliggøres i årsrapporten, skal overholde de kvalitative karakteristika for at være til optimal nytte for brugerne af årsrapporten.

Pålidelighed er, i udkastet til en ny begrebsramme, erstattet af begrebet "Troværdig repræsentation". Dette begreb vil blive behandlet i afsnit 3.2.2.5 hvortil der henvises.

³² IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 24

I begrebsrammen er de kvalitative karakteristika nævnt i ovenstående rækkefølge, men vigtigheden af kvalitative karakteristika er uafhængig af denne rækkefølge. De kvalitative karakteristika kan opdeles i henholdsvis primære egenskaber; relevans og pålidelighed samt sekundære egenskaber; forståelighed og sammenlignelighed.³³ Vi deler denne betragtning. Såfremt en regnskabsoplysning ikke har relevans, vil det alene forøge risikoen for at ødelægge overblikket i årsrapporten. Hvis en regnskabsoplysning på den anden side ikke er pålidelig, så er der risiko for, at regnskabsbrugerne træffer forkerte beslutninger på baggrund af oplysningen. Der vil typisk være tale om en afvejning imellem de 2 primære egenskaber. Information, som indeholder den bedste kombination af relevans og pålidelighed er den, som skaber størst nytteværdi for regnskabsbrugeren. Endvidere skal omkostningerne forbundet med indhentelse af informationen afvejes overfor nytteværdien. Omkostningerne til fremskaffelse af informationen må ikke overstige nytteværdien

3.2.2.1 Relevans

Relevans er afhængig af anvendelsen og skal således være knyttet til et bestemt formål. Det væsentligste ved bedømmelsen af, om information har relevans i en konkret situation er, om den gør en forskel i en konkret beslutningssituation.

Arten af information alene kan have betydning for relevansen. Uanset, at information i den foreliggende årsrapport beløbsmæssigt kan være af mindre betydning, kan information om de fremtidige forventninger knyttet til et aktiv eller passiv eller indtjeningsmuligheder have betydning for regnskabsbrugernes beslutninger.³⁴

Relevans kan knyttes til de i afsnit 3.1.1 beskrevne formål med aflæggelsen af årsrapporten. For at en information er relevant, skal den således tilføre værdi for regnskabsbrugeren i en beslutningssituation omkring allokering og forvaltning af ressourcer eller give information, som regnskabsbrugeren kan benytte ved kontrol af ledelsens forvaltning af de til rådighed værende ressourcer.

³³ Årsrapporten – teori og regulering, s. 170

³⁴ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 29

I forhold til anvendelsen af dagsværdier i årsrapporten må information om den aktuelle værdi af virksomhedens aktiver og forpligtelser være meget relevant, da der kan være væsentlige forskelle på dagsværdier og den historiske kostpris, som stadig må anses for at være det fremherskende indregningsprincip ved regnskabsaflæggelsen. Endvidere kan anvendelsen af dagsværdier og beregningen heraf have væsentlig indflydelse på en regnskabsbrugers beslutninger.

3.2.2.2 Pålidelighed

Den anden primære egenskab, for beslutningstageren ved information³⁵ er pålidelighed. Pålidelighed kan opdeles i 3 dele: verificerbarhed, repræsentativ gyldighed og neutralitet.³⁵ Vi har bevidst valgt at benytte disse 3, som stammer fra ÅRL, da blandt andet forsigtighed, som benyttes i IASB's begrebsramme, er fuldstændigt udgået til fordel for neutralitet og repræsentativ gyldighed i dansk regnskabspraksis.

Årsrapporten kan indeholde en række poster, som er baseret på skøn. Dette indebærer, at der kan være større eller mindre usikkerhed om beløbsstørrelsen. Sikkerheden i posterne forøges i det omfang en uafhængig tredjemand er i stand til at verificere (efterprøve) oplysningerne og nå frem til et resultat på niveau med det oplyste. Som eksempel kan nævnes behovet for hensættelser til tab på debitorer, som i høj grad vil være baseret på et skøn på baggrund af erfaringer og tilgængelige oplysninger.

Repræsentativ gyldighed dækker over, at man måler de fænomener, som man mener er relevante for virksomhedens årsrapport. Hvor begrebet verificerbarhed i høj grad drejer sig om oplysninger, som kan måles objektivt, så dækker begrebet repræsentativ gyldighed i højere grad de områder, som man mener er relevante for forståelsen af virksomheden og dens årsrapport. Der kan i lige så høj grad være tale om ikke-finansielle data, som henvender sig til en bredere kreds af regnskabsbrugere, som der kan være tale om dækning af investorers behov for finansiell information. Informationen skal indeholde både negative og positive elementer af de fænomener, man ønsker at måle og beskrive.

³⁵ Årsrapporten – teori og regulering s. 171

Neutralitet er nødvendig for at årsrapporten giver et retvisende billede. Såfremt der gennem udvælgelse eller præsentation af information øves indflydelse på årsrapportens udseende for at opnå et bestemt resultat vil informationen ikke være neutral og dermed ikke brugbar i en beslutningssituation.³⁶

I forhold til anvendelsen af dagsværdier i årsrapporten er pålidelighed meget vigtigt, da dagsværdier i høj grad er baseret på skøn over de fremtidige pengestrømme, som virksomheden forventes at kunne generere, jf. gennemgang af perfekte og imperfekte markeder i kapitel 2. Denne information anvender investorer ved bedømmelsen af en virksomheds evne til at generere fremtidige afkast af den investerede kapital.

Skøn over fremtidige pengestrømme kan til en vis grad verificeres gennem budgetter for den enkelte virksomhed og prognoser over udviklingen i branchen og samfundsøkonomien. Budgetter og anden virksomhedsintern info vil dog sjældent komme offentligheden til kendskab. Det kan derfor være svært for eksterne parter at verificere oplysningerne, som ligger til grund for vurderingen af dagsværdierne i regnskabet.

Af hensyn til de eksterne regnskabsbrugere, som ikke har adgang til interne oplysninger, skal virksomheden derfor være meget opmærksom på mængden af supplerende information. Udarbejdelsen skal gerne i et vist omfang gøre interessenterne i stand til at vurdere pålideligheden af de afgivne informationer. Vi vender tilbage til vores vurdering af pålideligheden af dagsværdier i afsnit 5.

3.2.2.3 Forståelighed

Information skal være forståelig for at skabe nytteværdi for regnskabsbrugeren. Forståelse afhænger dog i et vist omfang af regnskabsbrugerens regnskabsmæssige kundskaber, hvorfor man må forudsætte, at regnskabsbrugeren har et vist regnskabsfagligt niveau. Forståelighed er en sekundær egenskab, da vurderingen, af om en oplysning skal medtages i regnskabet, ikke beror på, hvorvidt denne er forståelig for regnskabsbrugeren, men skal bedømmes på, hvorvidt den er relevant og pålidelig i forhold til det retvisende billede. For at øge forståeligheden kan man være nødt til at øge informationsmængden.

³⁶ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 36

I relation til anvendelse af dagsværdier i årsrapporten, betyder forståelighed, at man er nødt til at give information om det grundlag, hvorpå man bygger beregningerne af dagsværdier. Hvis ikke regnskabsbrugeren modtager information om dette grundlag, vil informationen naturligvis ikke kunne lægges til grund for en vurdering af årsrapporten. Interessenterne kan imidlertid have interesse i denne information og på baggrund af denne information anlægge en alternativ vurdering af årsrapporten.

3.2.2.4 Sammenlignelighed

Regnskabsbrugere har behov for sammenlignelige årsrapporter, for at være i stand til at bedømme udviklingen i en virksomheds forvaltning og forrentning af de til rådighed værende ressourcer. Sammenlignelighed består af to elementer. Sammenlignelighed over tid (konsistens) og sammenlignelighed mellem selskaber. Konsistens består i, at sammenlignelige transaktioner, aktiver og forpligtelser behandles ensartet fra år til år. Sammenlignelighed mellem selskaber består i, at ensartede selskabers årsrapporter kan bedømmes i forhold til hinanden.

I relation til anvendelsen af dagsværdier er sammenlignelighed fra år til år vigtigt, da regnskabsbrugerne skal anvende disse oplysninger til at bedømme udviklingen i selskabets forvaltning af ressourcer og bedømmelsen af indflydelsen på dagsværdien af selskabet. Sammenlignelighed mellem selskaber er vigtigt, da investorers placering af ressourcer er bestemt af selskabernes evne til at generere merværdi, som afspejles i balancen.

3.2.2.5 Troværdig repræsentation

I udkastet til den nye begrebsramme er begrebet pålidelighed erstattet af "troværdig repræsentation". For at være brugbar i en beslutningssituation skal information være en troværdig repræsentation af det, som regnskabsposten foregiver at repræsentere.³⁷

I modsætning til den nuværende begrebsramme, så sidestilles relevans og pålidelighed ikke i udkastet til den nye begrebsramme. Begreberne bliver ikke opfattet som ligeværdige i en afvejning, men relevans er derimod øverst i hierarkiet. Begrundelsen herfor er, at relevansen

³⁷ Discussion Paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting, § QC16

af information afgør hvorvidt den bør indgå i årsrapporten. Irrelevant information har ingen nytteværdi for regnskabsbrugerne. I henhold til den nye begrebsramme vil det endvidere ikke have nytteværdi for regnskabsbrugerne at vurdere pålideligheden af irrelevant information.³⁸ Vores holdning til hvorvidt denne rangordning er formålstjenlig, vil indgå i kapitel 5.

Begrebet er opdelt i 3 elementer. For at være en troværdig repræsentation skal informationen være mulig at bekræfte, neutral og fuldstændig.

Muligheden for at bekræfte en regnskabspost indebærer, at forskellige uafhængige og viden-de parter opnår generel overensstemmelse (fuldstændig enighed er ikke nødvendigvis en mulighed) om, enten at informationen repræsenterer det, som posten foregiver at repræsentere, eller at målemetoden er benyttet uden fejl. For at være mulig at bekræfte behøver information ikke at være et entydigt resultat. En vifte af mulige beløb og relaterede muligheder kan også bekræftes.³⁹

Neutralitet er angivet som "fraværet af fejl" som følge af ønsket om at opnå et bestemt resultat eller påvirke en bestemt adfærd hos regnskabsbrugerne.⁴⁰

Fuldstændighed indebærer, at man medtager alle relevante oplysninger, som har betydning for en troværdig repræsentation. Omfanget af oplysninger skal stå i et rimeligt forhold til omkostningerne.

Umiddelbart dækker begrebet troværdig repræsentation det samme som pålidelighed. Med indførelsen af begrebet og underopdelingen i 3 parametre er begrebet gjort mere operationelt og regnskabsudarbejderne har fået nogle guidelines, som de kan anvende, når de forholder sig til de kvalitative karakteristika. Man lægger i begrebet troværdig repræsentation væsentligt mere vægt på indhold frem for formalia. I tilfælde, hvor man har pålidelig information,

³⁸ Fair values ved første indregning i regnskabet? (1)

³⁹ Discussion Paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting, § QC23

⁴⁰ Discussion Paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting, § QC27

men præsentationen af informationen i overensstemmelse med formalia kan medføre et utroværdigt indhold, bør formalia fraviges.

Ændringen vurderes at have betydning for anvendelsen af dagsværdier i årsrapporter, idet beregninger af dagsværdier ofte vil indeholde forskellige elementer, som kan variere afhængigt af, hvem der foretager vurderingen, jf. ovenfor med beskrivelse af muligheden for flere resultater på baggrund af de samme forudsætninger.

3.3 Målesystemer

3.3.1 Niveau 3 – Definition på elementer

Begrebsrammens to første niveauer behandler regnskabsbrugernes informationsbehov og de kvalitetskrav, som stilles til denne information. Det tredje niveau i begrebsrammen definerer de elementer, som indgår i årsrapporten. Aktiver, forpligtelser, egenkapital, indtægter, omkostninger samt kapitalvedligeholdelsesreguleringer. Hvis man ønsker at foretage indregning af en post i årsrapporten, så skal denne post overholde definitionen på et af de ovenstående elementer. Definitionen af elementerne har således betydning for sammensætningen af årsrapporten og dermed nytteværdien for regnskabsbrugere.

Begrebsrammen er baseret på den formueorienterede regnskabsteori, jf. kapitel 2. Således tager alle definitioner udgangspunkt i en balanceorienteret synsvinkel.⁴¹ Dette indebærer, at alle resultatopgørelsens poster er afledte værdier af balancens poster. Definitionerne på årsrapportens elementer er beskrevet i begrebsrammens §§ 47 – 81.

I begrebsrammens § 67 er det beskrevet, at normalt vil egenkapitalens samlede beløb kun ved en tilfældighed være i overensstemmelse med markedsværdien af virksomheden. Hvad enten det drejer sig om virksomheden som en samlet enhed eller ved afhændelse af virksomhedens enkeltelementer. Anvendelsen af dagsværdi sigter netop på at skabe overensstemmelse mellem værdien af virksomheden ifølge årsrapporten og ifølge markedet, jf. kapitel 2.

I begrebsrammens § 81 anføres det, at værdiregulering af aktiver medfører, at selskabet skal indregne opskrivninger eller nedskrivninger direkte på egenkapitalen og efterfølgende redu-

⁴¹ Årsrapporten – teori og regulering s. 174

cere disse med senere gevinster eller tab. Dette vil medføre, at gevinsterne og tabene ikke passerer resultatopgørelsen, hvorfor de kan være med til at forstyrre virksomhedens nøgletal. Dette kan medføre, at selskabsledelser vil være modvillige til at foretage opskrivninger, såfremt dette ikke senere afspejles i virksomhedens resultater.

3.3.2 Niveau 4 – Indregning og måling

Såfremt en transaktion, et aktiv eller en forpligtelse opfylder definitionerne på niveau 3, skal den indregnes i årsrapporten.

Kriteriet for indregning af aktiver og forpligtelser fremgår af begrebsrammens §83:

- det er sandsynligt, at en form for fremtidig økonomisk fordel forbundet med posten vil tilgå eller fragå virksomheden, og
- posten har en kostpris eller værdi, som kan måles pålideligt.

Når aktivet eller forpligtelsen opfylder ovennævnte kriterier, skal det endvidere være mere sandsynligt end usandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde eller fragå virksomheden.⁴² Såfremt det ikke er muligt at overskride disse indgangsbarrierer, vil aktivet eller forpligtelsen ikke opfylde kriterierne for indregning. Det kan dog stadig være relevant at oplyse om aktivet eller forpligtelsen, såfremt dette kan have betydning for regnskabsbrugernes beslutningstagen.⁴³

Målingen af årsrapportens elementer er en proces til opgørelse af de pengebeløb, som elementerne i årsrapporten skal indregnes til i balancen og resultatopgørelsen. Det er derfor nødvendigt at vælge et målegrundlag.⁴⁴

IASB nævner følgende mulige valg af målegrundlag:

- Historical cost (historisk kostpris). Aktiver eller forpligtelser registreres med det beløb, som er betalt, eller man har forpligtet sig til at betale på anskaffelsestidspunktet.

⁴² Årsrapporten – teori og regulering s. 176

⁴³ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 84 - 86

⁴⁴ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 99

- Current cost (dagsværdi). Aktiver måles til den værdi, som skal betales, hvis man ønsker at anskaffe et tilsvarende aktiv. Forpligtelser indregnes med det udiskonterede beløb, som vil skulle betales for at indfri forpligtelsen.
- Net realisable (settlement) value (realisationsværdi). Aktiver og forpligtelser indregnes med det beløb i likvider, som en realisation på statustidspunktet ville medføre.
- Present value (nutidsværdi). Aktiver og forpligtelser indregnes til den diskonterede nutidsværdi, som en post vil kunne forventes at indbringe eller fragå virksomheden i et normalt forretningsforløb.⁴⁵

De 3 første målegrundlag er videreført i arbejdet med udkastet til den nye begrebsramme som mulige målegrundlag - i første omgang ved første indregning. Disse vil kort blive behandlet i et senere afsnit i nærværende kapitel.

Present value (nutidsværdi) er ikke videreført i udkastet til den nye begrebsramme, da begrebet ikke anses for et målegrundlag, men derimod en teknik, som kan anvendes til at lave estimater under de andre målegrundlag, som benyttes i den nye begrebsramme, herunder de 3 første.⁴⁶

Principielt eksisterer dagsværdi kun som markedsprisen under perfekte og komplette markedsforhold, jf. kapitel 2. Der er derfor tale om surrogater for dagsværdi, når man benytter ovenstående måleattributter.⁴⁷ Men eftersom 3 af de ovenstående målegrundlag er videreført i udkastet til den nye begrebsramme som måleattribut for dagsværdier, vil dagsværdier til en vis udstrækning kunne indeholdes i den eksisterende begrebsramme.

3.3.3 Niveau 5 – Klassifikation

Dette niveau behandler problemstillingen omkring præsentationen af informationen i årsrapporten. IASB's begrebsramme tager ikke stilling til dette niveau, men det vurderes at være et vigtigt element i regnskabsprocessen, da præsentationen er med til at gøre informationen tilgængelig for regnskabsbrugerne. Præsentationen skal afspejle de ovenstående niveauer på

⁴⁵ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 100

⁴⁶ Discussion Paper - Measurement Bases for Financial Accounting – Measurement on Initial Recognition, s. 8

⁴⁷ Årsrapporten – teori og regulering s. 179 - 180

bedste vis, så informationen bliver tilgængelig for regnskabsbrugerne og kan danne grundlag for deres beslutningstagen.

3.4 Det retvisende billede i relation til dagsværdi

IASB-begrebsrammen omtaler kort begrebet *et retvisende billede*.⁴⁸ I begrebsrammen forudsætter man, at såfremt de kvalitative egenskaber og de passende regnskabsstandarder for informationen er opfyldt, så resulterer det i et retvisende billede.

I IASB-begrebsrammen er der således ikke mulighed for at afvige fra regnskabsstandarderne med henvisning til det retvisende billede. Dog skal det nævnes, at det i § 35 er beskrevet, at hvis oplysningerne på troværdig vis skal afspejle de gennemførte transaktioner, så er man nødt til at behandle dem i overensstemmelse med deres økonomiske realitet og ikke blot i overensstemmelse med deres juridiske fremtræden. Det vil sige indhold frem for formalia. Men dette er kun en lille del af begrebet *et retvisende billede*.

Dette er anderledes end ÅRL. I ÅRL § 11 er det fremhævet, at såfremt udarbejdelsen af årsrapporten i overensstemmelse med bestemmelserne i loven vil medføre, at årsrapporten ikke giver et retvisende billede, så skal bestemmelserne afviges med henvisning til det retvisende billede. Der er her tale om en anden afgrænsning end den i begrebsrammen beskrevne.

I langt de fleste tilfælde vil årsrapporten give et retvisende billede, såfremt informationen opfylder de kvalitative karakteristika og er udarbejdet efter relevante regnskabsstandarder. Der kan være specielle situationer, hvor en afvigelse vil være nødvendig for at give et retvisende billede. På markedet for el-kontrakter afviges årsregnskabslovens §37 med henvisning til det retvisende billede. Gevinster, tab og omkostninger ved kontrakter indgået som led i sikring af salg af el indregnes sammen med de regnskabsposter, der sikres. Man opnår herved symmetrisk resultatføring af gevinster og tab på henholdsvis det sikrede og sikringsinstrumentet.⁴⁹

⁴⁸ IASC Begrebsramme for udarbejdelse og præsentation af årsregnskaber, § 46

⁴⁹ Scanenergi A/S, årsrapport 2006, s. 13

Det retvisende billede afhænger således af, i hvor stort omfang, virksomheden er i stand til at præsentere information, så den opfylder de kvalitative karakteristika. Her tænkes naturligvis primært på pålidelighed og relevans.

IASB har på møde i oktober 2007 valgt at indarbejde de ændrede burgergrupper og kvalitative karakteristika i begrebsrammen. Korrektionen vedrører kapitel 1 og kapitel 2 i IASB's Discussion paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting: The Objective of Financial Reporting and Qualitative Characteristics of Decision-useful Financial Reporting Information. Implementeringen er ikke endelig foretaget.⁵⁰

3.5 Revision af begrebsrammens målegrundlag

AcSB har for IASB udarbejdet oplæg til et nyt afsnit i begrebsrammen omhandlende målegrundlaget ved første indregning. Udarbejdelsen af nye målegrundlag ved første indregning er første skridt i revisionen af IASB's begrebsramme. Det næste skridt i processen er udarbejdelsen af målegrundlag ved efterfølgende målinger. Arbejdet med revision af målegrundlagene er påbegyndt, fordi man anser definitionerne, medtaget i den eksisterende begrebsramme, for at være forældede.⁵¹

Behovet for fastlæggelse af nye målegrundlag bunder i, at der har udviklet sig en uens praksis, idet flere forskelligartede målegrundlag kan benyttes i nogle af de internationale regnskabsstandards, nogle aktiver/passiver bliver ikke behandlet ens i de forskellige organisationers (FASB og IASB) regnskabsstandards og nogle målemetoder er kompromiser, som bunder i forskellige syn på målegrundlag.⁵²

Den eksisterende begrebsramme giver ikke vejledning i hvilke målegrundlag, som bør benyttes under givne forudsætninger, men oplister jf. ovenfor alene mulighederne, som man kan

⁵⁰

<http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Conceptual+Framework/Meeting+Summaries+and+Observer+Notes/IASB+and+FASB+October+2007.htm>

⁵¹ Discussion Paper - Measurement Bases for Financial Accounting – Measurement on Initial Recognition s. 7

⁵² Discussion Paper - Measurement Bases for Financial Accounting – Measurement on Initial Recognition s. 20

benytte sig af. Disse problemstillinger har medført forsinkelser i udviklingen af regnskabsstandards.⁵³

Målegrundlagene, som er udviklet gennem regnskabspraksis og er implementeret i regnskabsstandarderne, stemmer ikke altid overens med målegrundlagene, som er beskrevet i den eksisterende begrebsramme.

Discussion Paper - Measurement Bases for Financial Accounting - Measurement on Initial Recognition foreslår derfor, at antallet af relevante målegrundlag i begrebsrammen bliver udvidet.

Discussion Paper - Measurement Bases for Financial Accounting - Measurement on Initial Recognition nævner følgende muligheder:

- Historical cost (historiske kostpriser)
- Current cost - Reproduction Costs and Replacement Costs (genanskaffelsespriser)
- Net realizable value (nettorealisationsværdier)
- Value in use (værdien af de fremtidige pengestrømme)
- Fair value (markedspriser)
- Deprival value (værdi for virksomheden)

Begreberne *fair value*, *value in use* og *deprival value* optræder ikke i den eksisterende begrebsramme, som beskrevet ovenfor i afsnit 3.3.2, selv om de bliver anvendt i eksisterende regnskabsstandards. Derimod optræder begrebet *nutidsværdi*, men dette anses ikke for et målegrundlag, men derimod for en beregningsteknik til indregning af tidsfaktoren og den iboende risiko i fremtidige pengestrømme, som kan anvendes ved flere af de nævnte målegrundlag. De eksisterende målegrundlag jf. afsnit 3.3.2 er blevet revurderet i oplægget til en ny begrebsramme. Grundlæggende er de 3 eksisterende definitioner ikke ændret.

3.5.1 Efterfølgende måling

IASB har på nuværende tidspunkt ikke taget stilling til, hvorledes der efterfølgende skal foretages måling. Valg af værdiansættelsesmetode ved første indregning må antages at få væsent-

⁵³ Discussion Paper - Measurement Bases for Financial Accounting – Measurement on Initial Recognition s. 20

lig betydning for, hvorledes efterfølgende målinger skal foretages, for at skabe størst mulig konsistens mellem målingerne.

Det skal i denne sammenhæng imidlertid nævnes, at IASB i november 2006 har publiceret Discussion Paper - Fair Value Measurements. IASB har i Discussion Paper - Fair Value Measurements forholdt sig til måling af dagsværdi ved første indregning og efterfølgende måling. Discussion Paper - Fair Value Measurements omhandler dog alene eksisterende IASB-standarder, som kræver måling til dagsværdi. Der henvises til kapitel 5 for en gennemgang og vurdering heraf.

3.6 Sammenfatning

IASB og FASB har, som en del af deres konvergensprojekt, påbegyndt revisionen af de eksisterende begrebsrammer, for at skabe overensstemmelse på tværs af organisationerne. For IASB er der tale om den første revision af begrebsrammen siden den eksisterende begrebsramme blev indført i 1989.

Brugergrupperne i den eksisterende begrebsramme og i udkastet til en ny begrebsramme er uændrede. I den eksisterende begrebsramme har man forudsat, at investorenes behov for information er så bredt, at såfremt deres informationsbehov dækkes, så vil alle interessegruppers informationsbehov blive dækket.

I udkastet til en ny begrebsramme sidestiller man investorer og kreditorer som primære interessenter. Dette rejser en problemstilling, idet fokus fra de to grupper af interessenter må antages at være forskelligt.

Investorerne ønsker at vide, hvor godt det går, så de er i stand til at træffe beslutning om placering af deres midler.

Kreditorerne derimod er interesseret i at vide, om det går godt nok, så deres tilgodehavende hos virksomheden kan forventes at blive indfriet.

Anvendelsen af dagsværdier vurderes at give investorerne et bedre beslutningsgrundlag ved allokering af ressourcer, idet de herved bliver i stand til at foretage en vurdering af virksom-

hedens fremtidige indtjeningspotentiale. Kreditorerne vurderes derimod at være mere skeptiske overfor anvendelse af dagsværdier. Hvis ikke værdierne kan måles til dagsværdier på aktive markeder, er det bedste alternativ for kreditorerne den realisationsværdi, som kan opgøres pålideligt, så de kan vurdere deres mulighed for at indkassere deres tilgodehavende.

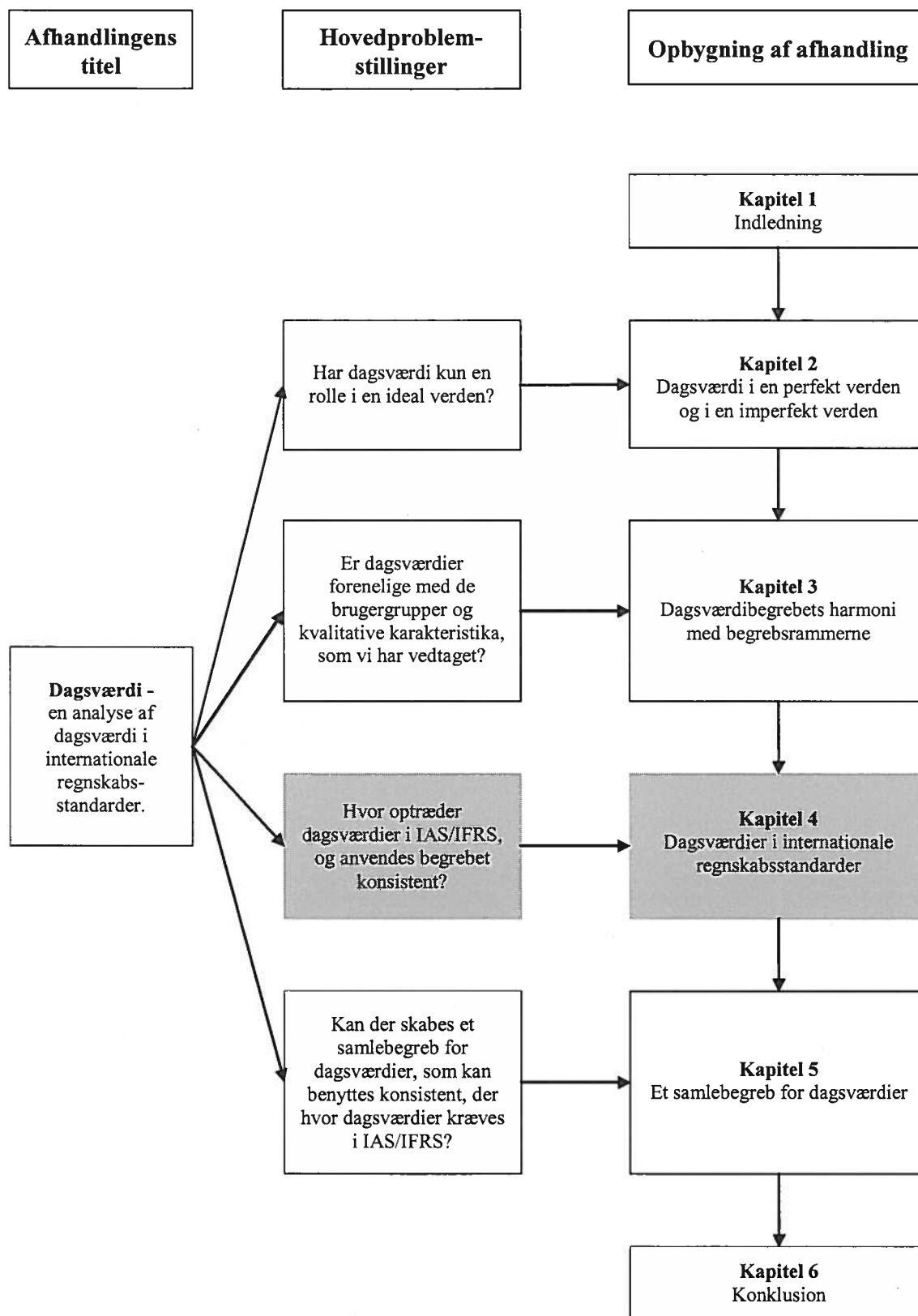
Som en del af revisionen af de eksisterende begrebsrammer har man foretaget en opdatering af de kvalitative karakteristika. Pålidelighed er i den nye begrebsramme erstattet af begrebet troværdig repræsentation. Vi vurderer, at troværdig repræsentation adskiller sig fra pålidelighed, idet der lægges vægt på, at præsentationen skal illustrere indhold frem for formalia. Vi vurderer, at indhold frem for formalia betragtningen samt detaljeringsgraden i beskrivelsen af elementerne, vil medvirke til en bedre forståelse af regnskabsposterne og gøre dem mere troværdige.

Vi har foretaget en analyse af de kvalitative karakteristika med henblik på at identificere, hvorvidt de kvalitative karakteristika kan antages at rumme dagsværdibegrebet.

Vores konklusion er, at dagsværdibegrebet kan indeholdes i begrebsrammernes kvalitative karakteristika. Dagsværdier er relevante, da de, såfremt de giver en troværdig repræsentation af værdierne, gør investorerne og kreditorerne i stand til at vurdere virksomhedens potentiale og betalingsevne.

Forståeligheden ved anvendelsen af dagsværdier afhænger af virksomhedens beskrivelse af den anvendte regnskabspraksis og forudsætningerne, som virksomheden har opstillet for beregningen af dagsværdier. En forøgelse af informationsmængden om det anvendte grundlag for målingen af dagsværdier og de foretagne beregninger giver interessenter mulighed for at vurdere pålideligheden af målingen og anlægge alternative syn på dagsværdierne. Desuden giver en øget informationsmængde bedre muligheder for sammenligning af værdier på tværs af virksomheder og fra år til år.

Revisionen af begrebsrammerne har endvidere medført, at IASB har foretaget en analyse af målegrundlagene, som bør anvendes ved første indregning. IASB har ikke taget stilling til efterfølgende målinger, men dog udsendt Discussion Paper - Fair Value Measurements.

4. Dagsværdier i internationale regnskabsstandards

Begrebet dagsværdi optræder i en stor del af de internationale regnskabsstandards. Regnskabsstandardsene er udviklet gennem mange år og vi ønsker derfor at undersøge definitionerne på dagsværdi som defineret i regnskabsstandardsene. Vi ønsker herunder at foretage en sammenligning af de forskellige definitioner og forskelle mellem disse.

4.1 Definitionerne på dagsværdi

Dagsværdibegrebet defineres i de enkelte regnskabsstandards. Den mest udbredte definition på begrebet: "Dagsværdi er det beløb, et aktiv kan omsættes til, eller en forpligtelse kan indfries til, ved en handel mellem kvalificerede, villige, indbyrdes uafhængige parter".⁵⁴ Denne definition vurderes at tage udgangspunkt i en handel på et aktivt marked, uden virksomhedsspecifikke forhold indregnet.

Nogle standards, IAS 16, IAS 20, IAS 38 og IAS 40, som alene omhandler aktiver, omtaler i definitionen kun aktiver, men er derudover enslydende i definitionen. IFRS 2 som udover aktiver og forpligtelser også omhandler egenkapitalinstrumenter i form af aktiebaseret vederlæggelse udvider definitionen med følgende "...eller et tildelt egenkapitalinstrument kan udveksles til.". Den resterende del af definitionen er enslydende.

IAS 11 har ikke defineret dagsværdi, men af standarden fremgår det, at entrepriseomsætning skal måles med udgangspunkt i den indgåede kontrakt. Da der er tale om en entreprisekontrakt, hvor der som udgangspunkt er truffet aftale om en enterprisesum, må man formode, at dagsværdien er lig med den tilbagediskonterede værdi af betalingerne.

Udgangspunktet er derfor virksomhedens handel med udbyderen af entreprisekontrakten. Hvis disse parter er uafhængige af hinanden, vurderes definitionen på dagsværdi jf. ovenfor derfor at kunne indeholde dagsværdibegrebet, som det anvendes i IAS 11.

IAS 28 definerer heller ikke begrebet dagsværdi. Men der henvises til IFRS 3 ved behandlingen af virksomhedssammenslutninger. Da IFRS 3 anvender definitionen som beskrevet ovenfor vurderes det, at definitionen på dagsværdi vil være den samme i IAS 28.

⁵⁴ Eksempelvis i IFRS 3, Appendiks A

IAS 36 definerer begrebet en smule anderledes end definitionen ovenfor beskrevet. Udgangspunktet er det samme, men dagsværdien opgøres "med fradrag af afhændelsesomkostninger." På grund af fradraget af afhændelsesomkostninger adskiller denne standard sig fra de øvrige. Således inddrager man en virksomhedsspecifik omkostning i opgørelsen af dagsværdien, da afhændelsesomkostningerne må formodes at være de forventede omkostninger for netop denne virksomhed.

Bortset fra IAS 36 vurderes det, at definitionen af dagsværdi, som beskrevet i de internationale regnskabsstandarde ikke giver anledning til forskelle i beregningen af dagsværdier. Definitionen af dagsværdi vurderes at være konsistent.

4.2 Anvendelsen af dagsværdi i internationale regnskabsstandarde

Da der således ikke er væsentlige forskelle i definitionerne på dagsværdi, ønsker vi at undersøge, hvorvidt der er forskelle i måden, hvorpå dagsværdierne skal indregnes ifølge standarderne. Vi vil i dette afsnit gennemgå de enkelte regnskabsstandarde, hvori begrebet optræder og foretage en beskrivelse af dagsværdibegreberne, som de optræder i standarderne. Vi vil herunder vurdere, om der er tale om en entry pris eller exit pris og sidst i kapitlet foretage vores egen vurdering af konsistensen i anvendelsen.

IASB-standarderne indeholder mange steder anbefalinger om brug af dagsværdi, men der er ikke altid konsistens mellem de forskellige standarders beskrivelse af dagsværdi. IASB ønsker at skabe overensstemmelse mellem de forskellige målemetoder, da man forventer dette vil gøre forståelsen af standarderne enklere og forbedre kvaliteten af informationen om fair value i finansiell rapportering.⁵⁵

4.2.1 IFRS 2 Aktiebaseret vederlæggelse

IFRS 2 kræver indregning af aktiver eller tjenesteydelser, som vederlægges med egenkapital-instrumenter direkte til de modtagne varers eller tjenesteydelsers dagsværdi. Hvis disse ikke kan måles pålideligt skal værdien måles indirekte under henvisning til dagsværdien af tildelte

⁵⁵ Discussion Paper - Fair Value Measurements s. 6, afsnit 6

egenkapitalinstrumenter.⁵⁶ Da målingen sker på tidspunktet for tildelingen af den aktiebaserede vederlæggelse, er der tale om en entry pris.

I tilfælde, hvor dagsværdien af de modtagne varer eller tjenesteydelser skal måles indirekte, fastsættes værdien på baggrund af en anerkendt værdiansættelsesmodel, som tager højde for en række markedsbaserede forhold i værdiansættelsen på baggrund af forventningerne på tildelingstidspunktet. Eksempelvis Black-Scholes-Merton-formlen eller en binomialmodel. Fastsættelsen af dagsværdi foretages på tidspunktet for tildelingen. Værdiansættelsen ved første indregning korrigeres ikke senere.

Manglende opfyldelse af markedsbaserede betingelser for udnyttelse af aktiebaseret vederlæggelse, eksempelvis opnåelse af en bestemt markedskurs, vil ikke medføre korrektioner i værdien af de indregnede aktiver. Disse forhold tages der højde for ved tildelingen af ordningen. Kun i tilfælde, hvor der sker ændringer i optjeningsbetingelserne, som er til fordel for modtageren af den aktiebaserede vederlæggelse, skal der ske en korrektion af værdiansættelsen lig med forskellen mellem dagsværdien af det oprindelige egenkapitalinstrument og dagsværdien af det ændrede egenkapitalinstrument. Målingen af den ændrede værdi foretages på ændringsdagen.⁵⁷

Ved beregningen af dagsværdien af ordningen tages der ikke hensyn til ikke-markedsbaserede optjeningsbetingelser. Optjeningsbetingelser, som er afhængig af eksempelvis ansattes fuldførelse af en bestemt ansættelsesperiode vil ikke være markedsbaserede.

Ikke-markedsbaserede betingelser vil i stedet medføre en regulering af antallet af egenkapitalinstrumenter, som medregnes i værdiansættelsen af de modtagne varer eller tjenesteydelser. Manglende opfyldelse af ikke-markedsbaserede betingelser vil medføre en korrektion i antallet af indregnede egenkapitalinstrumenter. På akkumuleret basis vil en manglende opfyldelse af de ikke-markedsbaserede optjeningsbetingelser medføre, at der ikke indregnes noget beløb i resultatopgørelsen og balancen for modtagne varer eller tjenesteydelser.

⁵⁶ IFRS 2, § 10

⁵⁷ IFRS 2, § 27

Efter endelig retserhvervelse af egenkapitalinstrumenter må der ikke ske regulering af værdien af de tildelte egenkapitalinstrumenter, uanset om de fortabes eller ikke udnyttes.⁵⁸

Selskaber, som afregner aktiebaserede vederlæggelsesformer i kontanter eller tilsvarende aktiver, skal på hver balancedag måle de anskaffede varer og tjenesteydelser og den tilhørende forpligtelse til dagsværdi. Ændringer i dagsværdien skal afspejles i resultatopgørelsen. Ved denne vederlæggelsesform er der tale om en exit pris, idet der sker en revaluering til dagsværdi på hver balancedag.⁵⁹

Ved vederlæggelsesordninger, hvor enten udstederen eller modtageren af vederlæggelsen kan vælge mellem kontant afregning eller afregning med egenkapitalinstrumenter, skal ordningen behandles som en kontantvederlæggelsesordning, hvis virksomheden har påtaget sig en forpligtelse til at afregne i kontanter eller tilsvarende aktiver. Ellers behandles ordningen som en aktiebaseret vederlæggelse med egenkapitalinstrumenter.⁶⁰ I disse tilfælde kan vederlæggelsesordningen således optages i regnskabet til en entry pris eller en exit pris afhængig af, hvilken afregningsform man vælger.

4.2.2 IFRS 3 - Virksomhedssammenslutninger

Den overtagende virksomhed skal på transaktionstidspunktet måle kostprisen for virksomhedssammenslutningen som summen af dagsværdierne af de afgivne aktiver og forpligtelser, som virksomheden har afholdt eller påtaget sig samt egenkapitalinstrumenterne, som er udstedt ved overtagelsen. Hertil lægges omkostningerne direkte forbundet med virksomhedssammenslutningen.⁶¹

Kostprisen for virksomhedssammenslutningen skal fordeles på de identificerbare aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser. Værdiansættelsen skal ske til dagsværdi, hvis denne kan måles pålideligt. Anlægsaktiver, som besiddes med henblik på videresalg (omfattet af IFRS 5, se afsnit 4.1.3), skal værdiansættes til dagsværdi med fradrag af salgsomkostninger. Skatteaktiver og -forpligtelser skal opgøres til dagsværdien, men aktiverne og forpligtelserne

⁵⁸ IFRS 2, §§ 16-23

⁵⁹ IFRS 2, § 30

⁶⁰ IFRS 2, § 34

⁶¹ IFRS 3, § 24

tilbagediskonteres ikke i modsætning til andre aktiver og forpligtelser.⁶² Den resterende del af kostprisen for virksomhedssammenslutningen skal klassificeres som goodwill.⁶³ Eventuel negativ goodwill resultatføres.⁶⁴

Af mødereferatet fra IASB's board meeting af 18. oktober 2007 fremgår det, at man har afholdt en undervisningssession med fokus på identifikation og værdiansættelse af aktiver og forpligtelser, herunder eventualforpligtelser. Det fremgår, at lederne af undervisningssessionen har problemer med at identificere alle eventualforpligtelser og ikke mindst værdiansætte dem til en overdragelsesværdi, dvs. prisen for at overdrage en risiko i kontrast til, at virksomheden selv indfrier eventualforpligtelsen.⁶⁵ På baggrund heraf må det konkluderes, at der er meget stor usikkerhed forbundet med værdiansættelsen.

Den indregnede værdi af aktiver og forpligtelser anskaffet ved overtagelsen vurderes på baggrund af ovenstående at være entry priser, da værdiansættelsen sker på tidspunktet for første indregning. Værdiansættelsen sker, med undtagelse af aktiver omfattet af IFRS 5, ikke med udgangspunkt i værdien, som forventes realiseret ved afhændelse, dvs. en exit pris.

Den bedste indikator for værdien af egenkapitalinstrumenter overført i forbindelse med en virksomhedssammenslutning er den officielle kurs for noterede egenkapitalinstrumenter. Den officielle kurs på transaktionstidspunktet er kun en upålidelig indikator, hvis markedet er af begrænset størrelse. I disse sjældne tilfælde vil alternative værdiansættelsesmetoder give et mere retvisende udtryk for værdien.

4.2.2.1 IAS 28 - Investeringer i associerede virksomheder

Investeringer i associerede virksomheder behandles i overensstemmelse med IFRS 3 - Virksomhedssammenslutninger.⁶⁶ Denne regnskabsstandard gennemgås derfor ikke yderligere, men der henvises til afsnit 4.2.2.

⁶² IFRS 3, § B16

⁶³ IFRS 3, § 36

⁶⁴ IFRS 3, § 56

⁶⁵ www.iasplus.com/agenda/0710.htm

⁶⁶ IAS 28, § 23

4.2.3 IFRS 5 - Anlægsaktiver, som besiddes med henblik på salg og op- hørte aktiviteter

En virksomhed skal måle et anlægsaktiv, den besidder med henblik på salg, til den laveste af den regnskabsmæssige værdi og dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger.

I de tilfælde, hvor værdien af aktiverne, som besiddes med henblik på salg, opgøres til dagsværdien med fradrag af salgsomkostningerne, vil værdien være en exit pris. Men i tilfælde, hvor kostprisen er lavere og denne værdi derfor vil blive anvendt, vil der være tale om en entry pris.

4.2.4 IAS 2 - Varebeholdninger

Dagsværdi er omtalt i standarden som sammenligningsgrundlag i forhold til nettorealisationsværdien. Det anføres, at dagsværdi ikke nødvendigvis er lig med nettorealisationsværdien. Dagsværdi er en handel, som er udført mellem villige, kvalificerede og uafhængige parter, mens nettorealisationsværdien er en virksomhedsspecifik værdi lig virksomhedens forventede salgspris minus salgsomkostninger.⁶⁷ Virksomheden kan ikke altid forvente at sælge varerne til villige, kvalificerede og uafhængige parter. Varebeholdninger optages til den laveste af kostpris og nettorealisationsværdi.

Eneste reelle anvendelse af dagsværdi er i forbindelse med landbrugsprodukter. Landbrugsprodukter, som en virksomhed har høstet af sine biologiske aktiver, måles ved første indregning til dagsværdi med fradrag af handelsomkostninger. Dette er virksomhedens kostpris. Der er her tale om en entry pris.⁶⁸

4.2.4.1 IAS 41 - Landbrug

Ved første indregning og alle efterfølgende målingsdatoer skal biologiske aktiver måles til dagsværdi med fradrag af handelsomkostninger ved høst. Der er her tale om en exit pris, hvor handelsomkostningerne er indregnet. Exit prisen vil være lig kostprisen for varebeholdninger i overensstemmelse med IAS 2.⁶⁹

⁶⁷ IAS 2, § 7

⁶⁸ IAS 2, § 20

⁶⁹ IAS 41, §§ 12-13

IAS 41 omhandler landbrugsprodukter, som endnu ikke indgår som en varebeholdning (fx. ikke høstet korn), mens IAS 2 blandt andet omhandler landbrugsprodukter, som indgår som en varebeholdning (fx. høstet korn).

4.2.5 IAS 11 - Entreprisekontrakter

Dagsværdimåling anvendes alene på entreprisomsætningen. Anvendelsen af dagsværdi i IAS 11 er derfor ikke ret omfattende.⁷⁰ Der er tale om entreprisekontrakter, hvor entreprisensummen er aftalt på forhånd.

Dagsværdien af modtaget eller tilgodehavende vederlag er en entry pris, da der er tale om en kontraktfastsat værdi. Værdien kan ændre sig, hvis der i kontrakten er indbygget klausuler om enten omkostningsgodtgørelse i tilfælde af stigende omkostninger eller bøder i tilfælde af forsinkelser. Hvis der er tale om fastpriskontrakter, som er afhængig af en fast pris pr. produceret enhed, kan værdien ændre sig i takt med det producerede antal. Entreprisensummen opgøres således ikke til den værdi, som den ville kunne overdrages til i en handel mellem virksomheden og en tredjemand, men med udgangspunkt i den oprindelige kontrakt.

4.2.6 IAS 16 - Materielle anlægsaktiver

Første indregning skal ske til kostprisen, som er lig kontantprisen på indregningstidspunktet.⁷¹ Idet der er tale om virksomhedens anskaffelsessum og ikke værdien som virksomheden vil kunne realisere aktivet til, vil der være tale om en entry pris.

Efterfølgende målinger kan ske på 2 måder:

- Værdiansættelsen af aktiverne kan efter kostprismodellen ske med udgangspunkt i kostprisen med fradrag af akkumulerede afskrivninger.⁷²
- Alternativt kan man anvende omvurderingsmodellen. Efter denne model kan et materielt anlægsaktiv indregnes til dagsværdien på omvurderingstidspunktet med fradrag af afskrivninger og efterfølgende tab ved værdiforringelse. Der skal ske omvurderin-

⁷⁰ IFRS 11, § 12

⁷¹ IAS 16, § 23

⁷² IAS 16, § 30

ger med tilstrækkelig frekvens til, at den regnskabsmæssige værdi ikke afviger væsentligt fra dagsværdien.⁷³

Opgørelsen af dagsværdi kan ske ved involvering af kvalificerede vurderingsmænd på baggrund af markedsbaserede skøn. Hvor der ikke foreligger aktive markeder, kan det være nødvendigt at opgøre dagsværdien på baggrund af indtægter eller genanskaffelsesværdier. Reguleringen til dagsværdien indregnes direkte på egenkapitalen, hvis der er tale om opskrivninger. Er der tale om nedskrivninger, skal de indregnes i resultatopgørelsen.⁷⁴

Muligheden for flere forskellige værdiansættelsesmetoder gør det usikkert, hvorvidt der er tale om en exit pris eller en genanskaffelsespris. Opgørelse af dagsværdi på baggrund af priserne på aktive markeder eller involvering af vurderingsmænd vil betyde, at der er tale om en exit pris.

4.2.7 IAS 17 - Leasingkontrakter

Finansielle leasingkontrakter skal i leasingtagers årsrapport ved første indregning måles til et beløb svarende til dagsværdien af det leasede aktiv. Alternativt skal aktivet måles til nutidsværdien af minimumsleasingydelse, hvis denne er lavere.⁷⁵ Da der er tale om førstegangsindregning vil der være tale om en entry pris af det leasede aktiv.

Efterfølgende målinger af materielle anlægsaktiver erhvervet via finansielle leasingkontrakter, hvor der er rimelig sikkerhed for, at virksomheden overtager aktivet ved leasingperiodens udløb, skal i leasingtagers årsrapport ske i overensstemmelse med IAS 16, som beskrevet i afsnit 4.1.6. Efterfølgende måling af immaterielle anlægsaktiver skal ske i overensstemmelse med IAS 38, som beskrevet i afsnit 4.1.13.⁷⁶ Der henvises hertil for vurdering af værdien som entry eller exit pris.

Leasinggivere skal indregne værdien af finansielt leasede aktiver i balancen som et tilgodehavende. Denne skal som for leasingtager indregnes til enten dagsværdien eller, hvis denne

⁷³ IAS 16, § 31

⁷⁴ IAS 16, §§ 32 - 33 og 39 - 40

⁷⁵ IAS 17, § 20

⁷⁶ IAS 17, § 27

er lavere, nutidsværdien af minimumsleasingydelserne.⁷⁷ Da aktivet er overdraget til leasingtager, må det antages, at værdien af tilgodehavendet er lig en exit pris.

Operationelle leasingkontrakter antages at medføre, at leasinggiver skal indregne aktiverne i overensstemmelse med IAS 16 og IAS 38 afhængig af aktivets karakter.

4.2.8 IAS 18 - Omsætning

Omsætning skal måles til dagsværdien af det modtagne eller tilgodehavende vederlag.⁷⁸ Der er her tale om en entry pris for omsætning, da der er tale om modtaget vederlag, som ikke bliver overdraget af virksomheden til en tredje mand.

Når der sker udveksling af varer og dagsværdien af de modtagne varer eller tjenesteydelser kan måles pålideligt, skal omsætningen måles til dagsværdien heraf. Kan dagsværdien af de modtagne varer ikke måles pålideligt, skal omsætningen måles til dagsværdien af de afgivne varer eller tjenesteydelser.⁷⁹ I tilfælde af måling af de modtagne varers dagsværdi, vil der være tale om en entry pris, idet man ikke beregner de modtagne varers værdi ved virksomhedens overdragelse af disse til en uafhængig part. I det andet tilfælde vil der være tale om en exit pris, da man måler værdien af aktiverne, som overdrages fra virksomheden til en uafhængig part.

4.2.9 IAS 19 - Personaleydelser

Denne standard behandler dagsværdien af aktiver tilknyttet langsigtede personaleydelser, eksempelvis pensionsforpligtelser, i form af aktiver, som besiddes med henblik på betaling af langsigtede personaleydelser eller forsikringsordninger, som kun kan anvendes til betaling af langsigtede personaleydelser.⁸⁰

Når der ikke foreligger en markedsværdi af disse aktiver, skal aktiverne værdiansættes til nutidsværdien af de fremtidige pengestrømme forbundet med aktivet.⁸¹ Såfremt der er et ak-

⁷⁷ IAS 17, § 44

⁷⁸ IAS 18, § 9

⁷⁹ IAS 18, § 12

⁸⁰ IAS 19, § 7

⁸¹ IAS 19, § 102

aktivt marked for overdragelse af sådanne forpligtelser, vil der være tale om en exit pris, ellers vil der hverken være tale om en exit pris eller entry pris.

Er der derimod tale om forsikringspolicer, som dækker de fremtidige betalinger, skal værdien fastsættes til nutidsværdien af de forventede fremtidige betalinger. Det er her usikkert, hvorvidt der er tale om en entry pris eller exit pris, da værdien ikke opgøres på baggrund af en overdragelse af hverken aktiver eller forpligtelser.

4.2.9.1 IAS 26 - Fratrædelsesordninger

En fratrædelsesordnings investeringer skal indregnes til dagsværdi. Er der tale om letomsættelige værdipapirer, er dagsværdien lig markedsværdien. Hvis ikke det er muligt at skønne dagsværdien af fratrædelsesordningens investeringer, skal der gives oplysninger herom.⁸²

Da man her tager udgangspunkt i virksomhedens salgsmarked vedrørende let omsættelige værdipapirer, vil der være tale om en exit pris.

4.2.10 IAS 20 - Offentlige tilskud

Hvis en virksomhed modtager offentlige tilskud i form af ikke monetære aktiver, skal disse tilskud og de modtagne aktiver indregnes til dagsværdien af aktiverne.⁸³ Der er her tale om en entry pris, idet virksomheden indregner værdien af aktivet ved modtagelsen og ikke værdien, som aktiverne kan overdrages for til en tredjemand.

4.2.11 IAS 36 - Værdiforringelse af aktiver

Efter denne standard skal genindvindingsværdien fastsættes til den højeste af enten nytteværdien eller dagsværdien med fradrag af salgsomkostninger. Den bedste indikation af dagsværdien er prisen i en bindende salgsaftale mellem uafhængige parter. Hvor der ikke er indgået en salgsaftale, men derimod eksisterer et aktivt marked, vil dagsværdien på dette marked med fradrag af salgsomkostninger være lig genindvindingsværdien. Tredje mulighed er dagsværdien opgjort på baggrund af tilsvarende handler med lignende aktiver i samme branche.

⁸² IAS 26, §§ 32-33

⁸³ IAS 20, § 23

Hvis værdien fastsættes til dagsværdi kan denne karakteriseres som en exit pris, da dagsværdien er opgjort på baggrund af selskabets handelsværdi ved afhændelse til en tredjemand eller alternativt dagsværdien på aktive markeder. Hvis værdien opgøres til nytteværdien, vil der hverken være tale om en exit pris eller entry pris, da denne værdi ikke opgøres på baggrund af en handel.

4.2.12 IAS 38 - Immaterielle aktiver

Immaterielle aktiver måles ved første indregning til kostpris.⁸⁴ Kostprisen for immaterielle anlægsaktiver, erhvervet ved en virksomhedssammenslutning, er på overtagelsestidspunktet lig med aktivets dagsværdi. Værdien antages at afspejle markedets forventninger til fremtidig indtjening.⁸⁵ Der er her tale om en entry pris.

Priserne på et aktivt marked er den bedste indikator på dagsværdien af et immaterielt aktiv. Den relevante markedspris er normalt den aktuelle købspris. Eksisterer der ikke et aktivt marked, skal man anvende udfaldet af nylige transaktioner for tilsvarende aktiver som udgangspunkt for beregning af dagsværdien, hvis sådanne transaktioner er gennemført.

Hvis virksomheden ofte er involveret i handler med immaterielle anlægsaktiver, kan virksomheden vælge at indregne aktivet på baggrund af aktivets lønsomhed eller forventet betalingsstrøm ved overdragelse af licensen til at udnytte aktivet. En anden metode er at tilbage-diskontere forventede fremtidige pengestrømme fra aktivet.⁸⁶

Priserne opgjort på baggrund af ovenstående vurderes at være en entry pris, da dagsværdien vil være lig virksomhedens købspris og ikke værdien ved en handel med overdragelse til en uafhængig part.

Efterfølgende målinger af aktiver skal ske med henvisning til et aktivt marked. Der skal foretages omvurderinger med regelmæssige mellemrum. Hvis ikke der foreligger et aktivt marked, skal aktivet indregnes til kostpris.⁸⁷ Hvis der eksisterer et aktivt marked og aktivets vær-

⁸⁴ IAS 38, § 24

⁸⁵ IAS 38, § 33

⁸⁶ IAS 38, §§ 39-40.

⁸⁷ IAS 38, § 75+81

di derfor kan optages til dagsværdi, vil der være tale om en exit pris. Ellers vil der være tale om en entry pris i form af en kostpris.

4.2.13 IAS 39 - Finansielle instrumenter: Indregning og måling

Ved første indregning af et finansielt aktiv eller en finansiell forpligtelse skal virksomheden indregne posten til dagsværdi.⁸⁸ Der vil her være tale om en entry pris, da dagsværdien vil være lig den pris, som virksomheden har betalt for aktivet eller modtaget for forpligtelsen.

Efterfølgende skal finansielle aktiver måles til dagsværdi uden fradrag af transaktionsomkostninger. Der vil her være tale om en exit pris, da standarden henviser til, at de ikke indregnede transaktionsomkostninger afholdes i forbindelse med salg eller anden afhændelse.⁸⁹

Efterfølgende målinger af forpligtelser skal ske til dagsværdi, hvis der er tale om finansielle forpligtelser, som reguleres til dagsværdi gennem resultatet.⁹⁰ Der vurderes her ligeledes at være tale om exit priser, da dagsværdierne er opgjort til værdien, som virksomheden ville kunne overdrage forpligtelserne til.

4.2.14 IAS 40 - Investeringsejendomme

Ved første indregning skal ejendomme indregnes til kostprisen med tillæg af transaktionsomkostninger.⁹¹ Der er her tale om en entry pris.

Ved efterfølgende målinger kan virksomheden vælge dagsværdimodellen, og skal herefter, såfremt dagsværdimodellen vælges, indregne alle sine ejendomme til dagsværdi, med mindre denne værdi ikke kan opgøres pålideligt.⁹² Der er tale om exit priser, da værdierne opgøres til den værdi, som virksomheden forventes at kunne overdrage til en uafhængig part.

⁸⁸ IAS 39, § 43

⁸⁹ IAS 39, § 46

⁹⁰ IAS 39, § 47

⁹¹ IAS 40, § 20

⁹² IAS 40, § 33

Ved efterfølgende målinger af dagsværdier, skal værdierne ikke reduceres med handelsomkostninger.⁹³

4.3 Vurdering af konsistens i anvendelsen af dagsværdi

IFRS 2's måling af dagsværdier afhænger af, hvilken afregningsform, der vælges. Er der tale om ordninger, som vederlægges med aktier, vil der ikke løbende ske værdireguleringer af ordningerne, hvorfor der er tale om entry priser. Er der derimod tale om ordninger, der vederlægges med kontanter, vil der løbende ske værdiregulering af ordningerne, således der er tale om en exit pris.

IFRS 3's måling af dagsværdier afhænger af, hvilket aktiv der er tale om. Således er der stor forskel på behandlingen af aktiver og forpligtelser, afhængig af hvilken regnskabspost man værdiansætter.

IFRS 5's måling af dagsværdier vil være en exit pris, hvis værdien fastsættes til dagsværdien. Er kostprisen lavere end dagsværdien fastsættes værdien i regnskabet til kostprisen. Herved bliver dagsværdien overflødig. Dagsværdien fastsættes endvidere med indregning af handelsomkostninger.

IAS 16's løbende måling af dagsværdier med assistance fra kvalificerede vurderingsmænd vil være en exit pris, da værdien løbende opgøres til markedsværdien, som forventes realiseret ved et salg, men målingen kan kun anvendes, hvis der er tale om pålidelige opgørelser af dagsværdi. Alternativt vil værdiansættelsesmodeller eller genanskaffelsesværdier kunne anvendes.

IAS 18's måling af omsætning på grundlag af varer, som virksomheden afgiver til gengæld for andre varer, vil, når disse varer fastsættes til dagsværdi, være en exit pris. Ellers vil der være tale om entry priser, da alternativet er at fastsætte værdien på baggrund af de modtagne varer.

⁹³ IAS 40, § 37

IAS 36's måling af dagsværdi sker med udgangspunkt i et aktivt marked, hvorfor der er tale om en exit pris, med mindre genindvindingsværdien er vurderet højere. Igen er handelsomkostninger indregnet i dagsværdien.

IAS 38's, IAS 39's og 40's måling af dagsværdi, som løbende reguleres til dagsværdi, vil være exit priser, da der her er tale om værdier, som opgøres i henhold til aktive markeder. Det er her pointeret, at handelsomkostninger *ikke* skal indregnes i værdien.

De øvrige standarder anbefaler enten entry priser ofte i form af kostpriser, som anses for dagsværdier på tidspunktet for transaktionen. Alternativt anbefales genanskaffelsespriser.

Anbefalingerne til måling af aktiver og forpligtelser medfører diversifikation mellem målegrundlagene afhængig af arten af det enkelte aktiv eller forpligtelse.

Der henvises endvidere til bilag 1, hvori vi har lavet en oversigt over IASB-standardernes anvendelse af dagsværdibegrebet.

I mange tilfælde afgøres målegrundlaget af pålideligheden i målingerne. Hvis der er tale om aktive markeder med lignende handler, vil man uden problemer kunne hente tilstrækkelig information til at kunne værdiansætte aktiverne på baggrund af en exit pris. Hvis ikke der findes aktive markeder, vil pålideligheden lide skade. Det er nærliggende at tro, at årsagen til fravalget af dagsværdier og anvendelse af alternative grundlag hænger sammen med den manglende pålidelighed i målingerne. Dette hænger sandsynligvis sammen med, at begreberne relevans og pålidelighed sidestilles i den eksisterende begrebsramme.

Relevans er ifølge oplægget til en ny begrebsramme rangordnet over pålideligheden. Tidligere var de to begreber ligestillede. Det kan være årsagen til, at exit priser anbefales i så relativt få regnskabsstandards.

Gennemgangen af de internationale regnskabsstandards har vist, at der på nuværende tidspunkt ikke er konsistens i anvendelsen af dagsværdier. Som tidligere konkluderet i afsnit 4.1 defineres dagsværdi konsistent i IASB-standarderne. Inkonsistensen i anvendelsen af dagsværdibegrebet opstår som følge af forskelle i tolkning af dagsværdibegrebet og tidspunktet

for dagsværdimålingen. IASB-standarderne angiver således, at dagsværdi kan tolkes som både entry priser og som exit priser.

Vurderingen af den manglende konsistens i anvendelsen af dagsværdibegrebet er i overensstemmelse med IASB's egen konklusion i Discussion Paper - Fair Value Measurements.⁹⁴

4.4 Dagsværdier i Årsregnskabsloven

Årsregnskabsloven er opbygget med baggrund i den internationale begrebsramme, så vi ønsker at undersøge, i hvor stort et omfang dagsværdi optræder i Årsregnskabsloven.

Dagsværdi er ifølge Årsregnskabsloven det beløb, hvormed et aktiv kan udveksles, eller en forpligtelse kan udlignes ved transaktioner mellem to uafhængige parter.

Dagsværdien er her defineret bredt, da definitionen ikke tager stilling til, hvorvidt selskaber skal indfri forpligtelser eller overdrage disse til en tredjemand. Hermed er dagsværdien bredere defineret end i de internationale regnskabsstandards, hvor udgangspunktet er indfrielse af en forpligtelse.

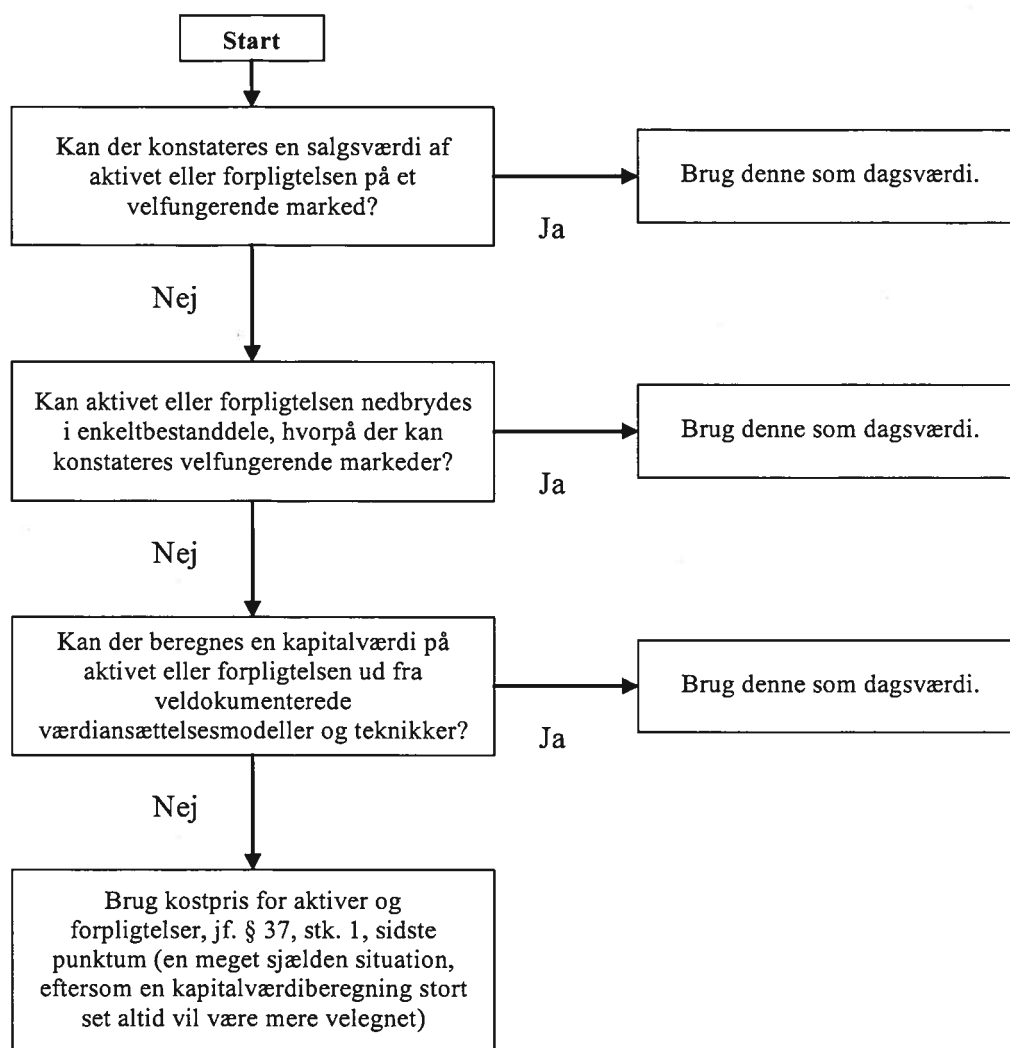
Første indregning: Alle aktiver og forpligtelser skal ved første indregning måles til kostpris. Efter første indregning skal aktiver måles til kostpris og forpligtelser til nettorealisationsværdi, medmindre andet følger af Årsregnskabsloven.⁹⁵

Efterfølgende måling: Finansielle aktiver og forpligtelser, som indgår i en handelsbeholdning eller er afledte finansielle instrumenter, skal løbende reguleres til dagsværdi. Dagsværdien skal fastsættes til salgsværdien på et velfungerende marked, alternativt skal der beregnes en kapitalværdi på baggrund af en værdiansættelsesmodel. Hvis ikke dette udtryk er pålideligt, fastsættes værdien til kostpris.⁹⁶ Sammenhængen er angivet i nedenstående figur.

⁹⁴ Discussion Paper - Fair Value Measurements, §6

⁹⁵ Årsregnskabsloven, § 36

⁹⁶ Årsregnskabsloven, § 37

Figur 6 - Dagsværdimåling i henhold til ÅRL (kommenteret udgave)

Virksomheder, der har investeringsvirksomhed som hovedaktivitet, kan løbende regulere aktiver omfattet af investeringsaktiviteten til dagsværdi. Muligheden omfatter finansielle aktiver, investeringsejendomme, råstoffer og lignende materielle aktiver samt finansielle forpligtelser forbundet med investeringsaktiviteten. Bestemmelsen omfatter ikke varebeholdninger, der indgår som led i virksomhedens normale drift.

Virksomheder, der som hovedaktivitet forarbejder biologiske aktiver, såsom dyr eller planter (eks. vis slagterier), kan løbende regulere de biologiske aktiver til dagsværdi.⁹⁷

⁹⁷ Årsregnskabsloven, § 38

Virksomheder kan foretage opskrivning af materielle anlægsaktiver og kapitalandele i dattervirksomheder og associerede virksomheder til dagsværdi.⁹⁸ Hvor virksomheder indgår i en koncern, for hvilken der aflægges koncernregnskab, skal kapitalandele måles efter indre værdis metode i koncernregnskabet. Såfremt man vælger at indregne kapitalandele til dagsværdi, skal der aflægges et regnskab med henblik på koncernregnskabet.⁹⁹

Omsætningsaktiver, som ikke er varebeholdninger, kan opskrives til dagsværdi. Hensatte forpligtelser kan ligeledes måles til dagsværdi.¹⁰⁰

Som det fremgår af ovenstående, er der kun krav om indregning af finansielle aktiver og forpligtelser til dagsværdi. Øvrige aktivtyper kan virksomheden frivilligt vælge at indregne til dagsværdi. I tilfælde af, at man ikke vælger at foretage måling til dagsværdi, vil efterfølgende måling ske til kostpris med nedskrivning til en eventuelt lavere genanskaffelsesværdi.

Konklusionen på gennemgangen af Årsregnskabsloven må være, at udbredelsen af dagsværdi ikke er særligt omfattende. Desuden vægter dagsværdi ikke særligt højt, når kun måling af dagsværdi på finansielle aktiver og forpligtelser er et krav.

Vi vurderer på denne baggrund, at der ikke er konsistens mellem dansk og international regnskabslovgivning, hvad angår anbefalingerne til anvendelsen af dagsværdier. Således omtales dagsværdi i langt højere grad i de internationale regnskabsstandarder end i den danske årsregnskabslov. Desuden er der i højere grad krav om indregning til dagsværdi internationalt, mens den danske årsregnskabslov begrænser sig til muligheden for anvendelse af dagsværdier.

Da vores udgangspunkt er store C og D virksomheder, jf. vores afgrænsninger, vil en stor del af disse virksomheder aflægge årsrapport efter de internationale regnskabsstandarder, hvorfor disse virksomheder ikke vil være omfattet af kravene i Årsregnskabsloven.

⁹⁸ Årsregnskabsloven, § 41

⁹⁹ Årsregnskabsloven, § 119

¹⁰⁰ Årsregnskabsloven, §§ 46-47

4.6 Sammenfatning

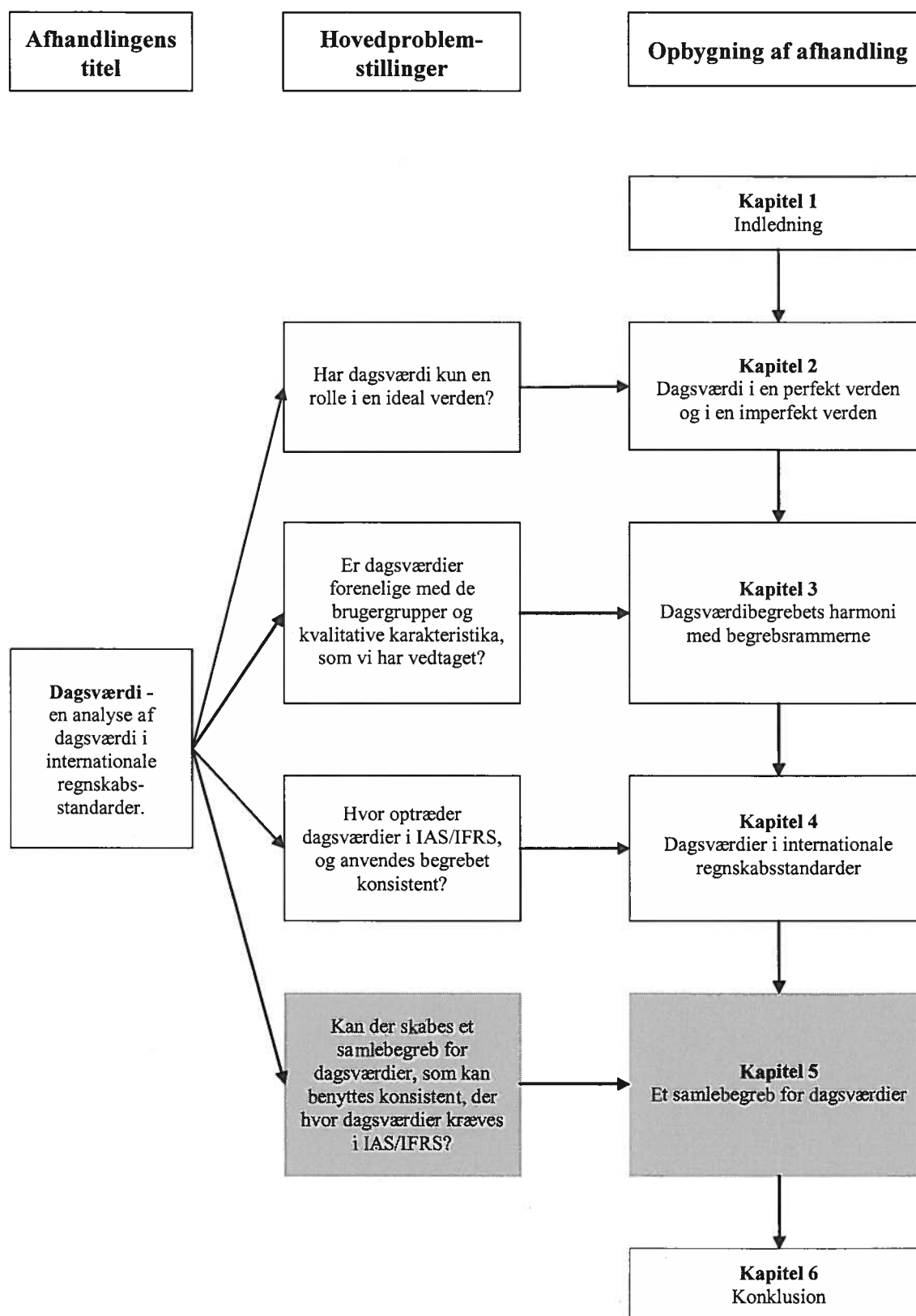
Med udgangspunkt i de internationale regnskabsstandards definitioner på dagsværdi har vi foretaget en sammenligning af definitionerne for at undersøge konsistensen og eventuelle forskelle, som disse giver anledning til.

Definitionerne vurderes på denne baggrund at være af ensartet karakter, som alle tager udgangspunkt i de samme karakteristika. Bortset fra en enkelt standard, definerer alle dagsværdi med baggrund i markedet uden inddragelse af virksomhedsspecifikke karakteristika.

Med udgangspunkt i de internationale regnskabsstandards har vi foretaget en undersøgelse af standarder med henblik på at identificere områder, hvor begrebet dagsværdi optræder som måleattribut. Vi har på den baggrund foretaget en gennemgang af anbefalingerne til anvendelsen af dagsværdi og undersøgt, hvorvidt der er konsistens i denne anvendelse og tolkningen af dagsværdi som henholdsvis entry pris og exit pris.

Vi har konstateret, at der ikke er konsistens i anvendelsen af dagsværdier. Dagsværdibegrebet anvendes både som entry pris og exit pris. Indenfor samme standarder bliver dagsværdibegrebet anvendt inkonsistent, da der således kan være flere anbefalinger til indregning af dagsværdier, afhængig af hvilken afregningsform, der er tale om samt hvilken tidshorisont, virksomheden har på anvendelsen af aktiverne.

Desuden indgår handelsomkostninger i opgørelsen af dagsværdien i en lang række aktiver og forpligtelser ifølge standarderne. Dette er en virksomhedsspecifik omkostning, som ikke indgår i definitionerne, hvilket skaber inkonsistens mellem definition og anvendelse.

5. Et samlebegreb for dagsværdier

Kapitlet vil indeholde en beskrivelse og efterfølgende vurdering af, om der kan skabes et samlebegreb for dagsværdier, som vil skabe konsistens i nugældende regnskabsstandarder. Vurderingen og beskrivelsen vil tage sit udgangspunkt i IASB's "Discussion Paper - Fair Value Measurements".

Kapitlet vil efterfølgende indeholde en vurdering/analyse af de praktiske muligheder for at skabe et samlebegreb. Vores vurdering vil tage udgangspunkt i relevante, udvalgte comment letters, som er indsendt til IASB, som svar på discussion paperet.

Vi vil afslutte kapitlet med vores vurdering af, hvorvidt det er muligt at skabe et samlebegreb for dagsværdier, som vil skabe konsistens i nugældende regnskabsstandarder.

5.1 Discussion Paper - Fair Value Measurements

Emnet Fair Value Measurements blev tilføjet IASB's agenda i september 2005. Et lignende projekt var allerede igangsat i USA. Det første indledende møde hos IASB om emnet blev afholdt i maj 2006. På det følgende møde i juni 2006 kunne IASB konkludere, at FASB var tæt på at have færdiggjort deres projekt. Det blev som følge heraf i første omgang besluttet, at man skulle udgive den amerikanske standard (SFAS 157) som et exposure draft fra IASB. Da dette mødte en vis modstand, blev det endelig besluttet, at man ville udgive SFAS 157 som et "Discussion Paper - Fair Value Measurements" fra IASB.

IASB udgav 30. november 2006 på baggrund heraf deres "Discussion Paper - Fair Value Measurements". Interessenter kunne kommentere herpå indtil 4. maj 2007.¹⁰¹

5.1.1 Baggrund og formål

I kapitel 4 har vi gennemgået de nuværende IAS'er og IFRS'er og beskrevet, hvorledes dagsværdi indgår heri. Som det ses af gennemgangen, optræder dagsværdi i mange nuværende standarder på forskellige områder, men anvendelsen af dagsværdi er ikke konsistent, jf. kapitel 4. IASB ønsker via dette projektet og den følgende standard, klart at få defineret begrebet

101

<http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Fair+Value+Measurement/Fair+Value+Measurement.htm>

dagsværdi, herunder at det er denne definition, som vil være den gældende, når begrebet *dagsværdi* optræder i øvrige standarder.

Projektet har ikke til formål at kræve, at yderligere aktiver og passiver måles til dagsværdi eller forøge anvendelse af dagsværdi-målinger.

IASB og FASB publicerede i februar 2006 deres Memorandum of Understanding. Heri tilkendegiver begge parter, at de vil arbejde mod at skabe konsistens mellem IFRS og US GAAP, samt at det fælles mål er at udarbejde regnskabsstandarder af høj kvalitet, som kan anvendes på alle verdens kapitalmarkeder. FASB havde allerede inden udarbejdelse af Memorandum of Understanding påbegyndt arbejdet med udarbejdelse af SFAS 157, hvorfor IASB med publiceringen af Memorandum of Understanding kom under tidspres og var nødt til hurtigt at udarbejde standard om dagsværdi.

IASB tror og håber, at en ny standard og definition af dagsværdi vil forenkle IASB-standarderne samt forbedre kvaliteten af dagsværdi information i årsrapporten.¹⁰²

Sir David Tweedie (IASB Chairman) udtalte følgende ved introduktionen af "Discussion Paper - Fair Value Measurements":

"The use of fair value in financial reporting is of great interest to preparers, auditors, users and regulators. We believe that an essential ground-clearing step in the debate is to establish a clear international definition of fair value and a consistent framework for measuring it. This discussion paper is not about expanding the use of fair value in financial reporting, but about how to codify, clarify and simplify the guidance that is at present dispersed widely in IFRSs. We are therefore keen to receive views on the ideas set out in the paper."¹⁰³

¹⁰² Discussion paper - Fair Value Measurements, s. 5-7

¹⁰³

<http://www.iasb.org/Current+Projects/IASB+Projects/Fair+Value+Measurement/Discussion+Paper+on+fair+value+measurements/Discussion+Paper+on+fair+value+measurements.htm>

5.1.2 Definition af dagsværdi

Der er forskel på den generelle definition af dagsværdi i IASB-standarderne og definitionen af Fair Value i henhold til SFAS 157.

Den generelle definition af dagsværdi i IASB-standarderne er følgende: "the amount for which an asset could be exchanged, or a liability settled, between knowledgeable, willing parties in an arm's length transaction".

I paragraf 5 i SFAS 157 er dagsværdi defineret som "the price that would be received to sell an asset or paid to transfer a liability in an orderly transaction between market participants at the measurement date".

Definitionen i SFAS 157 er forskellig fra den generelle definition i IFRS'erne på tre væsentlige områder:

1. I SFAS 157 er det tydeligt angivet, at det er en salgspris (exit pris). Definitionen i IFRS'erne er hverken en købs- eller salgspris (entry eller exit pris).
2. I SFAS 157 anvendes begrebet "markedsdeltagere", mens IASB-standarderne henviser til en transaktion mellem uafhængige, vidende og villige parter.
3. Ifølge SFAS 157 er dagsværdi af en forpligtelse den pris, en virksomhed skal betale for at få en anden til at overtage forpligtelsen. I henhold til IFRS'erne findes dagsværdi som den pris, forpligtelsen kan afvikles til mellem uafhængige, vidende og villige parter.

Forskellene vil blive nærmere gennemgået i de følgende afsnit.¹⁰⁴

5.1.2.1 Exit pris og/eller entry pris

I paragraf 49 i IASB's Framework for the Presentation of Financial Statements defineres aktiver og forpligtelser som tilgang og afgang af økonomiske fordele. Hovedparten af medlemmerne af IASB er af den opfattelse, at der er konsistens mellem definitionen på aktiver og forpligtelser og anvendelsen af en exit pris som målet for en dagsværdimåling. Begrundelsen

¹⁰⁴ Discussion paper - Fair Value Measurements, s. 8

herfor er, at en exit pris nøjagtigt vil afspejle markedets nuværende forventning til tilgang/afgang af økonomiske fordele for virksomheden.

Den resterende del af medlemmerne af IASB er enige i dette synspunkt, men er af den holdning, at en entry pris ligeledes afspejler markedets nuværende forventning til tilgang/afgang af økonomiske fordele for virksomheden.

En andel af medlemmerne er af den opfattelse, at en exit pris og en entry pris udtrykker den samme pris på det samme marked - hvis der ses bort fra transaktionsomkostningerne. Det vil imidlertid være i modstrid med SFAS 157 at sidestille exit pris og entry pris, da en entry pris defineres som den pris, man skal betale for at erhverve et aktiv, eller den pris, som man modtager for at påtage sig en forpligtelse ved en transaktion mellem markedsdeltagere på dagen for dagsværdimålingen. Endvidere kan det ikke garanteres, at transaktionerne vil foregå på samme marked. En virksomhed kan således godt købe et aktiv eller påtage sig en forpligtelse på ét marked, men sælge aktiver eller overdrage forpligtelsen på et andet marked. Det må i givet fald forventes, at der er forskel mellem entry og exit prisen.

I forbindelse med udarbejdelsen af SFAS 157 var der ligeledes en diskussion af begrebet exit pris. Det blev på daværende tidspunkt angivet, at det ville være en hypotetisk transaktion at sælge et aktiv eller overdrage en forpligtelse på dagen for dagsværdimålingen. Målet med dagsværdimålingen er derfor at bestemme den pris, som man vil modtage ved salg af aktiver eller skulle betale for at overdrage en forpligtelse på dagen for målingen. Det blev endvidere fastslået, at exit prisen nøjagtigt vil afspejle markedets nuværende forventning til tilgang/afgang af økonomiske fordele for virksomheden.¹⁰⁵

5.1.2.2 Markedsdeltagere ctr. uafhængige, vidende og villige parter

Det bliver i SFAS 157 fremhævet, at en dagsværdimåling er en markedsbaseret måling og ikke en virksomhedsspecifik måling. Målingen skal derfor være baseret på, hvad markedsdeltagere ville udveksle aktivet eller forpligtelsen til. Det bliver endvidere fremhævet, at det er underordnet, om der alene er begrænset eller slet ingen markedsaktivitet. Endvidere er det

¹⁰⁵ Discussion paper - Fair Value Measurements, s. 8-11

uden betydning for dagsværdimålingen, om virksomheden reelt har intentioner eller mulighed for at sælge aktivet eller overdrage forpligtelsen.

Markedsdeltagere bliver i paragraf 10 i SFAS 157 defineret som: "buyers and sellers in the principal (or most advantageous) market for the asset or liability". Det er endvidere et krav, at køber/sælger er uafhængig af virksomheden, har adgang til al information om aktivet/forpligtelsen og markedet, har mulighed for at foretage transaktionen og er motiverede til at foretage transaktionen.

Det er IASB's udgangspunkt, at der er generel konsistens mellem begreberne *markedsdeltagere* og *uafhængige, vidende og villige parter*. Det er dog IASB's holdning, at begrebet *markedsdeltagere* er en klarere definition, som bedre udtrykker målet om markedsbaseret dagsværdimåling.¹⁰⁶

5.1.2.3 Overdragelse contra afvikling af en forpligtelse

Ifølge IASB-standarderne er dagsværdi for en forpligtelse den pris, som forpligtelsen kan afvikles til mellem uafhængige, vidende og villige parter. SFAS 157 slår klart fast, at dagsværdi for en forpligtelse er den pris, som en virksomhed skal betales for at få en anden til at overtage forpligtelsen.

IASB er enige i, at begrebet *overdragelse* er en mere korrekt betegnelse at anvende, som bedre formulerer målet med dagsværdimålingen, da det tydeligere angiver, at der er tale om en markedsbaseret måling. Den pris, som det vil koste at overdrage en forpligtelse til en tredje-
mand (markedsdeltager), vil være et udtryk for den forventede afgang af økonomiske fordele, som der ultimativt må forventes at være knyttet til indfrielse/afvikling af forpligtelsen. Endvidere vil udgangspunktet om overdragelse til en markedsdeltager ikke være påvirket af virksomhedens evne/manglende evne til effektivt at afvikle forpligtelsen.

I forbindelse med udarbejdelsen af SFAS 157 har FASB ligeledes diskuteret anvendelsen af begrebet "overdragelse". Ifølge FASB bør udgangspunktet for en markedsbaseret måling være, at forpligtelsen fortsætter og ikke afvikles. Det kan således ikke forventes, at virksom-

¹⁰⁶ Discussion paper - Fair Value Measurements, s. 11-12

heden har til hensigt at afvikle forpligtelsen. FASB er dog opmærksom på, at virksomheden kan have fordele/ulemper i forhold til markedet, som gør det mere eller mindre fordelagtigt for virksomheden at opfylde eller afvikle forpligtelsen. Fra en markedsdeltagers synspunkt bør dagsværdi af forpligtelsen imidlertid være den samme, uanset hvordan virksomheden forventer at afvikle den pågældende forpligtelse. Forpligtelsen bør derfor måles til den værdi, som en markedsdeltager vil overtage forpligtelsen til.¹⁰⁷

5.1.3 Transaktionspris og dagsværdi ved første indregning

I afsnit 5.1.2.1 er der argumenteret for, at der er begrebsmæssig forskel på en entry pris og en exit pris. SFAS 157 kræver som følge heraf, at virksomhederne forholder sig til, hvorvidt en transaktionspris er et udtryk for dagsværdi ved første indregning, eller om der er transaktions-specifikke faktorer, der gør, at der ikke er konsistens heri. FASB anfører dog, at der ofte vil være sammenfald heri.

FASB fremhæver i paragraf 17 i SFAS 157 følgende situationer, som kan medføre inkonsistens mellem entry pris og exit pris:¹⁰⁸

1. Salg/overdragelse mellem afhængige parter.
2. Salg/overdragelse foregår under tvang eller fordi sælger er nødsaget til at acceptere prisen, fx. af økonomiske årsager.
3. Forskel i måleenheden for dagsværdi og transaktionsprisen for aktivet/forpligtelsen, fx. som følge af indregnede transaktionsomkostninger eller indregnet goodwill/rettigheder.
4. Salg/overdragelse sker ikke på hovedmarkedet eller det mest fordelagtige marked.

Ovenstående stemmer ikke overens med nugældende praksis under IFRS. Ved førstegangsindregning har transaktionsprisen tidligere været betragtet som det bedste bud på dagsværdi.

Medlemmerne af IASB er delt på området. En række medlemmer fastholder den nuværende holdning i IFRS'erne. Såfremt der ikke eksisterer observerbar markedsinformation, som

¹⁰⁷ Discussion paper - Fair Value Measurements, s. 13-14

¹⁰⁸ SFAS 157, s.15

dagsværdi kan måles med udgangspunkt i, er transaktionsprisen for dem det bedste bud på dagsværdi. De øvrige medlemmer støtter argumentationen i SFAS 157 og anerkender at transaktionsprisen ikke nødvendigvis er konsistent med dagsværdi. Måles dagsværdi ikke til transaktionsprisen ved første indregning, vil det medføre, at forskellen mellem transaktionsprisen og exit prisen skal indregnes som en "dag-1"-fortjeneste eller et "dag-1"-tab.

IASB har endnu ikke taget stilling til, hvorvidt de er enige med FASB på området.¹⁰⁹

5.1.4 Hovedmarked eller mest fordelagtige marked

Udgangspunktet ved enhver dagsværdimåling er ifølge FASB, at salget af aktivet eller overdragelse af forpligtelsen sker på hovedmarkedet for det pågældende aktiv eller den pågældende forpligtelse - såfremt et sådan eksisterer. Alternativt på det mest fordelagtige marked for det pågældende aktiv eller den pågældende forpligtelse.

Hovedmarkedet bliver i paragraf 8 i SFAS 157 defineret som: "The market in which the reporting entity would sell the asset or transfer the liability with the greatest volume and level of activity for the asset or liability."

Det alternativt mest fordelagtige marked bliver i samme paragraf defineret som: "The market in which the reporting entity would sell the asset or transfer the liability with the price that maximizes the amount that would be received for the asset or minimizes the amount that would be paid to transfer the liability, considering transaction costs in the respective market(s)."

Da transaktionen som udgangspunkt skal foregå på hovedmarkedet, er virksomhederne nødsaget til løbende at følge udviklingen og vurdere hvilket marked, der er hovedmarkedet. Såfremt der eksisterer et hovedmarked, vil det altid være det mest fordelagtige marked for aktivet eller forpligtelsen. FASB slår endvidere fast, at såfremt der kan identificeres en pris på hovedmarkedet og en pris på et alternativt marked, er det prisen på hovedmarkedet, som skal anvendes - også selvom prisen på det alternative marked er mere fordelagtig.

¹⁰⁹ Discussion paper - Fair Value Measurements, s.15-17

IASB tilslutter sig denne argumentation, herunder vurderingen af, at hovedmarkedet er det mest fordelagtige marked. IASB tilføjer endvidere, at det i deres øjne for virksomhederne ikke vil kræve en løbende overvågning af en stort andel markeder at identificere hovedmarkedet. IASB konkluderer slutteligt, at transaktion af et aktiv eller en forpligtelse på det respektive hovedmarked alt andet lige vil give de mest repræsentative informationer til brug for en dagsværdimåling af aktivet eller forpligtelsen.¹¹⁰

5.1.5 Specifikke karakteristika og transaktionsomkostninger

I henhold til paragraf 6 i SFAS 157 skal specifikke karakteristika for et aktiv eller en forpligtelse på måledagen indgå i vurderingen ved en dagsværdimåling. Dette kan fx. være specifikke restriktioner, som knytter sig til salg/overdragelse eller brug af aktivet eller forpligtelsen, standen af aktivet eller forpligtelsen samt den geografiske placering af aktivet eller forpligtelsen. Der skal tages højde for alle karakteristika, som markedsdeltagerne vil inddrage i deres vurdering af dagsværdi for aktivet eller forpligtelsen, herunder kontraktlige forhold eller byrder, som specifikt knytter sig til aktivet eller forpligtelsen.

FASB slår i paragraf 9 fast, at transaktionsomkostninger, som direkte knytter sig til salget af et aktiv eller overdragelsen af en forpligtelse ikke er et specifikt karakteristika. Transaktionsomkostningerne skal derfor ikke indregnes som en del af dagsværdimålingen. FASB skelner imidlertid mellem ovenstående transaktionsomkostninger og omkostninger, som direkte knytter sig til transporten af et aktiv eller en forpligtelse til hovedmarkedet. Hvis den geografiske placering af aktivet eller forpligtelsen er et specifikt karakteristika, skal der ved dagsværdimålingen tages højde for omkostninger, som direkte knytter sig til transporten af et aktiv eller en forpligtelse til hovedmarkedet.

IASB tilslutter sig FASB's synspunkter vedrørende hensynet til specifikke karakteristika for et aktiv eller en forpligtelse ved en dagsværdimåling samt behandlingen af transaktions- og transportomkostningerne.¹¹¹

¹¹⁰ Discussion paper - Fair Value Measurements, s. 17-18

¹¹¹ Discussion paper - Fair Value Measurements, s. 19-20

5.1.6 Mest fordelagtige udnyttelse af aktiver

Paragraf 12 i SFAS 157 siger at: "A fair value measurement assumes the highest and best use of the asset by market participants, considering the use of the asset that is physically possible, legally permissible, and financially feasible at the measurement date."

Den mest fordelagtige udnyttelse af aktivet knytter sig således til den værdi, som en markedsdeltager vil kunne realisere ved optimal udnyttelse af aktivet. Ifølge SFAS 157 skal der ved vurderingen af dagsværdi ikke tages højde for, hvorvidt den pågældende virksomhed forventer at udnytte aktivet fordelagtigt. Værdien baseres i så fald på den mest fordelagtige udnyttelse for en markedsdeltager.

Hvis udnyttelsen af et aktiv foregår mest optimal, når det kombineres med andre aktiver, skal der ved dagsværdimålingen tages højde herfor, jf. paragraf 13 i SFAS 157.¹¹²

5.1.7 Dagsværdihierarki

For at øge konsistensen og sammenligneligheden i dagsværdimålinger er der i SFAS 157 etableret et dagsværdihierarki, som skal følges. Hierarkiet har tre niveauer:

1. Børsnoterede priser på aktive markeder for ensartede aktiver og forpligtelser har den højeste prioritet.
2. Direkte eller indirekte identificerbare markedspriser for ensartede aktiver og forpligtelser på børsnoterede markeder.
 - a. Børsnoterede priser for lignende aktiver og forpligtelser på aktive markeder.
 - b. Børsnoterede priser for ensartede eller lignende aktiver og forpligtelser på ikke-aktive markeder.
 - c. Øvrige priser eller forhold der påvirker prisen og som er observerbare for aktivet eller forpligtelsen.
 - d. Øvrige forhold der er afledt eller underbygget af markedsforholdene.
3. Ikke-identificerbare forhold som vurderes at påvirke prisen - set ud fra virksomhedens synspunkt.

¹¹² Discussion paper - Fair Value Measurements, s.21-22

FASB slår i paragraf 30 i SFAS 157 fast, at målet med dagsværdimålingen forbliver det samme, uanset hvilket niveau i hierarkiet man er på. Ikke-identificerbare forhold skal som følge heraf afspejle de forventninger, som virksomheden forventer at en markedsdeltager vil tage højde for i forbindelse med prisfastsættelse af aktivet eller forpligtelsen. Virksomheden skal ved vurderingen tage udgangspunkt i den bedste information, den har til rådighed - hvilket sagtens kan være egne data. Virksomheden skal dog gøre alt for at supplere egne data med markedsdeltagernes forventninger.¹¹³

5.1.8 Hensyntagen til mængde

IASB diskuterer både i paragraf 31, 48 og 49, hvorvidt en given mængde af samme finansielle instrument har betydning for fastsættelse af dagsværdi. Hvis en virksomhed besidder et antal af samme finansielle instrument, skal dagsværdi i henhold til paragraf 31 opgøres som dagsværdi (børsnoteret værdi) for et enkelt finansielt instrument multipliceret med det antal af det pågældende finansielle instrument, som virksomheden besidder. Ved beregningen skal der ikke tages højde for, hvorvidt markedet kan absorbere beholdningen af det pågældende finansielle instrument. Beholdningens forholdsmæssige andel af handelsvolumen skal der tilsvarende ikke tages højde for.

Udgangspunktet i paragraf 31, 48 og 49 er, at det gælder for finansielle instrumenter. IASB slutter imidlertid paragraf 49 af med at konkludere, at det er forbudt på et hvilket som helst niveau i hierarkiet at foretage en korrektion af dagsværdi som følge af, at en virksomhed besidder en portefølje af samme aktiv/forpligtelse. Hensyntagen til mængden gælder således alle aktiver og forpligtelser.¹¹⁴

5.1.9 Udbuds- og efterspørgselspriser

Hvis fastsættelse af dagsværdi for et aktiv eller overdragelse af en forpligtelse sker på baggrund af udbuds- og efterspørgselspriser, fx. et dealer-marked for finansielle aktiver, skal virksomheden ved fastsættelse af dagsværdi anvende den pris i spændet mellem udbuds- og efterspørgselsprisen, som er mest repræsentativ for fastsættelse af dagsværdi.

¹¹³ SFAS 157, s. 18-21

¹¹⁴ Discussion paper - Fair Value Measurements, s. 23-24

FASB udelukker imidlertid ikke, at gennemsnitlig markedspris (mid-market pricing) i praksis kan anvendes ved fastsættelse af dagsværdi for aktiver og passiver, hvorpå der er et spænd mellem udbuds- og efterspørgselsprisen. IASB har endnu ikke taget stilling til, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at anvende en gennemsnitlig markedspris. IASB har endvidere ikke taget stilling til, hvorvidt hensyntagen til forskel mellem udbuds- og efterspørgselsprisen kun gælder, når priserne er observerbare i markedet.

Der har i IFRS'erne tidligere været krav om, at aktiver ved måling af dagsværdi måles til udbudsprisen, mens forpligtelser måles til efterspørgselsprisen. IASB tilslutter sig imidlertid, at aktiver og forpligtelser bør måles til den mest repræsentative pris i spændet mellem udbuds- og efterspørgselsprisen.¹¹⁵

5.2 Comment letters

Kapitlerne (issues) i discussion paperet er suppleret af en række spørgsmål, som IASB ønsker at høre regnskabsudarbejdernes, regnskabsbrugernes og øvrige interessenters holdning til.

I de følgende afsnit vil vi gennemgå comment letters fra The Final Four Revisionsfirmaerne KPMG, Ernst & Young (E&Y), PriceWaterhouseCoopers (PWC) og Deloitte. Vi vil endvidere gennemgå comment letter fra Nestlé og The 100 Group.

5.2.1 KPMG

KPMG støtter op omkring IASB's forsøg på at skabe en samlet standard til brug ved måling til dagsværdi. Ligesom KPMG støtter ønsket om at skabe konsistens mellem US GAAP og IFRS. KPMG er imidlertid ikke af den opfattelse, at standarden skal indeholde én definition på dagsværdi - exit pris. KPMG er af den opfattelse, at en exit pris ikke altid skal gå forud for en entry pris. En entry pris bør ligeledes indgå i standarden som en mulig målemetode - specielt for ikke-finansielle aktiver og forpligtelser. KPMG er ikke af den opfattelse, at en exit pris frem for entry pris bedre udtrykker markedets forventede tilgang/afgang af økonomiske fordele for en given virksomhed. Anvendelsen af en exit pris for ikke-finansielle aktiver og forpligtelser kan medføre, at dagsværdi bliver baseret på hypotetiske transaktioner i ikke-eksisterende (selvopfundne) markeder. KPMG mener, at transaktionsprisen bør veje tungt

¹¹⁵ Discussion paper - Fair Value Measurements, s. 24-26

ved vurdering af dagsværdi ved første indregning. Endvidere anføres, at KPMG ikke mener, at en transaktion på arms-længde-vilkår skal tilsidesættes til fordel for en vurdering, som baserer sig på ikke-observerbare data - medmindre virksomheden virkelig har adgang til et alternativt marked og har historisk erfaring gennem transaktioner med lignende aktiver og forpligtelser.

KPMG ser umiddelbart to udfordringer i relation til dagsværdi: Forskellige fremgangsmåder ved værdiansættelse og usikkerhed forbundet med antagelser.

Mange dagsværdimålinger er baseret på "level 3" vurderinger - specielt for ikke-finansielle aktiver og forpligtelser. KPMG mener, at det vil øge konsistensen, hvis IASB formulerer nogle klare principper til bestemmelse af de antagelser, som markedsdeltagere bør lægge til grund for deres vurdering.

Det er KPMG's holdning, at klarheden i såvel standarder som årsrapporterne vil øges, hvis begrebet dagsværdi udskiftes i respektive standarder med mere klare definitioner, som fx. "aktuel exit pris" og "aktuel entry pris". Anvendelsen af et enkelt begreb (dagsværdi) som betegnelse for en række måleattributter, skaber ifølge KPMG forvirring samt reducerer forståelsen af den finansielle information.

KPMG foreslår IASB, at beskrivelserne i dagsværdihierarkiet differentieres. Level 1 målinger bør opdeles i *markedsbaseret exit pris* og *markedsbaseret entry pris*. Målinger på underliggende niveauer bør opdeles i *estimeret exit pris* og *estimeret entry pris*, for derigennem tydeligt at angive, om målingerne er baseret på en model med mindst en signifikant ikke-identificerbar oplysning. Opdelingen og synliggørelsen af forskellen bør ifølge KPMG foretages, da praksis for fx. en level 3 måling, som følger discussion paperet, sandsynligvis vil være, at der hovedsageligt vil blive anvendt virksomhedsspecifikke oplysninger, da virksomheden mangler viden om, hvilke oplysninger en markedsdeltager ville lægge til grund for vurderingen.

KPMG mener, at enhver måleattribut, som anvendes i IASB-standarderne, bør adskilles og have en konsistent betydning, herunder kunne retningslinier for anvendelsen af hver af måleattributterne udarbejdes i form af standarder. Udarbejdelse af en standard for alene en måleat-

tribut er utilstrækkeligt og kan opfattes som om der drages en konklusion i en vigtig debat, som endnu ikke har fundet sted.

KPMG støtter IASB i ønsket om mere specifikke beskrivelser og definitioner. KPMG er imidlertid ikke af den opfattelse, at dagsværdi er den rette måleattribut for de fleste aktiver og forpligtelser. KPMG støtter IASB's forslag om en gennemgang af eksisterende IFRS- og IAS-standarder, hvori begrebet dagsværdi indgår og for hver standard vurdere, om det foreslåede målegrundlag i discussion paperet er mere hensigtsmæssigt.¹¹⁶

5.2.2 Ernst & Young (E&Y)

E&Y har i nogen tid efterlyst, at IASB forestår en offentlig debat omkring måling i årsrapporter. Måling har stor betydning for de informationer en årsrapport indeholder. På trods heraf har det indtil videre været det mindst behandlede område inden for regnskabsvæsenet som helhed. Den nuværende begrebsramme under IASB oplister målegrundlag, men forholder sig ikke til deres sammenhæng med de grundlæggende forudsætninger og kvalitetskravene. Da begrebsrammen ikke indeholder en referenceramme for måling, kan begrebsrammen ikke danne udgangspunkt for udarbejdelsen af en række nye standarder, hvis formål skal være at tilføre årsrapporten relevant og pålidelig information.

På trods af at formålet med discussion paperet er begrænset, har discussion paperet sammen med den Canadiske rapport om måling ved første indregning medført et betydeligt antal spørgsmål af begrebsmæssig karakter om måling, og IASB bliver som følge heraf nødt til at indlede en bred debat om måling. E&Y ser positivt på en sådan debat og mener, at formålet med debatten bør være at få identificeret mulige målegrundlag under IFRS samt at få defineret, under hvilke omstændigheder disse skal anvendes. Denne debat bør afholdes og en konklusion herpå drages, før IASB foretager væsentlige ændringer til de nuværende standarder. Det er uhensigtsmæssigt at overveje stykvisse ændringer til individuelle standarder, før denne debat har fundet sted, da en sådan debat alt andet lige vil medføre ændringer - og således nye ændringer til de allerede foretagne ændringer.

¹¹⁶ Comment letter fra KPMG

E&Y ser alene discussion paperet som et bidrag til debatten omkring måling og ikke som en standard, der skal regulere alle dagsværdimålinger i IFRS'erne. E&Y finder det beklageligt, at discussion paperet er udarbejdet på et hyper-teoretisk grundlag, der gør, at det kun er forståeligt for en snæver skare af folk med kendskab til de tekniske begreber, som IASB anvender og besidder stor begrebsmæssig viden om revisionstekniske forhold. I discussion paperet bliver de adspurgte bedt om at komme med deres holdning til en række forslag uden at få konsekvenserne heraf skitseret eller få alternative løsningsforslag.

Discussion paperet beskriver ikke i tilstrækkelig grad konsekvenserne af at måle til dagsværdi ved første indregning, og hvorledes virksomheden i så fald skal forholde sig til den efterfølgende måling. E&Y er bekymret for, om en accept af at dagsværdi bedst defineres ved en markedsbaseret exit pris kan medføre en omfattende anvendelse heraf ved både første og efterfølgende indregning af både finansielle og ikke-finansielle aktiver og forpligtelser - dette uden forståelse for de medfølgende konsekvenser. I fx. IAS 39 kræves det, at finansielle aktiver ved første indregning måles til dagsværdi. Dette vil derfor være ensbetydende med en markedsbaseret exit pris, på trods af at den efterfølgende måling skal ske til amortiseret kostpris. E&Y mener ikke, at dette er hensigtsmæssigt. Det illustrerer imidlertid, hvorfor en omfattende debat om måling er nødvendig, før man forsøger at forbedre de eksisterende krav på området.

IASB's ønske om at forenkle og præcisere nugældende standarder virker som udgangspunkt fornuftigt. E&Y mener imidlertid ikke, at man skal udarbejde en enkelt standard med ensartede retningslinier for, hvorledes dagsværdimålinger skal foretages i henhold til IFRS. Ifølge E&Y er det forkert at udarbejde en sådan standard, uden samtidig at forholde sig til de områder, som den vil være gældende for. Specielt da det positivt bliver omtalt, at standarden kan ændre, hvorledes dagsværdi skal måles i IFRS'erne. Rationalet for den nuværende indgangsvinkel til dagsværdi i IFRS'erne bør først gennemgås, og det bør vurderes for hver IFRS, hvorvidt det er hensigtsmæssigt at ændre, hvorledes dagsværdi skal måles. I stedet for at udarbejde en enkelt standard, burde IASB ifølge E&Y have gennemgået de nuværende IFRS'er og have vurderet, om antallet af forskelle i de nuværende definitioner af dagsværdi kunne reduceres.

Som E&Y ser det, bliver målet om anvendelse/identifikation af exit pris begrundet med, at exit prisen udtrykker markedets forventning til tilgang eller afgang af økonomiske fordele. IASB har ifølge E&Y dog aldrig lavet en detaljeret forklaring af rationalet i denne antagelse/begrundelse. Eneste forklaring heraf knytter sig til hurtigt omsættelige aktiver og forpligtelser eller en virksomheds ønske om at sælge et aktiv eller overdrage en forpligtelse. E&Y har svært ved at forstå, hvordan IASB's konklusion kan være dækkende for øvrige aktiver og forpligtelser og mener umiddelbart ikke, at det er passende, at IASB komme med et sådan postulat, som var det den eneste sandhed.

Anvendelsen af SFAS 157 som udgangspunkt for en europæisk standard begrundes med ønsket om at udarbejde en vejledning til dagsværdimåling samt skabe konvergens med US GAAP. Mange af de dagsværdimodeller, som i dag anvendes i IFRS'erne, har imidlertid ingen pendant i US GAAP. Udgangspunktet er således ikke det samme.

Da der ikke findes aktive markeder for alle aktiver og forpligtelser, bliver det svært at efterleve kravene i SFAS 157 om, at en dagsværdimåling skal tage udgangspunkt i prisen på hovedmarkedet eller et alternativt marked. Der vil som følge heraf ikke eksistere markedsdeltagere og en deraf følgende markedsbaseret exit pris. Fastsættelsen af en exit pris for aktiver og forpligtelser, som ikke lever op til kravene, vil medføre, at virksomhederne skal foretage en lang række hypotetiske antagelser, som ikke nødvendigvis har sammenhæng til den reelle transaktion eller det fremtidige cash flow. Målingen vil således hverken være relevant eller pålidelig. E&Y kan ikke se, at den i standarden definerede exit pris giver mere brugbar information om cash flowet end kapitalværdien/nytteværdien for virksomheden.

E&Y er ikke enig i, at en forpligtelse skal måles på baggrund af en overdragelse. Forpligtelser bliver stort set aldrig overdraget. E&Y kan ikke se relevansen i at måle en forpligtelse på baggrund af en hypotetisk overdragelse, i hvilken det må forventes, at vedkommende, som forpligtelsen skal overdrages til, vil kræve en risikopræmie herfor. Måling på baggrund af en hypotetisk overdragelse vil således medføre indregning af en omkostning, som alene vil være aktuel ved en overdragelse og ikke vil indgå ved en normal afvikling af gælden.

Måling af aktiver og forpligtelser til hypotetiske exit priser, velvidende at selskabet ikke har intentioner om at sælge aktivet eller overdrage forpligtelsen, medfører ifølge E&Y en mulig-

hed for at måle aktiver og forpligtelser til ønskede værdier, som afspejler et ønsket afkast. Målet bliver således, at under- eller over-performe i forhold til markedet. Discussion paperet indeholder ikke umiddelbart en vurdering af, om det er hensigtsmæssigt at måle præstation på en hypotetisk baggrund med ønske om et bestemt resultat. Denne indgangsvinkel til finansiel rapportering er grundlæggende forskellig fra den nuværende fremgangsmåde.

IFRS skriver i discussion paperet, at termen *overdragelse* frem for *afvikling* af en forpligtelse mere nøjagtigt beskriver måleobjektet for dagsværdi i IFRS'erne. E&Y har dog erfaring med, at den praktiske tilgangsvinkel er afvikling af en forpligtelse og ikke overdragelse. En ændring af denne opfattelse bør ikke blot være en del af et højteoretisk dokument om måling til dagsværdi, men bør i stedet indgå som en specifik del af det sideløbende projekt om udvikling/tilretning af begrebsrammen. Endvidere bør det formuleres i termer, der gør det muligt for hovedparten af IASB's interessenter at forstå konsekvensen af en ændret indgangsvinkel.

E&Y anfører slutteligt, at IASB bør afskaffe brugen af begrebet dagsværdi og erstatte det med mere specifikke udtryk, som klart formulerer det ønskede målegrundlag. Dagsværdi som enkeltbegreb er ikke informativt, da det dækker over en række underbegreber, herunder markedsbaseret exit pris, kostpris, nytteværdi mv. SFAS 157 beskriver et målegrundlag, som bedst karakteriseres som en markedsbaseret exit pris, og ifølge E&S kan dette passende anvendes, hvor det vurderes hensigtsmæssigt, men ikke konsekvent.¹¹⁷

5.2.3 PriceWaterhouseCoopers (PWC)

PWC mener, at IASB skal have med i deres overvejelser, at der er forskel på anvendelse af dagsværdi som målegrundlag i IFRS og US GAAP. IFRS tillader eller forbyder anvendelsen af dagsværdi på områder, hvorpå der ikke kan drages en direkte parallel til US GAAP.

SFAS 157 er i PWC's øjne en tydeligere definition af, hvordan virksomhederne skal måle til dagsværdi i US GAAP. SFAS 157 er ikke et udtryk for, hvorledes der i praksis bør måles til dagsværdi ifølge IFRS. Det er PWC's holdning, at det foreslåede begreb *exit pris* i SFAS 157 i mange situationer ikke er relevant at anvende, hvor begrebet *dagsværdi* i dag anvendes i

¹¹⁷ Comment letter fra E&Y

IFRS'erne. PWC foreslår derfor, at begrebet *dagsværdi* i hver af IFRS'erne erstattes med et mere præcist begreb (exit pris, entry pris etc.).

PWC mener, at debatten omkring dagsværdi ikke alene handler om definition af dagsværdi, men ligeledes bør omhandle anvendelsen af dagsværdi som målegrundlag. Det er ifølge PWC ikke en acceptabel løsning at indskrænke definitionen af dagsværdi uden samtidig at vurdere anvendeligheden i IFRS'erne. Det kan være relevant at anvende den snævre markedsbaserede definition af dagsværdi på nogle områder, mens det er PWC's vurdering, at det kan være irrelevant på andre.

PWC støtter IASB's intentioner om en komplet gennemgang af samtlige IFRS/IAS-standarder. Ligeledes bør IASB have det in mente ved udvikling af nye standarder og i forbindelse hermed vurdere, hvorvidt målegrundlaget understøtter formålet med standarden. Ifølge PWC skal det sikres, at der alene måles efter en *exit pris model*, hvis det er konsistent med IASB's formål med målingen. I andre tilfælde kan såvel en markedsbaseret entry pris eller virksomhedsspecifik måling være mere relevant. PWC anbefaler, at IASB inddrager brugerne af årsrapporterne, når formålet med målingen skal fastlægges. Gennemgangen bør resultere i et omfattende udkast til regnskabsstandarden, som forbedrer de berørte standarder.

Ifølge PWC er der symmetri mellem en exit pris måling for salg af aktiver og en exit pris måling for overdragelse af forpligtelser. PWC tvivler dog på den praktiske relevans heraf - specielt for ikke-afledte finansielle forpligtelser og ikke-finansielle forpligtelser. PWC mener, at målegrundlaget for en forpligtelse bør baseres på, hvorledes virksomheden i praksis kan ophæve forpligtelsen - hvilket oftest vil være ved førtidig indfrielse eller opfyldelse af forpligtelsen. Årsrapportens interessenter antyder, at oplysninger om fremtidigt cash flow har større informationsværdi end oplysninger om en hypotetisk overdragelse af forpligtelsen, som sandsynligvis aldrig vil finde sted. I langt de fleste tilfælde vil et målegrundlag baseret på den pris, som det vil koste at overdrage en forpligtelse til tredjemand, ikke afspejle forventningerne til fremtidigt cash flow.

PWC tvivler endvidere på pålideligheden af markedsbaserede exit priser - specielt når dagsværdimålingen baseres på en vurdering af transaktioner på et hypotetisk marked. På trods af at pålidelighed ikke tilsidesætter de øvrige kvalitetsmål, mener PWC, at det kan være nød-

vendigt at vurdere anvendelsen af dagsværdi som målegrundlag, når problemstillingerne ved vurdering af pålideligheden er større end fordelene ved vurdering af relevansen. Som en konsekvens bør IASB foretage denne vurdering ved gennemgang af nuværende standarder og udarbejdelse af nye standarder. Der bør endvidere indarbejdes en omtale heraf i det kommende udkast til regnskabsstandarden.

PWC anbefaler slutteligt, at ændringer til den anvendte exit pris terminologi, metodikken eller anvendelsen som følge af høringsfasen eller IASB's egne drøftelser bør undergå en passende gennemgang/vurdering. Endvidere bør ændringer blive drøftet med FASB, så målet om at skabe konvergens mellem IASB og FASB overholdes. IASB bør ved kommende drøftelser med FASB fokusere på at få udarbejdet grundregler for fremtidige standarder frem for egentlige enslydende standarder.¹¹⁸

5.2.4 Deloitte

Deloitte støtter IASB og FASB's ønske om at skabe konvergens mellem US GAAP og IFRS samt ønsket om at skabe internationale regnskabsstandarder af høj standard. Endvidere støtter Deloitte, at dagsværdi indgår heri.

Deloitte er af den opfattelse, at der med fordel kan udarbejdes en konsistent definition på dagsværdi, som kan anvendes, når begrebet dagsværdi optræder i regnskabsstandarderne - dog alene når det er tanken, at begrebet dagsværdi skal have samme betydning. I dag indgår begrebet dagsværdi i regnskabsstandarderne med forskellig betydning. Inden IASB udsender et udkast til en regnskabsstandard, bør der foretages en grundig gennemgang af regnskabsstandarderne og den nuværende anvendelse af begrebet dagsværdi, herunder en vurdering af hvorledes begrebet i de respektive standarder bør tolkes. Deloitte mener ikke, at der kan udarbejdes en overordnet standard for måling til dagsværdi, før denne gennemgang og vurdering er foretaget. Definitionen af dagsværdi i discussion paperet dækker alene over én måleattribut. Deloitte er ikke overbevist om, at dette nødvendigvis er den mest relevante måleattribut for samtlige elementer.

¹¹⁸ Comment letter fra PWC

I discussion paperet defineres dagsværdi som en exit pris ved en overdragelse og ikke betaling. I nugældende IFRS anvendes begrebet dagsværdi som et samlet udtryk for såvel entry pris som exit pris, ligesom der kan være tale om såvel en overdragelse som en betaling. Deloitte er af den opfattelse, at frem for en standardiseret definition af dagsværdi, bør de nuværende begreber anerkendes og anvendes i regnskabslitteraturen. En standardiseret definition af dagsværdi vil medføre uhensigtsmæssigheder. Begrebet bør ikke længere anvendes, da det har forskellig betydning for forskellige folk.

Deloitte mener, at det er mere relevant at måle regnskabslementer, som ikke løbende måles til *aktuel værdi*, til entry prisen frem for en exit pris, da det mest relevante målegrundlag er størrelsen af de ressourcer, som virksomheden modtager eller skal afstå for elementet (under forudsætning af, at det er en transaktion mellem uafhængige parter). Regnskabslementer, som løbende måles til *aktuel værdi*, kan passende måles til en exit pris. Dette gælder imidlertid ikke regnskabslementer, som løbende måles efter andre måleattributter end exit pris.

Det er Deloitte's opfattelse, at IASB inden udsendelsen af et exposure draft om dagsværdi skulle have foretaget en vurdering af, hvilke måleattributter der er relevante for hvilke regnskabslementer.

Deloitte mener ikke, at alle elementer konsekvent skal måles til en exit pris, da dette alene er én af mange måleattributter. Man støtter imidlertid definitionen i discussion paperet af en exit pris - dog under forudsætning af, at der skabes klarhed omkring, hvilke synspunkter en markedsdeltager vil anlægge, samt hvorledes disse synspunkter skal inddrages i vurderingen.

Deloitte har svært ved at se, hvorledes det er muligt at opgøre en exit pris ved en overdragelse af ikke-finansielle elementer, som ikke handles på et aktivt marked, fx. en ikke-finansiell forpligtelse, som afvikles med varer eller service som modydelse eller andre anlæg, driftsmateriel og inventar, som er anskaffet med forbrug for øje, og som virksomheden ikke har intentioner om at skille sig af med. Andre måleattributter end dagsværdi kan være relevante herfor.

Deloitte har som supplement til deres comment letter foretaget en gennemgang og vurdering af anvendelse af dagsværdi i nuværende IAS'er/IFRS'er, herunder hvorvidt der refereres til en

exit pris, entry pris eller en alternativ måleattribut. Deloitte's gennemgang er inddraget i kapitel 4.

Deloitte er enige i, at markedsbaseret værdiansættelse kan tilføre relevant information til årsrapporten, men har umiddelbart svært ved at anvende definitionen på en markedsdeltager og sammenhængen mellem denne og den pågældende virksomhed. Dette gør sig specielt gældende for situationer, hvor der ikke findes aktive markeder for handel med et givent element, og hvor virksomheden som følge heraf kan være i besiddelse af mere og bedre information end øvrige parter har mulighed for at tilegne sig - udelukkende som følge af det begrænsede antal transaktioner.

Definitionen på en markedsdeltager og fastsættelse af, hvilken information markedsdeltageren forventer at have til rådighed har stor betydning og er i sidste ende afgørende for, hvilken værdi det pågældende element vil blive målt og indregnet til.

Deloitte mener, at IASB endnu en gang bør overveje implementeringen af standarden, herunder kravet om, at standarden gælder på alle områder - også for ikke-finansielle aktiver og forpligtelser. Deloitte er ikke overbevist om, at en standard er tilstrækkelig og kan dække alle områder - specielt ikke, hvis den også skal omfatte ikke-finansielle aktiver og forpligtelser.¹¹⁹

5.2.5 Nestlé

Ifølge Nestlé vil en enkelt standard baseret på SFAS 157 ikke reducere kompleksiteten. En vurdering bør omfatte samtlige målegrundlag og anvendelsen heraf og ikke alene knytte sig til dagsværdi. Denne vurdering bør indgå som en del af udviklingen/tilretningen af begrebsrammen. Vurderingen bør ligeledes indeholde en gennemgang af konsistensen i de nuværende standarder.

Nestlé mener umiddelbart, at anvendelsen af begrebet dagsværdi enten bør droppes eller alternativt anvendes som et samlet udtryk for markedspriser og markedsbaserede priser. Markedsbaseret exit pris bør ikke implementeres som en ensartet betegnelse. I stedet bør målegrundlaget være afhængig af den økonomiske karakter af transaktionerne. Både entry priser

¹¹⁹ Comment letter fra Deloitte

og exit priser kan være relevante målegrundlag afhængig af den økonomiske karakter af de pågældende transaktioner.

Nestlé er enige med fortalerne for, at en entry pris ligeledes afspejler markedets forventninger. En entry pris repræsenterer ifølge Nestlé den værdi, som skal betales for at erhverve et aktiv eller påtage sig en forpligtelse baseret på handelspriser. En entry pris er således konsistent med en going concern forudsætning. Nestlé mener, det strider mod denne forudsætning at måle et aktiv eller en forpligtelse til en hypotetisk værdi, som er forskellig fra den værdi, som virksomheden vil kunne realisere ved anvendelse af aktivet eller forpligtelsen.

Exit priser er baseret på salg af aktiver og overdragelse af forpligtelser. Nestlé mener som følge heraf, at der er tale om realisationsværdier og ikke værdier, som bygger på en going concern forudsætning. En exit pris er imidlertid et repræsentativt målegrundlag, såfremt et aktiv indgår i en handelsbeholdning og en pålidelig exit pris kan opgøres.

Begrebet dagsværdi kan med fordel blive afskaffet og erstattet med specifikke definitioner på fx. entry priser, exit priser, virksomhedsspecifikke entry priser og virksomhedsspecifikke exit priser. Såfremt begrebet dagsværdi fortsat ønskes anvendt, bør det alene være som en fælles betegnelse.

Når det er vurderet mest hensigtsmæssigt at anvende en exit pris, bør målehierarkiet forenkles til alene at omfatte noterede markedspriser eller priser på baggrund af matematiske modeller, når der ikke eksisterer noterede markedspriser.

Nestlé er enige i, at der ikke er konsistens i anvendelsen af begrebet dagsværdi i de nugældende standarder og herunder konsistens i relation til definitionerne i SFAS 157. Nestlé mener imidlertid, at IASB bør gennemgå de nuværende standarder og vurdere, hvilket målegrundlag der ønskes heri.

Definitionen på en markedsdeltager knytter sig ifølge Nestlé hovedsageligt til transaktioner med finansielle instrumenter, der handles på aktive markeder. I hovedparten af øvrige transaktioner med aktiver og forpligtelser vil værdien opgjort på baggrund af den anførte definition på en markedsdeltager medføre hypotetiske og ikke-pålidelige målinger.

En værdi baseret på overdragelse af en forpligtelse til en markedsdeltager er alene relevant, når der findes et aktivt marked herfor. Nestlé mener, at dagsværdien i stedet bør defineres som det samlede beløb, som en virksomhed skal betale for at indfri en forpligtelse. En måling på baggrund heraf vil endvidere medføre, at der ikke indregnes en forventet profit til vedkommende, som skal overtage forpligtelsen.

Anvendelsen af betegnelsen hovedmarked eller mest fordelagtigt marked skaber ifølge Nestlé unødigt kompleksitet. I stedet bør dagsværdimålingen være baseret på det marked, hvorpå den givne virksomhed normalt ville handle det pågældende aktiv eller forpligtelse.

Nestlé værdsætter, at IASB har publiceret SFAS 157 som et discussion paper og ikke som et udkast til en egentlig standard, da indholdet nøje bør vurderes og diskuteres, inden en egentlig standard publiceres. Nestlé er kommet til den konklusion, at SFAS 157 minder meget om den nuværende praksis for måling af finansielle instrumenter og endvidere udelukkende er baseret på en markedsbaseret exit pris. Nestlé mener ikke, at bestemmelserne i SFAS 157 kan eller bør videreføres til en udtømmende standard for dagsværdimålinger, og som følge heraf bør discussion paperet ikke medføre et udkast til en standard. Nestlé mener, at IASB bør udvikle tydelige og præcise definitioner på alle målegrundlag samt en vejledning til anvendelsen heraf. Dette kan med fordel indgå som en del af arbejdet med begrebsrammen.¹²⁰

5.2.6 The Hundred Group

The Hundred Group har fuld forståelse for, at SFAS 157 er anvendt som udgangspunkt for udarbejdelsen af en ny standard, men mener imidlertid ikke, at SFAS 157 er så tilstrækkelig omfattende, at den kan anvendes i IFRS. SFAS 157 er designet specifikt til anvendelse i amerikansk finansiell rapportering, hvor anvendelsen af dagsværdier er begrænset. Endvidere er standarden ifølge The Hundred Group fokuseret på måling af finansielle instrumenter.

Nuværende vejledning om måling til dagsværdi indgår i de respektive standarder, som påkræver måling til dagsværdi. En enkelt standard burde som følge heraf være at foretrække. The Hundred Group er imidlertid ikke overbevist om, at en enkelt standard vil reducere

¹²⁰ Comment letter fra Nestlé

kompleksiteten, da IASB har anlagt en forsimplet betragtning på måling til dagsværdi. Begrebet dagsværdi kan have forskellig betydning og bør også have det.

Discussion paperet omhandler alene måling til dagsværdi, men medfører naturligt overvejelser om dagsværdi som målegrundlag. The Hundred Group mener, at der bør måles til dagsværdi, når det tilfører værdi til brugerne/interessenterne og kan opgøres på et pålideligt grundlag. Finansiell rapportering er en praktisk øvelse i kommunikation og ikke en højteoretisk og akademisk fremstilling. Kommunikationen bygger på forståelighed, gennemsigtighed, relevans og pålidelighed. The Hundred Group mener, at disse 4 punkter bør være grundlaget for de projekter, IASB iværksætter. Umiddelbart kan det være svært at få punkterne til at harmonere med dagsværdiprojektet - og tilmed med nuværende krav om måling til dagsværdi.

FASB udtaler i SFAS 157, at måling til dagsværdi er relevant og at mange regnskabsbrugere/interessenter er enige i denne betragtning. The Hundred Group mener dog ikke, at det helt forholder sig sådan i praksis, hvis der ses bort fra transaktioner med finansielle instrumenter på likvide markeder. Inden IASB fortsætter yderligere med dagsværdiprojektet, bør der foretages en undersøgelse af, om regnskabsbrugere/interessenter opnår større informationsværdi ved måling til dagsværdi.

The Hundred Group er generelt positive over for udarbejdelsen af én standard om måling til dagsværdi. The Hundred Group mener imidlertid ikke, at en sådan standard kun skal stille krav om måling til en exit pris. Dagsværdi kan have forskellig betydning i forskellige sammenhænge og måling til en exit pris vil ikke være dækkende herfor. Som tidligere nævnt kan måling på baggrund af en exit-pris være relevant for finansielle instrumenter, men The Hundred Group har umiddelbart svært ved at se relevansen heraf ved fx. virksomhedssammenlægninger. Begrebet dagsværdi kan med fordel blive erstattet af mere specifikke begreber så som exit pris, entry pris eller gennemsnitlig markedspris. Begreberne bør beskrive det ønskede måleobjekt for den givne situation.

På komplette og perfekte markeder vil der være marginal forskel på en exit pris og en entry pris, mens der kan være signifikant forskel, hvis der ikke eksisterer komplette og perfekte markeder. Det sidste vil være aktuelt i de fleste situationer, hvor dagsværdi anvendes. The

Hundred Group mener, at når et aktiv eller et passiv måles til dagsværdi, skal det afspejle den rette sammenhæng. En standard om dagsværdi bør som følge heraf indeholde forskellige metoder til bestemmelse af dagsværdien.

The Hundred Group mener, at det tilfører unødigt kompleksitet at betragte transaktionerne ud fra et hypotetisk markedsdeltager-synspunkt om en transaktion på hovedmarkedet eller det mest udviklede marked. Dagsværdien bør opgøres med udgangspunkt i den pågældende virksomhed, som ejer aktivet eller har påtaget sig en forpligtelse. Størsteparten af dagsværdimålinger (foretaget på baggrund af discussion paperet) vil medføre level 3-målinger, da der ikke findes priser på aktive markeder. Virksomhederne skal således ved størsteparten af dagsværdimålinger udarbejde estimerer på baggrund af et hypotetisk markedsdeltager-synspunkt. The Hundred Group mener ikke, at det kan forventes, at virksomhederne kan foretage en sådan vurdering.

I praksis vil det sandsynligvis medføre, at virksomhederne foretager en kalkulation på baggrund af egne erfaringer og viden og korrigerer med en faktor, som skal afspejle holdningen fra en hypotetisk markedsdeltager. Alternativt bliver kalkulationen slet ikke korrigeret, da virksomheden antager, at der er sammenfald i beregningen af dagsværdien. The Hundred Group mener, at virksomheden er den bedste til at vurdere dagsværdien, og at en måling til dagsværdi på baggrund af en hypotetisk markedsdeltager kan være forkert og medføre, at den finansielle rapportering bliver vildledende.

The Hundred Group er enige i, at overdragelse af en forpligtelse i teorien svarer til salg af et aktiv. Der er dog også her umiddelbart væsentlig forskel på teori og praksis. I praksis findes der meget få forpligtelser, som handles på aktive markeder. Hvis der findes et marked herfor, vil prisen for overdragelsen være påvirket af den risikopræmie, som en given tredjemand vil kræve for at overtage forpligtelsen.

IASB bør søge at opnå et kompromis mellem teori og praksis, da måling til dagsværdi på baggrund af ikke-observerbar information ikke er eksakt videnskab. Dagsværdien bør fastsættes på baggrund af virksomhedsspecifik information. The Hundred Group anfører dog, at

det er vigtigt, at en given måling er pålidelig. Pålideligheden reduceres, når omfanget af ikke-observerbar information øges.¹²¹

5.2.7 De 6 comment letters sammenfattende

Sammenfattende må det konkluderes, at såvel de fire store revisionsfirmaer og Nestlé og The Hundred Group er yderst kritiske overfor IASB's discussion paper. Kritikken er forholdsvis enslydende, og det er de samme forhold, som bliver kommenteret i de enkelte comment letters.

Der er generel enighed om, at kompleksiteten i relation til dagsværdi ikke vil blive reduceret ved at indføre en standard, som stort set er enslydende med SFAS 157. Der er endvidere generel enighed om, at dagsværdi ikke alene kan eller skal sidestilles med en exit pris, men i stedet været et "paraply-begreb", som dækker over en række mere specifikke begreber, som tydeligere angiver, hvorledes det pågældende aktiv eller passiv ønskes målt.

Det skal dog nævnes, at interessenterne i de udvalgte comment letters generelt støtter IASB's og FASB's ønske om at skabe konsistens mellem regnskabsstandarderne samt konsistens i anvendelsen af målegrundlag. Endvidere støttes ønsket om en reduceret kompleksitet.

5.3 Forslag til arbejdsdefinitioner på entry/exit priser

IASB har efter udløb af indsendelsesfristen for comment letters afholdt en række møder. Det fremgår af mødereferatet fra IASB's board meeting af 15. november 2007, at man har udarbejdet definitioner på entry og exit priser. Disse definitioner ønskes anvendt i forbindelse med en gennemgang af IASB-standarderne. IASB ønsker med gennemgangen at vurdere, hvorledes betydningen af begrebet *fair value* var tiltænkt.

Man foreslår følgende definitioner:

Aktiver:

Nuværende entry pris. Prisen, som skal betales for at købe et aktiv i en almindelig transaktion mellem markedsdeltagere på målingsdagen.

¹²¹ Comment letter fra The Hundred Group

Nuværende exit pris. Prisen, som modtages ved at sælge et aktiv i en almindelig transaktion mellem markedsdeltagere på målingsdagen.

Passiver:

Nuværende entry pris. Prisen, som modtages ved at påtage sig en forpligtelse i en almindelig transaktion mellem markedsdeltagere på målingsdagen.

Nuværende exit pris 1. Prisen, som skal betales for at overdrage en forpligtelse i en almindelig transaktion mellem markedsdeltagere på målingsdagen.

Nuværende exit pris 2. Prisen, som skal betales for at indfri en forpligtelse i en almindelig transaktion mellem markedsdeltagere på målingsdagen.¹²²

Ovenstående har ikke været drøftet yderligere af IASB i perioden fra mødet i november 2007 indtil afslutningen af dataindsamlingen til brug for afhandlingen. Der henvises i denne sammenhæng til afhandlingens efterskrift i kapitel 8.

5.4 Forfatterens vurdering

Det virker fornuftigt, at IASB og FASB har indledt et samarbejde om at skabe konsistens mellem IFRS og US GAAP, samt at organisationerne har et fælles mål om at udarbejde regnskabsstandards af høj kvalitet, som kan anvendes på alle verdens kapitalmarkeder. Det har tidligere virket besynderligt, at en årsrapport for et børsnoteret selskab på det europæiske kapitalmarked ikke overholdt amerikansk lovgivning og ville kunne anvendes for et identisk børsnoteret selskab på det amerikanske kapitalmarked. Det bør alt andet lige lette sammenligneligheden mellem årsrapporter udarbejdet efter US GAAP og IFRS, da de er udarbejdet på et tilnærmelsesvis enslydende regnskabsgrundlag. Endvidere bør det lette arbejdet for koncerner, hvor moderselskabet udarbejdes på baggrund af et regelsæt, mens udvalgte datterselskaber udarbejdes på baggrund af et andet regelsæt, herunder bør det lette arbejdet for koncernernes rådgivere. Det er imidlertid ikke helt lige til at skabe den ønskede konsistens, da den historiske regnskabspraksis og indgangsvinkel hertil har været forskellig hos IASB og FASB, herunder ønsket om at anvende forskellige målegrundlag frem for andre.

¹²² www.iasplus.com/agenda/0711.htm

Begrebet dagsværdi har en stor udbredelse i IASB-standarderne og anvendes som omtalt i kapital 4 allerede i en lang række af IASB-standarderne, men uden at der er konsistens i anvendelsen heraf. Endvidere tillader IASB-standarderne i flere tilfælde anvendelsen af anerkendte dagsværdimodeller til fastsættelse af dagsværdien. Forholdet vil blive nærmere omtalt senere.

Det forekommer os en smule besynderligt, at IASB alene udsender et discussion paper om målegrundlaget dagsværdi, herunder sammenholdt med at IASB har et sideløbende projekt omkring videreudvikling/tilretning af den nugældende begrebsramme. Som vi ser det, havde det været nærliggende at inddrage en diskussion og definition af dagsværdi i dette projekt på lige fod med en diskussion og definition af de alternative målegrundlag i Discussion Paper - Measurement Bases for Financial Accounting – Measurement on Initial Recognition. Den valgte fremgangsmåde fra IASB kan skyldes et ønske om fastlæggelse af brugergrupperne og de kvalitative karakteristika inden målegrundlagene gennemgås og endeligt fastlægges. Dette har dog stadig ikke helt sammenhæng til Discussion Paper - Fair Value Measurements. Forholdet vil blive nærmere omtalt senere.

SFAS 157 og diskussion paperet er udarbejdet på et højteoretisk niveau, som umiddelbart ikke har en sammenhæng med det praktisk mulige. Vi har tidligere i afhandlingens kapitel 2 beskrevet og diskuteret den teoretisk ønskelige situation med perfekte og komplette markeder, hvorpå der findes priser på samtlige aktiver og forpligtelser og informationen herom er kendt af alle, da markedet er gennemsigtigt. På det teoretisk perfekte marked vil der ikke være forskel på købs- og salgspriser for samme aktiv eller forpligtelse, og prisen vil være et nøjagtigt udtryk for markedets nuværende forventning til tilgang/afgang af økonomiske fordele for virksomheden forbundet med det pågældende aktiv eller forpligtelse. Det virker umiddelbart som om standarden og discussion paperet bygger på en antagelse om, at vi lever i en verden med perfekte og komplette markeder og ikke en verden med imperfekte og inkomplette markeder med informationsgab, som ligeledes er beskrevet og diskuteret i kapitel 2.

Definitionen på dagsværdi i henhold til discussion paperet er forskellig fra den nugældende i IFRS. I henhold til den nugældende definition under IFRS fastsættes dagsværdien for en forpligtelse på baggrund af afvikling, mens dagsværdien i henhold til SFAS 157 er med ud-

gangspunkt i overdragelse af en forpligtelse, hvilket må betragtes som en væsentlig ændring. Vi har imidlertid svært ved at forstå bevæggrundene for denne ændring. Hovedparten af virksomhedernes forpligtelser må antages at blive indfriet over tid og ikke handlet med uafhængige markedsdeltagere. Hvis virksomhederne har til hensigt at afvikle deres forpligtelser, virker det besynderligt, at disse forpligtelser skal måles på baggrund af en hypotetisk transaktion, som virksomheden aldrig har til hensigt at deltage i og som endvidere sandsynligvis skal opgøres på baggrund af et ikke-eksisterende, hypotetisk marked. Det må herunder antages, at en hypotetisk uafhængig markedsdeltager, som skal overtage en forpligtelse, vil kræve en risikopræmie i relation til transaktionen og for at påtage sig forpligtelsen. Denne risikopræmie vil skulle indregnes i dagsværdien, på trods af at virksomheden aldrig har til hensigt at overdrage forpligtelsen. Vi har meget svært ved at se, hvorledes det kan være et bedre udtryk for dagsværdien for forpligtelsen, end summen af de økonomiske fordele, som virksomheden vil skulle afstå ved en normal afvikling af forpligtelsen.

En forpligtelse defineres i henhold til begrebsrammens § 49b som "En forpligtelse er en aktuel forpligtelse, der hidrører fra tidligere begivenheder, hvis indfrielse forventes at medføre et træk på virksomhedens økonomiske ressourcer". I den engelske version af definitionen anvendes begrebet "settlement" specifikt. I henhold til Discussion Paper - Fair Value Measurements skal målingen af forpligtelser baseres på en "transfer" og ikke en "settlement" af forpligtelsen. Der er således ikke på nuværende tidspunkt sammenhæng mellem definitionen på en forpligtelse i henhold til begrebsrammen og den måde, hvorpå en forpligtelse skal måles i henhold til Discussion Paper - Fair Value Measurements. Da IASB endnu ikke har udsendt et discussion paper om revurdering af begrebsrammens elementer, kan det ikke vurderes, hvorvidt en ny definition af forpligtelser vil være i overensstemmelse med indgangsvinklen i Discussion Paper - Fair Value Measurements.

Discussion paperet angiver tydeligt i definitionen af dagsværdi, at en dagsværdi fastsættes med udgangspunkt i en exit pris. Argumentationen for denne betragtning er, at exit prisen nøjagtigt vil afspejle markedets nuværende forventning til tilgang/afgang af økonomiske fordele for virksomheden forbundet med det pågældende aktiv eller forpligtelse. Dette kan også meget vel være tilfældet i en række situationer, hvor der tilnærmelsesvis findes et aktivt marked for det pågældende aktiv eller forpligtelse. Men som vi tidligere har diskuteret i kapitel 2, er det langt fra generelt tilfældet. En entry pris kan på et givent aktivt marked udtrykke den

samme pris som en exit pris, hvis der ses bort fra transaktionsomkostningerne på markedet. En entry pris kan således også være et udtryk for markedets forventning til det fremtidige cash flow forbundet med et givent aktiv eller forpligtelse.

Vi er enige i, at udgangspunktet for en dagsværdimåling må være en pris på et aktivt marked. En sådan pris er både teoretisk og praktisk det bedste udtryk for dagsværdien. Men hvis der ikke findes et aktivt marked for handel med det pågældende aktiv eller forpligtelse, kan en entry pris, som vi ser det, være det bedste bud på en dagsværdi for aktivet eller forpligtelsen - herunder specielt på tidspunktet for første indregning.

Anlægsaktiver defineres i henhold til EU's 4. regnskabsdirektiv som "Om et aktiv skal betegnes som et anlægsaktiv eller et omsætningsaktiv afhænger af de formål, hvortil det er bestemt. Anlægsaktiver er sådanne, der er bestemt til vedvarende anvendelse i virksomhedens drift". Vi har umiddelbart svært ved at forstå ræsonnementet i, at anlægsaktiver der kræves målt til dagsværdi i henhold til Discussion Paper - Fair Value Measurements, skal måles med udgangspunkt i en exit pris. En exit pris vil alt andet lige ikke nødvendigvis afspejle virksomhedens forventede tilgang af økonomiske fordele, hvis virksomheden ikke har til hensigt at sælge aktivet. Virksomhedens tilgang af økonomiske fordele må for anlægsaktivers vedkommende baseres på kapitalværdien af anlægsaktivet, med udgangspunkt i virksomhedens anvendelse heraf.

Vi anerkender dog, at regnskabspraksis har udviklet sig således, at værdier af anlægsaktiver, baseret på uafhængige vurderingsmænds skøn over dagsværdien kritisk, kan anvendes som tilnærmede værdier ved dagsværdimålinger.

Det foreslåede målehierarki i discussion paperet tager sit udgangspunkt i, at der findes aktive markeder eller lignende alternative markeder, hvorpå man kan identificere exit prisen. Henset til vores tidligere diskussion i kapitel 2 om aktive markeder, er det imidlertid vores holdning, at hovedparten af dagsværdimålingerne vil tage udgangspunkt i en niveau-3-måling, da der hverken eksisterer aktive markeder eller alternative markeder. I henhold til discussion paperet skal disse målinger baseres på de forventninger, som en markedsdeltager vil tage højde for i forbindelse med prisfastsættelse af aktivet eller forpligtelsen. Vurderingen skal tage ud-

gangspunkt i den bedste information, som er til rådighed - disse informationer kan være egne data. Virksomheden skal dog gøre alt for at supplere med markedsdeltagernes forventninger.

Som vi ser det, vil en lang række af dagsværdimålingerne blive foretaget på baggrund af før-omtalte niveau-3-måling, og som følge heraf blive baseret på virksomhedsdata, som umiddelbart ikke nødvendigvis er helt objektive. Det kan dog sagtens være tilfældet, at virksomheden ligger inde med de bedste data til vurdering af dagsværdien, da der ikke findes et aktivt marked og antallet af transaktioner med tilsvarende aktiver eller forpligtelser er begrænsede eller ikke-eksisterende. Virksomhedsdataene skal som omtalt suppleres med de forventninger, som en markedsdeltager vil have til dagsværdien. Det bliver dog ikke nærmere beskrevet, hvad disse forventninger kan være. Virksomheden bliver således selv nødt til at vurdere, om en given hypotetisk markedsdeltager ville anlægge en anden betragtning i relation til vurdering af dagsværdien. Denne vurdering må betragtes som urealistisk og ikke praktisk anvendelig uden nærmere specifikation af, hvad en sådan vurdering skal baseres på. Hvis det ønskes, at virksomheden skal supplere vurderingen med en hypotetisk markedsdeltagers vurdering, bør der i standarden indgå en nærmere præcisering af, hvad en hypotetisk markedsdeltagers vurdering kunne bygge på.

Der vil dog, som vi ser det, være både en praktisk og teoretisk udfordring i relation til det grundlæggende kvalitetskrav; *pålidelighed (troværdig repræsentation)*. Som omtalt i kapitel 3 arbejdes der på videreudvikling/tilretning af den nugældende begrebsramme. Denne videreudvikling/tilretning vil medføre, at kvalitetskravene *relevans* og *pålidelighed* ikke længere vil være sidestillet, men relevansen vil være det ultimative krav, hvorefter pålideligheden skal vurderes. Som vi ser det, kan man i relation til niveau-3-målingerne komme i en situation, hvor det er vurderet, at det er relevant at måle det pågældende aktiv eller forpligtelse til dagsværdi, men dagsværdien kan ikke opgøres på et tilstrækkeligt pålideligt grundlag, da der ikke findes en pris herfor på et aktivt marked eller et alternativt marked, og vurderingen af dagsværdien skal derfor baseres på tilgængelig data, som skal suppleres af forhold, som en hypotetisk markedsdeltager vil lægge til grund for en vurdering. Når et aktiv eller en forpligtelse skal værdiansættes på baggrund af en vurdering (objektiv som subjektiv), vil pålideligheden være påvirket. Hvis denne vurdering så samtidig skal påvirkes af en hypotetisk faktor, må der opstå væsentlig tvivl om pålideligheden af vurderingen.

Årsrapporten har som omtalt i kapitel 3 det ultimative formål at afdække brugernes informationsbehov. Vurderinger, som omtalt ovenfor, der medfører, at der kan opstå tvivl om, hvorvidt målingen er foretaget pålideligt - eller hvor det specifikt ikke er muligt at foretage pålidelige målinger - medfører en udfordring i relation til beskrivelsen af den givne måling. Regnskabsbrugeren vil efterspørge specifik information om baggrunden for målingen og de data, der ligger til grund herfor, så der alternativt kan foretages en anden vurdering, som regnskabsbrugeren betragter som mere pålidelig og retvisende. Discussion paperet beskriver ikke nærmere, hvilke krav der skal være til noteoplysningerne herom. Det vil således være op til den enkelte virksomhed at vurdere, hvilken information regnskabsbrugeren har behov for, for at vurdere dagsværdimålingen.

I en række af de nugældende IASB-standarder kræves dagsværdien fastsat ved hjælp af anerkendte værdiansættelsesmodeller, som omtalt i kapitel 4. Discussion paperet omtaler ikke anvendelsen af værdiansættelsesmodeller til fastsættelse af dagsværdien. Det er vores holdning, at anvendelsen af anerkendte værdiansættelsesmodeller kan være et godt alternativ ved niveau-3-målingerne. Det vil alt andet lige medføre en ensartethed ved dagsværdimålingerne og tilføre målingerne en stor pålidelighed, ligesom en omtale af den anvendte model samt beskrivelse af de anvendte parametre vil tilføre regnskabsbrugeren nyttig information og gøre det lettere for regnskabsbrugeren at foretage en alternativ vurdering. Anvendelsen af en værdiansættelsesmodel vil ikke nødvendigvis afspejle samme pris, som der vil være for aktivet eller forpligtelsen på et aktivt marked og modellen vil være baseret på nogle subjektive vurderinger. Det er dog vores holdning, at effekten af disse subjektive vurderinger vil være lettere at beskrive og derfor gennemskue for regnskabsbrugerne end det vil være med en hypotetisk vurdering foretaget af en fiktiv markedsdeltager.

Man kan umiddelbart få den opfattelse, at IASB har anvendt SFAS 157 som udgangspunkt for en tilsvarende europæisk standard, da man i henhold til det fælles Memorandum of Understanding har indvilget i at skabe konsistens mellem IFRS og US GAAP, og som følge heraf pludselig er nødsaget til at udarbejde en europæisk standard som pendant til SFAS 157. Det er derfor nærliggende at tro, at IASB alene har taget udgangspunkt i SFAS 157 for ikke at være bagud i forhold til FASB.

Vi tror ikke, at det udsendte discussion paper i den nuværende form hverken vil, kan eller skal danne udgangspunkt for en europæisk standard om dagsværdi. Dertil er vores ovenstående kritik samt kritikken i de indsendte comment letters for stor. Discussion paperet er for højteoretisk og baseret på nogle forhold, som gør, at den ikke reelt er praktisk anvendelig og ikke nødvendigvis vil gøre målingerne mere retvisende og pålidelige samt tilføre regnskabsbrugere mere eller bedre information, end det i øjeblikket er tilfældet.

Vi vil gerne tilslutte sig holdningen i flere af de indsendte comment letters om, at begrebet dagsværdi alene skal anvendes som en form for "paraply-begreb", og at begrebet i de respektive standarder erstattes af mere specifikke betegnelser, som tydeligt angiver, hvorledes dagsværdi i den givne situation skal betragtes. Vi er endvidere af den opfattelse, at projektet omkring dagsværdi bør indgå som en del af arbejdet med videreudvikling/tilretning af den eksisterende begrebsramme, og bør være suppleret af en vurdering af anvendelsen af begrebet dagsværdi i de nugældende standarder og herunder vurdering og drøftelse af, hvorvidt det nuværende målegrundlag er det rette, eller om målegrundlaget mere specifikt skal beskrives eller udskiftes. Der henvises herunder til vores gennemgang af IASB-standarderne i kapitel 4 og vores konklusion på manglende konsistens heri.

Vi anerkender IASB's udarbejdelse af specificerede arbejdsdefinitioner på nuværende entry pris og nuværende exit pris og ønsket om at anvende disse ved en gennemgang og vurdering af IASB-standarderne. Vi anser en gennemgang og vurdering af IASB-standarderne, samt anvendelsen af mere specifikke begreber, som et *skridt på vejen* mod øget forståelighed og konsistens. Vi har dog svært ved at se arbejdsdefinitioners rolle i relation til Discussion Paper - Fair Value Measurements. Det ser alt andet lige ud til, at IASB har taget kritikken i de indsendte comment letters til sig, men på trods heraf angiver IASB på deres hjemmeside, at Discussion Paper - Fair Value Measurements vil blive udsendt i et exposure draft i 2009.

5.4 Sammenfatning

IASB og FASB tilkendegiver i Memorandum of Understanding, at de vil arbejde mod at skabe konsistens mellem IFRS og US GAAP. Det er endvidere et fælles mål at udarbejde regnskabsstandarder af høj kvalitet, som kan anvendes på alle verdens kapitalmarkeder. Inden udarbejdelse af det fælles Memorandum of Understanding havde FASB påbegyndt arbejdet med udarbejdelse af SFAS 157, hvorfor IASB med publiceringen af Memorandum of Un-

derstanding kom under tidspres og var nødt til hurtigt at udarbejde en tilsvarende standard om dagsværdi, for at leve op til det fælles Memorandum of Understanding. IASB tager som følge heraf sit udgangspunkt i SFAS 157 og udgiver denne standard med en række kommentarer som et discussion paper.

I henhold til SFAS 157 er dagsværdi defineret som "the price that would be received to sell an asset or paid to transfer a liability in an orderly transaction between market participants at the measurement date". Definitionen er forskellig fra den generelle definition i IFRS'erne. SFAS 157 angiver tydeligt, at udgangspunktet er en salgspris (exit pris), mens IASB-standarderne ikke anvender begrebet konsistent. Endvidere anvender SFAS 157 begrebet "markedsdeltagere", mens IFRS'erne henviser til en transaktion mellem uafhængige, vidende og villige parter. Slutteligt bestemmes dagsværdien for en forpligtelse ifølge SFAS 157 ud fra den værdi, som forpligtelsen kan overdrages til, mens udgangspunktet i IFRS'erne er afvikling af forpligtelsen.

Sammenfattende må det konkluderes, at såvel de fire store revisionsfirmaer og Nestlé og The Hundred Group er yderst kritiske overfor IASB's discussion paper. Kritikken er forholdsvist enslydende, og det er de samme forhold, som bliver kommenteret i de enkelte comment letters.

Der er generel enighed om, at kompleksiteten i relation til dagsværdi ikke vil blive reduceret, ved at indføre en standard, som stort set er enslydende med SFAS 157. Der er endvidere generel enighed om, at dagsværdi ikke alene kan eller skal sidestilles med en exit pris, men i stedet været et "paraply-begreb" som dækker over en række mere specifikke begreber, som tydeligere angiver, hvorledes det pågældende aktiv eller passiv ønskes målt.

Vi synes det er fornuftigt, at IASB og FASB har indledt et samarbejde om at skabe konsistens mellem IASB-standarderne og US GAAP, samt at organisationerne har et fælles mål om at udarbejde regnskabsstandarde af høj kvalitet, som kan anvendes på alle verdens kapitalmarkeder. Dette bør skabe større konsistens mellem årsrapporter udarbejdet på baggrund af US GAAP og IFRS samt lette arbejdet for koncerner med datterselskaber, som følger de to regelsæt.

Det virker dog besynderligt, at IASB udsender et discussion paper om dagsværdi uden samtidig at behandle eller kommentere på alternative målegrundlag, ligesom IASB ikke analyserer og kommenterer på den nuværende anvendelse af begrebet dagsværdi i nugældende standarder.

Discussion paperet angiver tydeligt, at dagsværdi sidestilles med en exit pris. Dette uden hensyntagen til eller vurdering af nugældende praksis. Endvidere vil en exit pris i de fleste tilfælde være en hypotetisk størrelse, som ikke kan identificeres i en realistisk verden. Virksomheden skal således konstruere en hypotetisk pris, hvilket alt andet lige må påvirke pålideligheden af målingen, om end målingen er vurderet relevant. Det ultimative krav til årsrapporten er at give regnskabsbrugerne information, som støtter dem i deres beslutningstagning og herunder, at årsrapporten udviser et retvisende billede. Kvalitetskravet i begrebsrammen om pålidelighed kan, som vi ser det, blive påvirket væsentligt af hypotetiske vurderinger, som medfører, at regnskabsbruger får forkert information.

IASB bør i stedet foretage en vurdering af de nugældende standarder og herunder vurdere om den foreslåede definition på dagsværdi kan anvendes i standarden. Det bør ligeledes vurderes, hvorledes dagsværdi ønskes udtrykt i de enkelte standarder.

Vi mener ikke, at dagsværdi kan eller skal udtrykkes ved et samlebegreb, som IASB ønsker det.

6. Konklusion

Har dagsværdi kun en rolle i en ideal verden?

Årsrapporter for børsnoterede selskaber har en stor betydning for samfundsøkonomien. Det er vigtigt for en rationel allokering af samfundets ressourcer, at selskaberne ved overholdelse af kvalitetskravene informerer om indtjenings- og finansieringsforhold.

Perfekte og komplette markeder eksisterer, når markedsforholdene er ideelle - svarende til betingelserne for fuldkommen konkurrence. På et komplet marked findes der markedspriser for alle aktiver og forpligtelser. Nutidsværdien/kapitalværdien vil under ideelle forhold svare til markedsværdien, da markedet ikke vil være påvirket af handelsbarrierer eller reguleringer. Da der teoretisk eksisterer priser på samtlige aktiver og forpligtelser, vil årsrapporten kunne udarbejdes på baggrund heraf. Virksomhedens reelle værdi vil være direkte afspejlet i årsrapporten, som indeholder al information. Dagsværdi er således den væsentligste/eneste måleattribut i en teoretisk perfekt verden.

Imperfekte og inkomplette markeder eksisterer, når markedsforholdene ikke er ideelle. Al information er ikke tilgængelig. Der findes forskellige priser for samme aktiv. Kapitalværdien er ikke identisk med markedsværdien eller den historiske kostpris. Årsrapporten vil ikke kunne udarbejdes på baggrund af information som er kendt af alle. Årsrapporten vil være baseret på subjektive vurderinger, og investorer vil i visse tilfælde være nødsaget til at foretage alternative vurderinger. Virksomhederne opererer i virkelighedens verden på imperfekte og inkomplette markeder.

Virksomhedens markedsværdi vil ikke entydigt fremgå af balancen ved imperfekte og inkomplette markeder, da kapitalværdien ikke er den eneste måleattribut. Balancen vil som følge heraf indeholde en række skjulte/usynlige aktiver og passiver i form af fx. goodwill/badwill. Anvendelse af dagsværdi som måleattribut baseret på markedets forventning, må alt andet lige reducere omfanget af ikke-indregnet goodwill/badwill og skabe større sammenhæng mellem markedsværdien/børskursen og selskabets indre værdi. Dagsværdi har således også sin berettigelse i en realistisk verden med imperfekte og inkomplette markeder.

Er dagsværdier forenelige med de brugergrupper og kvalitative karakteristika, som vi har vedtaget?

IASB og FASB har som en del af deres konvergensprojekt påbegyndt revisionen af de eksisterende begrebsrammer for at skabe overensstemmelse på tværs af organisationerne. For IASB er der tale om den første revision af begrebsrammen siden den eksisterende begrebsramme blev indført i 1989.

Brugergrupperne i den eksisterende begrebsramme og i udkastet til en ny begrebsramme er uændret. I den eksisterende begrebsramme forudsætter man, at investorernes behov for information er så bredt, at såfremt deres informationsbehov dækkes, vil alle interessegruppers informationsbehov blive dækket.

I udkastet til en ny begrebsramme sidestiller man investorer og kreditorer som primære interessenter. Dette rejser en problemstilling, idet fokus fra de to grupper af interessenter må antages at være forskelligt.

Investorerne ønsker at vide, hvor godt det går, så de er i stand til at træffe beslutning om placering af deres midler. Kreditorerne derimod er interesseret i at vide, om det går godt nok, så deres tilgodehavende hos virksomheden kan forventes at blive indfriet. Dette har indflydelse på brugernes vurdering af.

Anvendelsen af dagsværdier vurderes at give investorerne et bedre beslutningsgrundlag ved allokering af ressourcer, idet de herved bliver i stand til at foretage en vurdering af virksomhedens fremtidige indtjeningspotentiale. Kreditorerne vurderes derimod at være mere skeptiske overfor anvendelse af dagsværdier. Hvis ikke værdierne kan måles til dagsværdier på aktive markeder er det bedste alternativ for kreditorerne den realisationsværdi, som kan opgøres pålideligt, så de kan vurdere virksomhedens mulighed for at betale deres tilgodehavende.

Vi har foretaget en analyse af de kvalitative karakteristika med henblik på at identificere, hvorvidt de kvalitative karakteristika kan antages at rumme dagsværdibegrebet.

Som en del af revisionen af de eksisterende begrebsrammer har man foretaget en opdatering af de kvalitative karakteristika. Pålidelighed er i den nye begrebsramme erstattet af begrebet troværdig repræsentation. Vi vurderer, at troværdig repræsentation adskiller sig fra pålidelighed, idet der lægges vægt på, at præsentationen skal illustrere indhold frem for formalia. Vi vurderer, at indhold frem for formaliabetragtingen samt detaljeringsgraden i beskrivelsen af elementerne vil medvirke til en bedre forståelse af regnskabsposterne og gøre dem mere troværdige.

Vores konklusion er, at dagsværdibegrebet kan indeholdes i begrebsrammernes kvalitative karakteristika. Dagsværdier er relevante, da de, såfremt de giver en troværdig repræsentation af værdierne, gør investorerne og kreditorerne i stand til at vurdere virksomhedens potentiale og betalingsevne.

Forståeligheden ved anvendelsen af dagsværdier afhænger af virksomhedens beskrivelse af den anvendte regnskabspraksis og forudsætningerne, som virksomheden har opstillet for beregningen af dagsværdier. En forøgelse af informationsmængden om det anvendte grundlag for målingen af dagsværdier og de foretagne beregninger giver interessenter mulighed for at vurdere pålideligheden af målingen og anlægge alternative syn på dagsværdierne. Desuden giver en øget informationsmængde bedre muligheder for sammenligning af værdier på tværs af virksomheder og fra år til år.

Hvor optræder dagsværdier i IAS/IFRS, og anvendes begrebet konsistent?

Definitionerne af dagsværdi vurderes på baggrund af en sammenligning på tværs af IASB-standarden at være af ensartet karakter. Udgangspunktet er det samme. Bortset fra en enkelt standard, definerer alle dagsværdi med baggrund i markedet uden inddragelse af virksomhedsspecifikke karakteristika.

De internationale standarder er gennemgået med henblik på at identificere områder, hvor begrebet dagsværdi optræder som måleattribut. Vi har på den baggrund foretaget en gennemgang af anbefalingerne til anvendelsen af dagsværdi og undersøgt, hvorvidt der er konsistens i denne anvendelse og tolkningen af dagsværdi som henholdsvis entry- og exit pris.

Vi har konstateret, at der ikke er konsistens i anvendelsen af dagsværdier. Dagsværdibegrebet anvendes både som entry- og exit pris. Indenfor samme standarder bliver dagsværdibegrebet anvendt inkonsistent, da der således kan være flere anbefalinger til indregning af dagsværdier, afhængig af hvilken afregningsform, der er tale om, samt hvilken tidshorisont, virksomheden har på anvendelsen af aktiverne.

Desuden indgår handelsomkostninger i opgørelsen af dagsværdien i en lang række aktiver og forpligtelser ifølge standarderne. Dette er en virksomhedsspecifik omkostning, som ikke indgår i definitionerne, hvilket skaber inkonsistens mellem definition og anvendelse.

Kan der skabes et samlebegreb for dagsværdier, som kan benyttes konsistent, der hvor dagsværdier kræves i IAS/IFRS?

Med det fælles Memorandum of Understanding tilkendegiver IASB og FASB, at de vil arbejde mod at skabe konsistens mellem IFRS og US GAAP. Endvidere vil parterne støtte et fælles mål om at udarbejde regnskabsstandarder af høj kvalitet, som kan anvendes på alle verdens kapitalmarkeder. FASB havde inden udarbejdelsen af Memorandum of Understanding påbegyndt arbejdet med udarbejdelse af SFAS 157. IASB kom som følge heraf under tidspres og var nødt til hurtigt at udarbejde en tilsvarende standard om dagsværdi, for at leve op til indholdet i Memorandum of Understanding. IASB tager derfor udgangspunkt i SFAS 157 og udgiver denne standard med en række kommentarer som et discussion paper.

På baggrund af de udvalgte comment letters må det sammenfattende konkluderes, at såvel de fire store revisionsfirmaer og Nestlé og The Hundred Group er yderst kritiske overfor IASB's discussion paper. Kritikken er forholdsvis enslydende, og det er de samme forhold, som bliver kommenteret i de enkelte comment letters.

Der er generel enighed om, at kompleksiteten i relation til dagsværdi ikke vil blive reduceret ved at indføre en standard, som stort set er enslydende med SFAS 157. Der er endvidere generel enighed om, at dagsværdi ikke alene kan eller skal sidestilles med en exit pris, men i stedet været et "paraply-begreb", som dækker over en række mere specifikke begreber, som tydeligere angiver, hvorledes det pågældende aktiv eller passiv ønskes målt.

Vi finder det besynderligt, at IASB udsender et discussion paper om dagsværdi uden samtidig at behandle eller kommentere på alternative målegrundlag, ligesom IASB ikke analyserer og kommenterer på den nuværende anvendelse af begrebet dagsværdi i nugældende standarder.

Discussion paperet angiver tydeligt, at dagsværdi sidestilles med en exit pris. Dette ude hensyntagende til eller vurdering af nugældende praksis. Endvidere vil en exit pris i de fleste tilfælde være en hypotetisk størrelse, som ikke kan identificeres i en realistisk verden. Virksomheden skal således konstruere en hypotetisk pris, hvilket alt andet lige må påvirke pålideligheden af målingen, om end målingen er vurderet relevant. Det ultimative krav med årsrapporten er at give regnskabsbrugerne information, som støtter dem i deres beslutningstagning og herunder at årsrapporten udviser et retvisende billede. Kvalitetskravet i begrebsrammen om pålidelighed kan, som vi ser det, blive påvirket væsentligt af hypotetiske vurderinger, som vil medføre, at regnskabsbruger får forkert information.

IASB bør i stedet foretage en vurdering af de nugældende standarder og herunder vurdere, om den foreslåede definition på dagsværdi kan anvendes i standarden. Det bør ligeledes vurderes, hvorledes dagsværdi ønskes udtrykt i de enkelte standarder.

Vi mener ikke, at dagsværdi kan eller skal udtrykkes ved et samlebegreb, som IASB ønsker det.

7. Resume

IASB har publiceret Discussion Paper - Fair Value Measurements, som omhandler dagsværdimålinger i internationale regnskabsstandarde. Formålet med afhandlingen har været at undersøge følgende problemstillinger, som vurderes at være relevante ved måling af dagsværdier i virksomheders årsrapporter:

1. Har dagsværdi kun en rolle i en ideal verden?
2. Er dagsværdier forenelige med de brugergrupper og kvalitative karakteristika, som vi har vedtaget?
3. Hvor optræder dagsværdier i IAS/IFRS, og anvendes begrebet konsistent?
4. Kan der skabes et samlebegreb for dagsværdier, som kan benyttes konsistent, der hvor dagsværdier kræves i IAS/IFRS?

Vi har foretaget en analyse af de forudsætninger og karakteristika, som gør sig gældende på perfekte og komplette markeder. Tilsvarende har vi foretaget en analyse af forudsætninger og karakteristika, som gør sig gældende på imperfekte og inkomplette markeder. På denne baggrund har vi gennemgået årsrapportens rolle i de to situationer.

IASB has issued Discussion Paper - Fair Value Measurements describing market value measurements in international accounting standards. The purpose of the project has been to investigate the following issues which are assessed to be relevant at the measurement of market values in the companies' annual reports.

1. Does the market value only have a role in an ideal world?
2. Are market values compatible with the user groups and qualitative characteristics that we have agreed?
3. Where do you find market values in IAS/IFRS and is the concept used consistently?
4. Is it possible to create a total concept for market values which can be used consistently where market values are required in IAS/IFRS?

We have made an analysis of the assumptions and the characteristics applicable at perfect and complete markets. We have also made an analysis of the assumptions and characteristics applicable at imperfect and incomplete markets. Based on this, we have analysed the role of the annual report in the two situations.

Vi har herefter foretaget en undersøgelse af dagsværdimålingers sammenhæng med henholdsvis de formueorienterede og de præstationsorienterede regnskabsteorier. Vi har konkluderet, at dagsværdi primært har en berettigelse i forhold til de formueorienterede regnskabsteorier.

Vi har på baggrund af de foretagne analyser konkluderet, at dagsværdi ikke alene har sin berettigelse i en teoretisk, perfekt verden, men også i en realistisk verden.

Afhandlingen koncentrerer sig herefter om brugergruppernes interesser i dagsværdimålinger. Det er herunder konkluderet, at interessenterne prioriterer målegrundlag forskelligt, da de har et differentieret informationsbehov.

Kvalitetskravene til virksomheders rapportering er herefter gennemgået for at fastslå, hvorvidt dagsværdimålinger kan overholde de kvalitative karakteristika. Vi har vurderet, at dagsværdimålinger kan overholde de kvalitative karakteristika og giver regnskabsbrugerne et bedre grundlag for vurdering af virksomheden, såfremt dagsværdimålinger giver en troværdig repræsentation af virksomhedens værdier.

Subsequently, we have made an analysis of the coherence between the fortune oriented and the performance oriented accounting theories. We have concluded that the market value mainly have a justification in relation to the fortune oriented accounting theories.

Based on the above analyses, we have concluded that the market value not only have its justification in a theoretical, perfect world, but also in a realistic world.

Hereafter, the thesis is concentrating on the user groups' interests in the market value measurements. It is here concluded that the stakeholders prioritize the measurement basis differently. as they have a differential information requirements.

Subsequently, the quality requirements for companies' reporting have been analysed in order to determine whether the market value measurement can comply with the qualitative characteristics. We have assessed that the market value measurements can comply with the qualitative characteristics and that they give the user of the financial statements a better basis for assessment of the company, provided that the market value measurement gives a reliable representation of the company's values.

Afhandlingen beskæftiger sig herefter med den nuværende anvendelse af dagsværdi begrebet i de internationale regnskabsstandarder udstedt af IASB.

Første del af analysen beskæftiger sig med dagsværdibegrebets definition i de internationale regnskabsstandarder. Vi har vurderet, at dagsværdibegrebet med mindre nuanceforskelle defineres ensartet. Det vurderes på denne baggrund, at der ikke er inkonsistens i definitionen.

Derimod har vores analyse af de konkrete anbefalinger til anvendelse af dagsværdier i de internationale regnskabsstandarder vist, at begrebet anvendes inkonsistent. Der anvendes således både entry- og exitværdier i de internationale regnskabsstandarder. Desuden er der forskel på, hvorvidt virksomhederne skal indregne transaktionsomkostninger ved opgørelsen af dagsværdi.

Sidste del af afhandlingen beskæftiger sig med Discussion Paper - Fair Value Measurements. Dette discussion paper bygger på den amerikanske standard SFAS 157, som i alle dagsværdimålinger anbefaler anvendelse af dagsværdier opgjort som en exitværdi.

Hereafter, the thesis deals with the present use of the market value concept in the international accounting standards issued by IASB.

The first part of the thesis deals with the market value concept's definition in the international accounting standards. We find that the market value concept with minor nuance differences is homogeneously defined. Based on this, we find that there is no inconsistency in the definition.

On the other hand, our analysis of the specific recommendations to the use of market values in the international accounting standards has shown that the concept is used inconsistently. Thus, both entry values and exit values are used in the international accounting standards. Moreover, there is a difference, whether the companies shall include the transaction costs at the assessment of the market value.

The last part of the thesis deals with Discussion Paper - Fair Value Measurements. The discussion paper is based on the American standard SFAS 157, which in all market value measurements recommend using the market values assessed as an exit value.

Discussion paperet er blevet kommenteret af en lang række interessenter. Vi har gennemgået en række af de indsendte comment letters. Kritikken af discussion paperet er nærmest enslydende. Således mener respondenterne ikke at dagsværdi entydigt kan udtrykkes ved en exit-værdi. Respondenterne mener, at dagsværdi bør anvendes som et paraply-begreb, som dækker en række målegrundlag, som anvendes ved dagsværdimålinger.

Vi mener ligeledes, at dagsværdi ikke entydigt kan defineres ved en exit-værdi. Discussion paperet er udarbejdet på et teoretisk niveau, som gør det svært at anvende i praksis. Virksomhedens formål med anvendelsen af det enkelte aktiv/forpligtelse bør være styrende for, hvilket målegrundlag der anvendes.

Vi mener ikke, at dagsværdi kan eller skal udtrykkes ved et samlebegreb, som IASB ønsker det.

The discussion paper has been commented by a large number of stakeholders. We have reviewed a number of the submitted comment letters. The criticism of the discussion paper is almost identical. Thus, the respondents do not find that market value can be expressed unequivocally at an exit value. The respondents find that the market value should be used as an "umbrella concept" covering a number of measurement bases used for market value measurements.

The writers also find that the market value cannot be defined unequivocally at an exit value. The discussion paper has been prepared at a theoretical level which makes it difficult to use in practise. The company's purpose with the use of the individual asset/commitment should be governed for which measurement basis there should be used.

The writers do not find that the market value can or shall be expressed by a total concept as IASB wants it.

Litteraturliste

Litteraturlisten indeholder litteratur, der konkret henvises til i afhandlingens fodnoter samt litteratur, anvendt som baggrundsinformation og inspiration.

Forfatter	Titel, udgave, år mv.
------------------	------------------------------

Bøger/publikationer

Jens O. Elling	Årsrapporten - teori og regulering, 1. udgave, 2002.
----------------	--

Ib Andersen	Den skinbarlige virkelighed, 2. udgave 2002.
-------------	--

Peter Lynggaard	Driftsøkonomi, 5. udgave, 2001
-----------------	--------------------------------

William R. Scott	Financial Accounting Theory, 3. udgave, 2003
------------------	--

Afhandlingens problemformulering og metodevalg er udarbejdet med udgangspunkt i "Den skinbarlige virkelighed".

Artikler mv.

Professor, Ph.d Frank Thinggaard og Ekonimie Doktor Sven-Arne Nilsson	Fair Value ved første indregning i regnskabet? - en vurdering af argumentationen i IASBs Discussion Paper (1), Revision og Regnskabsvæsen, nr. 4, 2007
---	--

Professor, Ph.d Frank Thinggaard og Ekonimie Doktor Sven-Arne Nilsson	Fair Value ved første indregning i regnskabet? - en vurdering af argumentationen i IASBs Discussion Paper (2), Revision og Regnskabsvæsen, nr. 5, 2007
---	--

Rasmus S. Sommer	Faglige udklip, Regnskab, Inspi, nr. 2, 2007
------------------	--

Rasmus S. Sommer	Faglige udklip, Regnskab, Inspi, nr. 3, 2007
------------------	--

Hovedopgaver mv.

Ea Dahlstrøm Vinter

Dagsværdier, 2006 (CMA)

Årsrapporter

Scanenergi A/S, CVR-nr. 21 19 18 09, Årsrapport 2006

Undervisningsmateriale

Noter og undervisningsmateriale udleveret til faget Ekstern Regnskab på AAU.

Lovgivning mv.

- Lov nr. 448 af 7. juni 2001 - Lov om erhvervsdrivende selskabers aflæggelse af årsregnskab mv. (årsregnskabsloven) - efterfølgende revideret.
- SFAS 157 - Fair Value Measurements - publiceret af FASB i september 2006.
- Discussion Paper - Fair Value Measurements - publiceret af IASB i november 2006.
- Discussion Paper - Measurement Bases for Financial Accounting – Measurement on Initial Recognition - publiceret af IASB i november 2005.
- Discussion Paper - Preliminary Views on an improved Conceptual Framework for Financial Reporting: The Objective of Financial Reporting and Qualitative Characteristics of Decision-useful Financial Reporting Information - publiceret af IASB i juli 2006.
- Internationale regnskabsstandarde (IAS/IFRS) - der henvises i afhandlingen til de specifikke standarder, som inddrages.

Comment letters til Discussion Paper - Fair Value Measurements

- KPMG - comment letter nummer 110
- Ernst & Young- comment letter nummer 74
- PriceWaterhouseCoopers- comment letter nummer 51
- Deloitte Touche Tohmatsu - comment letter nummer 115
- Nestlé S.A. - comment letter nummer 87
- The Hundred Group (UK) - comment letter nummer 120

Hjemmesider

www.iasb.org

www.fasb.org

www.business.aau.dk/cmaud

www.aktiebogen.dk

<http://da.wikipedia.org>

www.deloitte.com

www.kpmg.com

www.iasplus.com

I afhandlingen har vi i fodnoterne henvist til de hjemmesider, som bliver anvendt som deciderede kilder i afhandlingen. Ovenstående hjemmesider er alene anvendt til inspiration og som baggrundsinformation.

Bilag 1

Standard	Standardens navn	Karakteristika	Måling ved første indregning	Efterfølgende måling
IFRS 2	Aktiebaseret vederlæggelse	Aktiebaseret vederlæggelse	Entry pris	Genmåling kun i tilfælde af ændring af optjeningsbetingelser til fordel for modtager. Stadig entrypris
		Kontantvederlæggelse	Entry pris	Exitpris
IFRS 3	Virksomhedssammenslutninger	Ingen specielle	Entry pris	Ingen guidance til dagsværdi
	Anlægsaktiver, som besiddes med henblik på salg og ophørte aktiviteter	Ingen specielle	Kan være både entry og exit pris	Exit pris
IFRS 5	Varebeholdninger	Landbrugsprodukter	Entry pris	Ingen guidance til dagsværdi
IAS 2	Entreprisekontrakter	Kontraktfastsat værdi	Entry pris	Ingen guidance til dagsværdi
IAS 11		Antalsbaseret værdi	Entry pris	Regulering af antallet af enheder, men enhedsprisen er den samme
				Flere muligheder, men ved anvendelse af vurderingsmænd kan værdien anses for en exit-pris
IAS 16	Materielle anlægsaktiver	Ingen specielle	Entry pris	Ingen guidance til dagsværdi
IAS 17	Leasingkontrakter	Ingen specielle	Entry pris	Ingen guidance til dagsværdi
IAS 18	Omsætning	Værdien måles til værdien af de modtagne varer	Entry pris	Ingen guidance til dagsværdi
		Værdien måles til værdien af de afgivne varer	Exit pris	Ingen guidance til dagsværdi
IAS 19	Personaleydelser	Der eksisterer ikke et aktivt marked	Usikkert	Usikkert
		Der eksisterer et aktivt marked	Exit pris	Exit pris
IAS 20	Offentlige tilskud		Entry pris	Ingen guidance til dagsværdi
IAS 26	Fratrædelsesordninger	Der eksisterer ikke et aktivt marked	Usikkert	Usikkert
		Der eksisterer et aktivt marked	Exit pris	Exit pris
IAS 28	Investeringer i associerede virksomheder		Entry pris	Ingen guidance til dagsværdi
IAS 36	Værdiforringelse af aktiver	Fastsættelse til dagsværdi på aktivt marked	Entry pris	Exit pris
		Fastsættelse til nytteværdien	Entry pris	Usikkert
IAS 38	Immaterielle aktiver	Der eksisterer ikke et aktivt marked	Entry pris	Entry pris
		Der eksisterer et aktivt marked	Entry pris	Exit pris
IAS 39	Finansielle instrumenter - indregning og måling	Ingen specielle	Entry pris	Exit pris
IAS 40	Investeringsejendomme	Ingen anvendelse af omvurderingsmodel	Entry pris	Entry pris
		Anvendelse af omvurderingsmodel	Entry pris	Exit pris
IAS 41	Landbrug	Landbrugsprodukter	Exit pris	Exit pris